

จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน

โดย

นางสาวลดากร พวงบุบผา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE IMAGERY OF MY MOTHER TOGETHER WITH MY IMAGINATION

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2021
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน
โดย	ลดากร พวงบุบผา
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ศาสตราจารย์ พัดยศ พุทธเจริญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ทินกร กาษรสุวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ศาสตราจารย์พัดยศ พุทธเจริญ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณพิชญ์ สุภณมิตร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ปราการ จันทร์วิชิต)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสเมฉาย บุญญานันต์)

60003213 : ทศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : จินตภาพ, สัมพันธภาพ, พื้นที่, จินตนาการ, แม่และฉัน

นางสาว ลดากร พวงบุบผา: จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก : ศาสตราจารย์ พัดยศ พุทธเจริญ

วิทยานิพนธ์หัวข้อ “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน” เป็นการสร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพสาระนามธรรมของคำว่า “สัมพันธภาพ” ความรัก ความผูกพัน ความโยเยหาและความหวงแหนเป็นห่วงเป็นใย เป็นมโนสำนึกแห่งจิตที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ อันเป็นเสมือนภาพสะท้อนของระบบชีวิตหรือรูปแบบของการใช้ชีวิตที่เป็นผลมาจากการกระทำในสิ่งต่าง ๆ หรือมีกิจกรรมการดำเนินชีวิตร่วมกัน โดยนัยนี้บ้างเกิดขึ้นกับบุคคลใน “ครอบครัว” ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางสายเลือดต่อกันบ้างเกิดขึ้นจากความพึงพอใจและการยอมรับกันและกัน หรือบ้างก็ไม่มีความสัมพันธ์ในด้านใดได้เลยแม้ทางสายโลหิต เถกเช่น “ฉันและแม่” เราสองคนด้วยวัยที่ต่างกันอย่างมากและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกันเลยคือ ไม่มีนัยของคำว่า “ครอบครัว” หากแต่ทว่าตัวข้าพเจ้าซึ่งได้รับความรักและความเมตตาจากผู้หญิงคนหนึ่งที่เราทั้งคู่มีวาสนาต่อกันจึงทำให้ต้องมาพบเจอกันและก็เรียกผู้หญิงคนนี้ด้วยความปีติและเต็มใจว่า “แม่” หญิงชราคนหนึ่งปัจจุบันมีอายุ 90 ปี เป็นผู้มีอาการทางจิตสั้นคลอน วิตกกังวล สับสนและอ่อนไหวง่ายต่อสิ่งเร้าจากภายนอก อาการที่พบเห็นบ่อยครั้ง คือ การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน หลงลืม บ้างก็ไม่รู้วันเวลาและสถานที่ที่อยู่ ในบางครั้งก็มักพูดถึงสิ่งที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้บนโลกแห่งความเป็นจริง ข้าพเจ้าในฐานะ “บุตรทางนิตินัย” เป็นเพียงผู้เดียวที่อยู่เคียงข้างแม่มาตลอดตั้งแต่เล็กจึงได้ซึมซับหรือได้รับอิทธิพลจากเรื่องราวคำบอกเล่าของแม่จนกระทบ “เรา” กลายเป็นความสะเทือนใจสะเทือนอารมณ์และเริ่มเข้าใจแล้วว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นการสร้าง “จินตภาพ” (imagery) ของแม่นั่นเอง

กล่าวคือ ภายใต้อิทธิพลหรือกรอบแนวความคิดที่ว่า “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน” จึงเป็นเจตนาและกลวิธีของการนำเสนอประเด็นสาระของเรื่องราวเนื้อหาแห่งความผูกพันของสายสัมพันธ์ระหว่างแม่และฉันในอีกบริบทหนึ่ง ซึ่งนัยแห่งความหมายอันเป็นสาระและคุณค่าแห่งศิลปะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากแม่รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์เชิงสัมพันธภาพร่วมกันนำจึงมาสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์ งานศิลปะภาพพิมพ์ กระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึก (Intaglio Printing Process) กรรมวิธีกัดกรด (Etching) ให้ก่อรูปปรากฏ เป็นรูปธรรมบนพื้นที่แห่งสัมพันธภาพของสองชีวิตที่ผสมผสานกับวัตถุท่ามกลางสภาพแวดล้อมภายในบ้านด้วยการนำจินตภาพจากจิตใต้สำนึกของแม่มาเป็นข้อมูลตีความด้วยวิจารณญาณความรู้สึกและปรับบริบทของรูปแบบชีวิตใหม่ให้เป็นเสมือนอยู่บนพื้นที่แห่งจินตนาการด้วยรูปลักษณะในรูปแบบเหนือจริง

(Surrealism) อันเป็นรูปธรรมแห่งภาษาของความมดงามที่จิตใจ โดยอาศัยใช้อุบายวิธีของการสื่อสัมพันธ์ระหว่างกันที่สร้างสรรค์ด้วยจินตนาการ หรือให้กลายเป็นภาพเรื่องราวการก่อเกิดเป็นรูปแบบของสิ่งมีชีวิตในบริบทที่หลากหลายเชิงสัมพันธ์ภาพบนพื้นที่สมมติแห่งดุลยภาพความสุขความอบอุ่นของความรักที่แม่มีให้ฉัน โดยสื่อเน้นแห่งความงามและความหมายทั้งทางกายภาพและเชิงนามธรรมของสิ่งมีชีวิตรวมไปถึงวัตถุเหนือจริงซึ่งถูกผสมผสานแฝงเร้นสาระถึงการอยู่ร่วมกันอย่างไม่แปลกแยก

60003213 : Major (VISUAL ARTS)

Keyword : Imagery, relationship, place, imagination, mother and I

MISS LADAKORN PUNGBUBPHA : THE IMAGERY OF MY MOTHER TOGETHER WITH MY IMAGINATION THESIS ADVISOR : PROFESSOR PHATYOS BUDDHACHAROEN

This thesis “The imagery of my mother together with my imagination” is based on the concept of creating artwork with balanced aesthetic harmony originating from the word “relationship”. Love, attachment, care and concern are conscience that result from doing things together as a family and are reflected in our behavior and the way we live. By “family”, apart from members being related by blood, some are just happy to accept and live with each other. But there are also those in which no relationship or connection is involved at all, as in the case of myself and my mother. There is a very wide gap in our age difference and absolutely no sense of family whatsoever in our relationship. But from the love and affection that I had received from this kind-hearted woman, it is obvious that we were destined to meet each other and for me to call her “mother” wholeheartedly with pride. This elderly woman is now 90 years old, demented, apprehensive, and delusional at times. She has trouble communicating, forgets easily, unaware of time and place, and sometimes talks about things that do not exist in the real world. Being her adopted child, I have always been with her since I was young and influenced by the stories she told. But it was only later that I came to a rather disturbing realization that they were all made up in her imagination.

“The imagery of my mother together with my imagination” is therefore intended to tell the story about the bond between me and my mother in the context of art that is inspired by our mutual relationship. Using etching and intaglio printing process to produce images of the relationship between two people in the style of surrealism based on the concept of love and warmth together with surreal looking objects in an abstract and harmonious way, my mother’s illusions are in turn created by me as a therapeutic strategy for her while at the same time, taking care of my own state of mind.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกและกราบขอบพระคุณมารดา ที่นำข้าพเจ้ามาเลี้ยงดูด้วยความเมตตา กอปรกับได้มอบชีวิตอันงดงามด้วยความรัก ความอบอุ่นและอุปถัมภ์ในทุกทางรวมถึงให้โอกาสทางการศึกษาตามที่แม่มุ่งหวังซึ่งสอดคล้องกับความคิดฝันและเจตนาแห่งจิตของข้าพเจ้าด้วย กราบขอบพระคุณ ครูอาจารย์ทุกท่านที่เพาะวิชาความรู้ในช่วงเวลาต่าง ๆ เรื่อยมาตั้งแต่เล็กจนโต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาตราจารย์พดยศ พุทธรเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักที่ให้คำปรึกษาแนะนำหลักคิดและให้แนวทางแห่งความสัมฤทธิ์ในการทำผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ กอปรทั้งศาสตราจารย์เกียรติคุณพิษณุ ศุภนิมิตร และรองศาสตราจารย์ปรกากร จันทร์วิจิต ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รวมไปถึงขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาทัศนศิลป์ทุกท่านของภาควิชาภาพพิมพ์ และของคณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ในศาสตร์และศิลป์ หรือให้ประสบการณ์ทางสุนทรียะอันเป็นความดีและความงามรวมทั้งความเมตตาที่คอยให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน ซึ่งเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ชุดนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณกองทุนส่งเสริมการศึกษาศิลปะการสร้างสรรค์ศิลปะ มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และคุณณัฐชิวา ผ่องสุวรรณ ผู้มีจิตเมตตาที่ได้มอบทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

ท้ายนี้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจข้าพเจ้าเสมอมาซึ่งได้เอื้อประโยชน์แก่การศึกษาและการสร้างสัมฤทธิ์ผลของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ชุดวิทยานิพนธ์หัวข้อ “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน” ที่งดงามด้วย

นางสาว ลดากร พวงบุบผา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
.....	1
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
สมมติฐานของการศึกษา.....	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
คำนิยามคำศัพท์.....	7
บทที่ 2.....	9
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์.....	9
อิทธิพลด้านเนื้อหา.....	9
อิทธิพลจากแม่.....	10
อิทธิพลจากแนวคิดทฤษฎีที่สัมพันธ์กับจินตภาพและจินตนาการ.....	13
อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมและครอบครัว.....	16
อิทธิพลจากแนวคิดทฤษฎีจิตวิเคราะห์.....	27
อิทธิพลจากแนวคิดทฤษฎีศิลปะบำบัด.....	31

อิทธิพลจากผลงานวรรณกรรม.....	36
อิทธิพลจากผลงานภาพยนตร์และการ์ตูนอนิเมชัน.....	39
อิทธิพลแนวทางการสร้างสรรค์จากศิลปินกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์.....	44
อิทธิพลด้านรูปแบบทางศิลปกรรมและจากศิลปิน.....	46
สรุปผลที่ได้จากการศึกษา.....	51
บทที่ 3.....	53
ขั้นตอนการศึกษาและกระบวนการสร้างสรรค์.....	53
การศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการสร้างสรรค์.....	54
วิธีการและเทคนิคในการสร้างสรรค์.....	55
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสร้างภาพร่างต้นแบบ (Sketch).....	55
ขั้นตอนการสร้างภาพร่างต้นแบบ (Sketch).....	57
องค์ประกอบในการสร้างสรรค์.....	61
วิธีการและขั้นตอนในการสร้างสรรค์.....	66
ขั้นตอนการเตรียมแม่พิมพ์.....	66
ขั้นตอนการสร้างแม่พิมพ์.....	68
ขั้นตอนการพิมพ์ตรวจสอบค่าน้ำหนักและลายเส้นของผลงาน (Proof).....	69
ขั้นตอนกรรมวิธีเทคนิคการโรยผงเลือดมังกร (Aquatint).....	70
ขั้นตอนการสร้างค่าน้ำหนักด้วยดินสอไขและกรรมวิธีกัดกรด (Etching).....	71
ขั้นตอนการพิมพ์ผลงาน.....	73
วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์.....	75
บทที่ 4.....	80
แนวทางและการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์.....	80
ระยะที่ 1 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560.....	81
ระยะที่ 2 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560.....	87

ระยะที่ 3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561.....	91
ระยะที่ 4 ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ระหว่างปีการศึกษา 2561 – 2564.....	94
ผลงานชุดวิทยานิพนธ์.....	96
บทที่ 5.....	101
บทสรุป.....	101
รายการอ้างอิง.....	103
ประวัติผู้เขียน.....	105

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1	ภาพผลงานวาดเส้นของแม่ด้วยสีชอล์ค ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์ 12
ภาพที่ 2	ภาพบรรยากาศและบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์..... 16
ภาพที่ 3	ภาพโถงเลี้ยงมอสส์และมอสส์ที่ขึ้นบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์ 18
ภาพที่ 4	ภาพต้นตีนตุ๊กแกและพุ่มต่างจากบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์ 19
ภาพที่ 5	ภาพเฟิร์นข้าหลวงและเฟิร์นสีฟ้าจากบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์ 20
ภาพที่ 6	ภาพต้นลิ้นมังกรและต้นครีปลาวาจากบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์ 22
ภาพที่ 7	ภาพเห็ดราที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์..... 24
ภาพที่ 8	ภาพดวงจันทร์ 25
ภาพที่ 9	ภาพดวงตาของฉัน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์ 26
ภาพที่ 10	ภาพผลงานวรรณกรรมแปลเรื่อง อลิซในแดนมหัศจรรย์..... 37
ภาพที่ 11	ภาพผลงานวรรณกรรมเรื่อง เพชรพระอุมา..... 38
ภาพที่ 12	ภาพหน้าปกและภาพประกอบเนื้อเรื่อง (บางส่วน) ของภาพยนตร์เรื่อง จูแมนจี้ เกมคูดโลกมหัศจรรย์ (Jumanji) ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์ 41
ภาพที่ 13	ภาพหน้าปกและภาพประกอบเนื้อเรื่อง (บางส่วน) ของภาพยนตร์เรื่อง มหัศจรรย์ ความลับคนตัวจิ๋ว (The Secret World of Arrietty) ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์..... 43
ภาพที่ 14	ภาพผลงานการวาดรูปที่แสดงความเป็นเด็กของ จูอัน มิโร (Joan Miro)..... 45
ภาพที่ 15	ผลงานของจาโค พุทเกอร์ (Jaco Putker)..... 47
ภาพที่ 16	ผลงานของจาโค พุทเกอร์ (Jaco Putker)..... 48
ภาพที่ 17	ผลงานของอ็องรี รูโซ (Henri Rousseau)..... 49
ภาพที่ 18	ผลงานของอ็องรี รูโซ (Henri Rousseau)..... 50
ภาพที่ 19	ภาพแสดงข้อมูลผลงานวาดลายเส้นของแม่และสภาพภายในบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัย สร้างสรรค์..... 54
ภาพที่ 20	ภาพวาดลายเส้นของแม่ ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์ 55

ภาพที่ 21	ภาพข้อมูลบริบทต่าง ๆ ภายในบริเวณบ้านที่เป็นต้นแบบภาพร่างผลงาน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์.....	56
ภาพที่ 22	ภาพแสดงขั้นตอนการจัดองค์ประกอบและการสร้างบรรยากาศของภาพร่างต้นแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์	57
ภาพที่ 23	ภาพร่างต้นแบบผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2560	58
ภาพที่ 24	ภาพร่างต้นแบบผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2561	59
ภาพที่ 25	ภาพร่างต้นแบบผลงานวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2562.....	60
ภาพที่ 26	ภาพแสดงทัศนธาตุจุด (Point).....	61
ภาพที่ 27	ภาพแสดงทัศนธาตุเส้น (Line).....	62
ภาพที่ 28	ภาพแสดงค่าน้ำหนักของแสงเงา Value of Light and Shade (Shadow).....	63
ภาพที่ 29	ภาพแสดงทัศนธาตุรูปทรง (Form).....	64
ภาพที่ 30	ภาพแสดงสีและบรรยากาศ (Color and Atmosphere).....	65
ภาพที่ 31	ภาพแสดงขั้นตอนการเตรียมแม่พิมพ์	67
ภาพที่ 32	ภาพแสดงขั้นตอนการสร้างแม่พิมพ์.....	68
ภาพที่ 33	ภาพแสดงการพิมพ์เพื่อตรวจสอบค่าน้ำหนักของผลงาน (Proof).....	69
ภาพที่ 35	ภาพแสดงขั้นตอนการโรยผงเลือดมังกรและนำแม่พิมพ์ไปย่างไฟ.....	70
ภาพที่ 35	ภาพแสดงขั้นตอนการสร้างค่าน้ำหนักแสงด้วยดินสอไขและการทาเคลือบปิดวานิชดำหลังการแช่น้ำกรด	71
ภาพที่ 36	ภาพตารางแสดงการไล่ค่าน้ำหนัก (อ่อน - เข้ม) สัมพันธ์กับเวลาของการกั้ดกรดในกรรมวิธีเทคนิคการโรยผงเลือดมังกร.....	72
ภาพที่ 37	ภาพตารางแสดงเวลาการกั้ดกรดในกรรมวิธีเทคนิคการโรยผงเลือดมังกร.....	72
ภาพที่ 38	ภาพแสดงขั้นตอนการพิมพ์ผลงาน.....	74
ภาพที่ 39	ภาพแม่พิมพ์แผ่นทองแดง.....	76
ภาพที่ 40	ภาพอุปกรณ์ในการสร้างภาพร่างต้นแบบ	77
ภาพที่ 41	ภาพอุปกรณ์เครื่องมือและเคมีภัณฑ์สำหรับสร้างค่าน้ำหนักในผลงาน	77
ภาพที่ 42	ภาพอุปกรณ์เคมีภัณฑ์ (กรด) และอ่างสำหรับ “(แช่)” กั้ดกรดแม่พิมพ์	78
ภาพที่ 43	ภาพวัสดุอุปกรณ์ในการกั้ด (ฉนวน) กั้ดน้ำกรดกั้ดบนผิวหน้าแม่พิมพ์.....	78

ภาพที่ 44	ภาพวัสดุอุปกรณ์และเคมีภัณฑ์สำหรับล้างแม่พิมพ์	79
ภาพที่ 45	ภาพวัสดุอุปกรณ์สำหรับพิมพ์ผลงาน	79
ภาพที่ 46	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560	82
ภาพที่ 47	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560	83
ภาพที่ 48	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560	84
ภาพที่ 49	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560	85
ภาพที่ 50	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560	86
ภาพที่ 51	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560	88
ภาพที่ 52	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560	89
ภาพที่ 53	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560	90
ภาพที่ 54	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560	90
ภาพที่ 55	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561	92
ภาพที่ 56	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561	92
ภาพที่ 57	ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561	93
ภาพที่ 58	ผลงานวิทยานิพนธ์ หมายเลข 1	96
ภาพที่ 59	ผลงานวิทยานิพนธ์ หมายเลข 2	97
ภาพที่ 60	ผลงานวิทยานิพนธ์ หมายเลข 3	98
ภาพที่ 61	ผลงานวิทยานิพนธ์ หมายเลข 4	99
ภาพที่ 62	ผลงานวิทยานิพนธ์ หมายเลข 5	100

บทที่ 1

บทนำ

ครอบครัว คือ สังคมเชิงสถาบันที่มีความสัมพันธ์ต่อกันทางสายเลือด ประกอบไปด้วย พ่อแม่ และลูก หรือบุคคลอันเป็นที่รัก เป็นกลุ่มคนที่ใช้ชีวิตรวมกัน มีความผูกพันซึ่งกันและกัน ก่อปรกัมีเรื่องราวของจิตใจเป็นพื้นฐานสำคัญ หรือมีนัยยะแห่งบริบททางวัฒนธรรมด้วย โดยนัยนี้จึงนิยามว่าเป็นสังคมแรกของชีวิตมนุษย์ที่สมาชิกภายในครอบครัวส่วนใหญ่จะต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน ประกอบกับสมาชิกในครอบครัวทุกคนล้วนมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต และมีผู้นำครอบครัวเป็นศูนย์กลางหรือศูนย์รวมจิตใจ เป็นผู้สร้างกำลังใจในยามที่ท้อถอย เป็นแรงผลักดันให้เราทำสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งเป็นผู้ที่คอยปลอบประโลมยามที่ร้องไห้เสียใจ จึงกล่าวได้ว่านิยามของคำว่าครอบครัวในบริบทนี้อาจเป็นคำจำกัดความหมายอันเป็นที่เข้าใจของคนทั่วไป หรือเป็นความผูกพันแห่งสายสัมพันธ์ความรัก ความอบอุ่นเชิงอุดมคติในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้มีเจตนาของแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอรูปแบบชีวิตแห่งความผูกพันภายในครอบครัวของฉันทน์ ซึ่งมีสมาชิกของครอบครัวที่อยู่และอาศัยร่วมกันเพียงสองชีวิต คือ ฉันทน์และแม่ที่ซุรากอปรทั้งยังเป็นผู้มีอาการสภาวะจิตสับสนในผู้สูงอายุหรืออาการหลงลืมและมักใช้วิธีการสื่อสารที่ฉันทน์นิยามเรียกว่า “การจินตภาพ” หรือการเล่าเรื่องราวที่เหนือความจริงเป็นเสมือนการจินตภาพถึงเรื่องราวอันพิลึกพิลั่น ซึ่งโดยนัยแห่งสายสัมพันธ์นี้เป็นรูปแบบชีวิตของแม่หรือ เป็นสัมพันธ์ภาพความผูกพันระหว่างฉันทน์และแม่ที่โน้มน้ำหนักสู่ความสะเทือนใจ สะเทือนอารมณ์ และเป็นข้อมูลแรงบันดาลใจที่สื่อสารเรื่องราวเนื้อหาเชิงจินตภาพของแม่ที่ก่อรูปเกิดเป็นรูปธรรมแห่งความหมายทางนามธรรมบนพื้นที่จินตนาการของฉันทน์ในบริบททางทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์เป็นรูปแบบผลงานหรือเป็นกายภาพแห่งวัตถุทางศิลปะ เพื่อนำเสนอในอีกนัยมุมมองหนึ่งของรูปแบบชีวิตแห่งสัมพันธ์ภาพหรือเป็นเสมือนดุษฎีภาพความรัก ความผูกพันเชิงพหุติพย์ ซึ่งเป็นสายใยสายสัมพันธ์แห่งวาสนาที่มีต่อกันโดยนัยคำกล่าวกลายเป็นกลวิธีแห่งการสะท้อนผ่านภาพแทนเชิงสมบัติของวิถีการดำเนินชีวิตที่ใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีสาระและเป็นคุณค่าสื่อสารของชีวิตด้วยนัยยะแห่ง “โอสถทิพย์” หรือการใช้ศิลปะบำบัด (Art Therapy) ความหมายความสำคัญดังกล่าวหากทว่าตีความวิเคราะห์ด้วยวิจรรณญาณและความรู้สึกสามารถแตกประเด็นสาระบนหลักคิดและหลักการภายใต้วิถีวิทยาหรือบริบทของการวิจัยสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ ออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“สัมพันธ์ภาพ” อันเกิดจาก ความรัก ความผูกพัน ความโหยหาและความห่วงหาเป็นห่วง เป็นใย เป็นมโนสำนึกแห่งจิตที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ อันเป็นผลมาจากการกระทำในสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน โดยนัยนี้บ้างเกิดขึ้นกับบุคคลใน “ครอบครัว” ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางสายเลือดต่อกัน บ้างเกิดขึ้นจากความพึงพอใจและการยอมรับกันและกัน หรือบ้างก็ไม่มีความสัมพันธ์ในด้านใดใดต่อกันเลยรวมถึงการมิได้มีความเกี่ยวข้องทางสายโลหิตด้วย อย่างเช่น “ฉันและแม่ของฉัน” เราสองคนที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกันเลยทางสายเลือดหรือในสิ่งที่ทุกคนเข้าใจว่าคนในครอบครัว หากแต่ทว่าตัวฉันซึ่งได้รับความรักและความเมตตาจากผู้หญิงคนหนึ่งที่เราอาจมีวาสนาต่อกันจึงทำให้ต้องมาพบเจอกันและฉันก็เรียกผู้หญิงคนนี้ด้วยความปิติและเต็มใจว่า “แม่”

ผู้หญิงคนนี้ หรือ “แม่ของฉัน” เป็นหญิงชราคนหนึ่งที่ปัจจุบันมีอายุ 96 ปี กำลังประสบปัญหาอาการจิตสับสนและอ่อนไหวง่ายต่อสิ่งที่มากระตุ้น “เร้า” อาการที่มักเกิดขึ้นบ่อยครั้ง คือ การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน หลงลืม ในบางครั้งก็ไม่รู้วัน เวลาและสถานที่อยู่ รวมถึงในบางครั้งก็พูดถึงสิ่งที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้บนโลกแห่งความเป็นจริง หากแต่ตัวฉันเป็นเพียงผู้เดียวที่อยู่เคียงข้างแม่มาตลอด ตั้งแต่เล็กจึงได้รับอิทธิพลจากเรื่องราวคำบอกเล่าของแม่จนกระทั่ง “เร้า” กลายเป็นความคิดที่ว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นการสร้าง “จินตภาพ” (Imagery) ของแม่นั่นเอง ในความเป็นจริง “ฉันกับแม่” มิได้เป็นแม่ลูกกันหรือมิได้มีความผูกพันทางสายเลือดต่อกันแต่อย่างใดเลยทว่า แม่เป็นผู้รับฉันมาเลี้ยงจากสถานเด็กกำพร้าซึ่งในตอนนั้นแม่มีอายุ 63 ปีแล้ว และฉันเองก็ยังไม่สามารถจำความใดได้ และด้วยวัยที่ต่างกันอย่างมาก ประกอบกับการเลี้ยงดูฉันด้วยตนเองเพียงลำพัง ภาพที่ฉันเห็นซ้ำ ๆ ทุกวัน นั้นได้ถ่ายทอดมาสู่ฉันอย่างที่ว่าฉันเองก็ไม่ได้คิดว่าจะเป็นเช่นนั้น หากแต่เป็นเสมือนพฤติกรรม การลอกเลียนแบบของกันและกัน อย่างเช่น “เหตุการณ์เมื่อตอนฉันยังเด็ก ฉันเคยนำเอาสิ่งประดับตกแต่งซึ่งเป็นไฟที่พันอยู่บน “ตุ๊กต้อี๊ยะ” มาคล้องพันไปรอบ ๆ ตุ๊กตาหมีของฉันเสมือนประหนึ่งมันเป็นหิ้งห้อย” และนั่นก็เป็นนัยแห่งจุดก่อเกิดที่ฉันเริ่มฉุกคิดและเห็นสิ่งที่แม่กระทำ แม่เปลี่ยนแปลงสภาพภายในบ้านด้วยการหาสิ่งของต่าง ๆ เอาเข้ามาอยู่ในบ้าน หรือบางครั้งก็ทำให้สิ่งของภายในบ้านมีสภาพที่แปลกตาหรือปรับเปลี่ยนบริบทเชิงกายภาพให้แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อความคิดในวัยเด็กของฉันอย่างมาก ในอีกนัยตัวอย่างหนึ่งก็คือ “วีรกรรมเมื่อครั้งในวัยเด็กของฉันต่อสิ่งมีชีวิตที่มักเป็นปัญหาของเด็กผู้หญิงที่ไว้ผมยาวนั่นก็คือ “เหา” ซึ่งฉันเองก็มีความคิดที่ผิดแปลกไปจากปกติธรรมดาที่ว่า “เหา” เป็นสัตว์เลื้อยชนิดหนึ่ง ฉันจึงซื้อ “เหา” ต่อจากเพื่อนมาด้วยราคาตัวละ 5 บาท เพื่อเอามาเลี้ยงไว้บนศีรษะของฉัน” หากทว่าเมื่อสำรวจพิจารณาที่ฉันคิดได้ว่า นี่คงเป็นความรู้สึกนึกคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากแม่แน่นอน นอกจากนี้แม่ยังเป็นคนที่เปี่ยมไปด้วยอารมณ์แห่งศิลปินและแม่ก็ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับวรรณกรรมและประเภทนวนิยายต่าง ๆ รวมทั้งชอบฟังละครวิทยุ ด้วยมูลเหตุนี้เองก่อปรกฏจากการที่ไม่ได้สัมผัสรับรู้เรื่องราวในสิ่งเหล่านี้ด้วยการ

มองเห็นเป็นภาพจึงอาศัยเพียงการได้ยินเสียง และสร้างการจินตนาการตามเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ จนกลายเป็นภาพที่แม่เป็นผู้สร้างขึ้นมาภายในจิตใจตนเองอย่างไม่รู้ตัว และเมื่อบ่อยครั้งก็ยิ่งทบทวีความนึกคิดในรูปแบบต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งในบางครั้งก็แสดงออกมาด้วยถ้อยคำพูดที่ผิดแปลกไปจากความเป็นจริง เช่น มีอยู่ครั้งหนึ่ง “แม่ตื่นขึ้นมากลางดึกและเดินออกไปนอกบ้านและเมื่อแม่เห็นหอยทากกำลังคลานอยู่นั้น แม่กลับพูดว่า “หอยทากกำลังจะมาแทะบ้านของเรา” และอีกเหตุการณ์หนึ่งขณะที่แม่เห็นแมลงสาบอยู่บริเวณปากท่อ แม่ก็พูดว่า “คงมีอีกหลายร้อยครอบครวอยู่ในตอนนี้” ตั้งแต่เล็กจนโต” บ่อยครั้งที่แม่มักจะถ่ายทอดเรื่องราวจากการอ่าน จากการได้ยินได้ฟัง และพยายามสื่อสารกับฉันด้วยวิธีการวาดเป็นภาพลายเส้นลงบนกระดาษเพื่อประกอบการเล่าเรื่อง จนในบางครั้งฉันกลับมองว่าเรื่องที่แม่เล่านั้นล้วนเป็นจินตภาพเกินจริงที่อยู่ภายใต้จิตสำนึกของแม่และบ้างก็แสดงออกมาด้วยพฤติกรรมที่ไม่อาจคาดเดาได้ ซึ่งสำหรับการกระทำเช่นนี้ ฉันคิดว่าไม่ใช่เรื่องปกติ จึงได้พาแม่ไปพบแพทย์ที่รักษาอาการทางจิต “จิตเวช” และได้รับคำแนะนำว่าควรใช้เวลาแก่กันและกันให้มากขึ้นกว่าเดิม แต่ทว่าฉันจะทำได้เพราะว่าฉันมีเพียงสิ่งที่ฉันเป็นและสิ่งที่ฉันรักซึ่งนั่นก็คือความหวังที่แม่อยากให้ฉันเป็น “ศิลปิน” และบ่มเพาะความมุ่งหวังตั้งนั้นไว้กับฉันตั้งแต่ยังเล็กและสิ่งนี้เองที่กลายเป็นสิ่งที่ฉันสามารถนำมาปรับใช้เพื่อการดำเนินชีวิตของฉันได้ นั่นคือ “ศิลปะ” ความรู้และทักษะศิลปะที่เป็นความสามารถของฉันอันเป็นเหตุปัจจัยแห่งการอาศัยใช้ศิลปะเป็นอุบายวิธีเพื่อการบำบัดเยียวยาจิตใจหรือเป็นในอีกนัยหนึ่งช่องทางเลือกที่ฉันได้รู้และเคยพบเห็นว่า “ศิลปะ” นั้นสามารถช่วยได้อย่างไร โดยนัยของบริบทต่าง ๆ เหล่านี้เองฉันจึงเริ่มจากสิ่งละอันพันละน้อยที่อยู่รอบตัวของฉันและรอบ ๆ ข้างกายของแม่ภายใต้กรอบแนวคิดที่ว่า “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน” จึงเป็นกลวิธีของการนำเสนอประเด็นสาระของเรื่องราวเนื้อหาแห่งความผูกพันของสายสัมพันธ์ระหว่างแม่และฉันในอีกบริบทหนึ่ง ซึ่งนัยแห่งความหมายความสำคัญอันเป็นสาระและคุณค่าแห่งศิลปะที่ฉันได้รับแรงบันดาลใจจากแม่ รวมไปถึงการให้เวลาเชิงสัมพันธ์ภาพร่วมกับแม่ที่โน้มนำมาสู่กระบวนการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ในบริบทรูปแบบของการสร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพแห่งพื้นที่ที่ผสมผสานไว้ด้วยสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายทั้งพืชและสัตว์ รวมทั้งวัตถุสิ่งของที่ทำให้ความงามและความหมายใหม่ในบริบทเหนือจริง (Surrealism) และเพื่อต้องการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาในสิ่งที่แม่คิด (จินตภาพ) และมีฉันเป็นผู้ตีความด้วยวิจารณ์ญาณและความรู้สึกถ่ายทอดออกมาเป็นรูปลักษณ์ (จินตนาการ) ซึ่งปรากฏเป็นรูปธรรมของสิ่งมีชีวิตและวัตถุในแบบเหนือจริงท่ามกลางบรรยากาศสีและเวลาในห้วงแห่งกาลหนึ่งภายในบ้าน “พื้นที่สมมติ” ในมุมมองของฉันที่สอดคล้องเชื่อมโยงตามจินตภาพของแม่ที่คิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันอย่างเป็นดุลยภาพแห่งความสุขที่งดงาม

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพแห่งรูปลักษณ์ใหม่ของสิ่งมีชีวิตและวัตถุในจินตภาพของแม่ที่ส่งผลกระทบต่อกลายเป็นแรงบันดาลใจต่อการจินตนาการที่ให้ปรากฏเป็นรูปธรรมบนพื้นที่ของชีวิตและวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบ ๆ ตัว “ฉันและแม่” หรือท่ามกลางสภาพแวดล้อมภายในบ้าน โดยนำจินตภาพจากจิตใต้สำนึกที่มีความแปลกหรือประหลาดของแม่มาตีความด้วยวิจรรย์ญาณและความรู้สึกหรือปรับบริบทของรูปแบบชีวิตใหม่ให้เป็นเสมือน “ความเป็นไปได้” ที่อยู่บนพื้นที่แห่งจินตนาการของฉันด้วยรูปแบบลักษณะที่เหนือจริง (Surrealism)

2. เพื่อสร้างรูปลักษณ์แห่งจินตนาการด้วยกระบวนการทางทัศนศิลป์ ผลงานศิลปะภาพพิมพ์หรือการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึก (Intaglio Printing Process) กรรมวิธีกัดกรด (Etching) อันเป็นรูปธรรมแห่งภาษาของจิตใจโดยอาศัยใช้ขยายวิธีของการสื่อสารพันธะระหว่างแม่และฉันด้วยภาษาแห่งศิลปะหรือทัศนธาตุเป็นกลวิธีของการวาดเส้นให้กลายเป็นภาพเรื่องราวเนื้อหาที่แม่บอกเล่า ซึ่งเป็นในอีกนัยหนึ่งของช่องทางการสร้างวิถีทางแห่งการมีกิจกรรมร่วมกันและใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาปละมลปะโลมจิตใจหรือกุศโลบายแห่งการบำบัดเยียวยาอาการป่วยของแม่ที่เรียกว่า “ศิลปะบำบัด” (Art Therapy)

3. เพื่อสร้างความเข้าใจต่อจินตภาพของแม่ในบริบทต่าง ๆ ด้วยจินตนาการที่ให้ก่อเกิดเป็นรูปแบบของสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายในบริบทเชิงสัมพันธ์ภาพอยู่บนพื้นที่สมมติแห่งดุลยภาพความสุขความอบอุ่นของความรักที่แม่และฉันมีร่วมกัน ด้วยความงามและความหมายเชิงกายภาพของสิ่งมีชีวิตและวัตถุเหนือจริงซึ่งผสมผสานแฝงอยู่ร่วมกันอย่างไม่แปลกแยกเสมือนประหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน ทว่ามีความกลมกลืนและเรียบง่ายอย่างเป็นธรรมชาติ หรืออีกนัยหนึ่งก็เพื่อสื่อสารสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของชีวิตที่ตรงตามอันเกิดจากจินตภาพของแม่โดยมีฉันในฐานะลูกเป็นผู้สร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพแห่งพื้นที่จินตนาการให้ปรากฏเป็นรูปธรรม

สมมติฐานของการศึกษา

จินตภาพ คือ สำนึกคิดอย่างไร้ขอบเขตที่สร้างขึ้นจากการผสมเข้ากับประสบการณ์ที่ประสบและเกิดขึ้นกับตัวของเราเองรวมถึงการรับรู้เห็นเหตุการณ์หรือได้สัมผัสในวัตถุนั้น ซึ่งเป็นวิธีการสั่งสมและเรียนรู้ในอีกนัยรูปแบบหนึ่ง ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงสิ่งมีชีวิตหรือวัตถุที่หลากหลายบริบทเหล่านั้นจะเป็นเพียงรูปลักษณ์ที่ถูกสมมติให้เกิดขึ้น และในสายตาผู้อื่นจะมองว่ามันแปลกแยกหรือเกินความเป็นจริง หากแต่การสร้างรูปลักษณ์ใหม่ตามความคิดของฉันที่รับเอาจินตภาพของแม่มาเป็นข้อมูลแรงบันดาลใจที่สร้างสรรค์ให้ทุกสรรพชีวิตทั้งพืชและสัตว์ รวมถึงวัตถุสิ่งของปรากฏเป็นรูปธรรมและอยู่รวมกันได้อย่างเป็นเอกภาพในพื้นที่หรือสถานที่แห่งเดียวกัน เปรียบได้ดั่งแม่และฉันที่ไม่เคยแยกจากกันหรือเป็นเสมือนการทบทวีเรื่องราวความรักและความผูกพันของการมีกันและกัน ซึ่งเป็น

อีกนัยหนึ่งของวิธีการรักษาและเยียวยาอาการต่าง ๆ ที่แม่ต้องเผชิญและเป็นไปตามสภาพของสังขารที่ร่วงโรยตามกาลเวลา กอปรทั้งเจตนาแห่งจิตที่มุ่งหวังให้กระบวนการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์โดยนัยนี้อันเปรียบเป็นเสมือนไอศกฤษิพย์เพื่อบำบัดเยียวยาแม่รวมไปถึงเป็นกุศลจิตแบ่งปันเพื่อบุคคลอื่น ๆ ให้ได้เห็นคุณค่าความสำคัญของสุนทรียศาสตร์แห่งศิลปะอีกด้วย

ขอบเขตของการศึกษา

อนึ่ง การสร้างสัมฤทธิผลของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์หัวข้อเรื่อง “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน” อยู่ภายใต้บริบทแห่งศิลปะร่วมสมัยในระบบปัจเจกที่ได้เผยแพร่แห่งความมีชีวิตของสิ่งมีชีวิตและวัตถุที่เหนือจริงอันเป็นวัตถุทางศิลปะที่ก่อปรด้วยขอบเขตด้านต่าง ๆ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการสร้างรูปลักษณ์จากจินตภาพด้วยจินตนาการที่ได้จากการรับรู้เรื่องราวและภาพต่าง ๆ ที่เป็นจินตภาพของแม่อันก่อเกิดเผยแพร่เป็นรูปธรรมแห่งจิตได้สำนึกด้วยการถ่ายทอดผ่านภาพวาดมาสู่ฉันซึ่งได้ตีความด้วยวิจารณ์ญาณและความรู้สึกนำมาผสมผสานเข้ากับสิ่งมีชีวิตและวัตถุในบริบทต่าง ๆ ให้ปรากฏเป็นกายภาพบนพื้นที่ภายในบ้านที่มีความแปลกตาแต่ทว่าให้ความหมายทางนามธรรมถึงดุลยภาพชีวิตแห่งความสุขเชิงสัมพันธ์ภาพตามจินตนาการของฉันที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับเรื่องราวเนื้อหา ความหมายและความคิด ซึ่งให้ความหมายทางนามธรรมแห่งความรู้สึกที่เปี่ยมไว้ด้วยความรักและความผูกพัน กอปรกับเป็นกลวิธีของการสื่อที่สะท้อนนัยถึงความเอาใจใส่ในความคิดความรู้สึกด้วยจินตภาพของผู้เป็นเสมือนบุพการีหรือให้รู้สึกถึงความไม่โดดเดี่ยวอยู่เพียงลำพัง รวมถึงการให้ความสำคัญกับการสร้างรูปลักษณ์ที่ผนวกกับการใช้บรรยากาศของสีด้วยการคำนึงถึงสภาวะจิตแห่งการให้ (จากแม่) และความกตัญญูหรือการตอบแทนพระคุณ (ตัวฉัน) ด้วยเจตนาจิตที่มุ่งหวังให้ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นกับแม่นั้นจะโน้มน้าวไปสู่การปลอบปะโลมหรือบรรเทาให้เจือจางลงและสามารถอยู่ร่วมกับสภาวะของ “อนิจจัง” แห่งสังขารและจิตใจนั้นได้โดยไม่ทำให้รู้สึกว่าเป็นการฝืนความรู้สึกหรือกระทำอย่างไม่เต็มใจ

ขอบเขตด้านรูปแบบ เป็นสัมฤทธิผลของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ที่อาศัยอุบายวิธีประกอบการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือหรือสื่อกลางในการถ่ายทอดรูปธรรมแห่งจินตภาพภาษาแห่งทัศนศิลป์ให้เผยแพร่ปรากฏรูปอยู่บนพื้นที่สมมติ (พื้นที่จินตนาการ) ของฉันหรือผสมผสานให้ก่อรูปเกิดเป็นรูปแบบและความหมายของสิ่งมีชีวิตและวัตถุซึ่งเป็นรูปลักษณ์ในแบบที่เหนือจริง โดยกำหนดใช้รูปทรงต้นแบบที่นำมาจากสิ่งของภายในบ้าน เช่น ต้นไม้ รูปแบบโครงสร้างของตัวบ้าน บูรณาการเข้ากับจินตภาพของแม่กลายเป็นรูปทรงของสัตว์ พืช วัตถุสิ่งของที่มีพื้นผิวและสัดส่วนไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเหมือนเป็นการถอดสื่อบริบทแห่งสัญฐานเดิม อันเป็นการสร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพของพื้นที่จินตนาการด้วยกลวิธีของการสร้างมิติลวงตาบนระนาบสองมิติของพื้นภาพที่

อาศัยใช้ภาษาของศิลปะเป็นเครื่องมือผนวกกับการใช้บรรยากาศของสีและเวลาเพื่อสื่อสารระ
นามธรรมของความรู้สึกแห่งสัมพันธ์ภาพของชีวิตที่อบอุ่น หรือเป็นในอีกนัยหนึ่งแห่งรูปแบบดุลยภาพ
ชีวิตที่สุขสงบและงดงาม

ขอบเขตด้านเทคนิควิธีการ สร้างสรรค์ผลงานด้วยกระบวนการทางทัศนศิลป์งานศิลปะภาพ
พิมพ์หรือด้วยกระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึก (Intaglio Printing Process) กรรมวิธีกัดกรด
(Etching) ในการสร้างสื่อสัญลักษณ์รูปแทนแห่งภาษาของอารมณ์ความรู้สึกและความงามด้วย
จินตนาการ

คำนิยามคำศัพท์

Subconscious	จิตใต้สำนึก ความคิดและความรู้สึกที่ถูกกักเก็บอยู่ภายใต้จิตใจ
Imagery	จินตภาพ ภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ปรากฏขึ้นในจิต
Imagination	จินตนาการ การสร้างภาพขึ้นในจิตใจ
Relationship	สัมพันธ์ภาพ
Art Therapy	การบำบัดรักษา ความเครียด ความเศร้า ความเหงา ทำความเข้าใจกับความรู้สึกและประสบการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านมา ด้วยกิจกรรมทางศิลปะ
Surrealism	คำจำกัดความรูปแบบของผลงานศิลปะที่มีลักษณะเหนือจริง หรือน้อยกว่าความเป็นจริง
Intaglio Printing Process	การพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึกเป็นกระบวนการทำภาพพิมพ์ที่ใช้หลักการซึ่งตรงกันข้ามกับ Relief Printing Process คือแม่พิมพ์จะมีความนูนและร่องลึกเช่นเดียวกัน ทว่าส่วนที่สร้างให้เกิดเป็นรูปภาพ คือ ส่วนที่เป็นร่องลึกลงไปบนผิวหน้าแม่พิมพ์ ซึ่งในการพิมพ์ต้องอุดหมึกลงไปบนร่องลึกและเช็ดบริเวณผิวหน้าแม่พิมพ์ให้สะอาดแล้วจึงเอากระดาษปิดทับด้านบนแม่พิมพ์ ซึ่งวิธีการทำภาพพิมพ์ในกระบวนการนั้นต้องอาศัยแรงกดสูงจากแท่นพิมพ์เพื่อกดกระดาษให้ลงไปอุดซั้บหมึกขึ้นมา
Intaglio	ภาพพิมพ์โลหะ
Etching	กรรมวิธีกัดกรด เป็นเทคนิคที่รวมอยู่ภายใต้กระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึก

Hard ground	กรรมวิธีฮาร์กราวด์ เป็นเทคนิคที่รวมอยู่ภายใต้กระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึก คือ การนำเหล็กที่มีลักษณะปลายแหลมมาขูดขีดบนผิวหน้าแม่พิมพ์ เพื่อเป็นการเปิดผิวหน้าแม่พิมพ์ ที่ทาเคลือบวานิชดำไว้ และนำไปกัดกรดตามเวลาที่กำหนด
Aquatint	กรรมวิธีอควาทินท์ เป็นเทคนิคที่รวมอยู่ภายใต้กระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึก เป็นกลวิธีการสร้างค่าน้ำหนักของแสงและเงา โดยใช้วิธีการโรยผงเลือดมังกร (Dragon Blood) และใช้ดินสอไขเขียนน้ำหนักแสงลงบนบริเวณผิวหน้าแม่พิมพ์ แล้ว จึงนำไปแช่กัดกรดตามเวลาที่กำหนด
Dragon Blood Powder	ลักษณะทางกายภาพเป็นเม็ดผงสีชมพูแดง นำมาใช้ในแบบเดียวกันกับผง Asphaltum ใช้โรยบนผิวหน้าแม่พิมพ์เป็นในอีกนัยหนึ่งกรรมวิธีเทคนิค Aquatint
Black Varnish	วานิชดำ คือตัวกันน้ำกรด มีคุณสมบัติเป็นฉนวนหรือตัวกลางปิดกั้นการทำปฏิกิริยาบนผิวหน้าแม่พิมพ์ของน้ำกรด

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

กล่าวได้ว่าการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์นี้ที่ก่อรูปเกิดเป็นรูปลักษณะเชิงกายภาพของจินตภาพภายใต้เรื่องราวเนื้อหา (ความหมาย ความคิด) และเป็นข้อมูลแรงบันดาลใจจากสัมพันธ์ภาพระหว่างแม่และฉัน ความสำคัญในอีกนัยประการหนึ่งที่ต้องตระหนักถึงคือ ในบริบทของการศึกษาวิจัยและสร้างสรรค์ที่ต้องค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ ดีความข้อมูลด้วยวิจรรณญาณและความรู้สึก และเพื่อสรุปประเด็นทางศิลปะอันเป็นสาระทางนามธรรมของผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ซึ่งเรื่องราวและความรู้ในบริบทต่าง ๆ นั้นย่อมก็คือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ทั้งในประเด็นสาระด้านเนื้อหาด้านรูปแบบและด้านเทคนิควิธีการที่นำไปสู่สัมฤทธิ์ผลของการสร้างสรรค์หรือก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการค้นคว้าข้อมูลที่เชื่อมโยงจนเกิดเป็นรูปธรรมของผลงาน โดยนัยนี้ เป็นเจตนาที่จะสื่อสารให้เห็นถึงบริบทของข้อมูลการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบและมีความสำคัญสอดคล้องกับเรื่องราวแห่งสัมพันธ์ภาพความรัก ความผูกพัน ระหว่างแม่และฉันผ่านวัตถุทางศิลปะที่เป็นสัมฤทธิ์ผลของการสร้างเอกภาพ ทางสุนทรีย์ภาพผลงานศิลปะภาพพิมพ์อันสื่อสารนามธรรมความรู้สึกแห่งสัมพันธ์ภาพของชีวิตซึ่งเป็นรูปแบบของดุลยภาพชีวิตที่อบอุ่นและสุขสงบได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นความหมายสำคัญของข้อมูลเชิงอิทธิพลที่เกี่ยวข้องสามารถวิเคราะห์แตกประเด็นออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

อิทธิพลด้านเนื้อหา

อนึ่ง การใช้ชีวิตร่วมกับหญิงชราวัย 96 ปี ผู้มีอาการสภาวะจิตสับสน ที่ต้องการความรักและความเอาใจใส่ตลอดเวลา นั้นทำให้การดำเนินชีวิตส่วนใหญ่ของฉัน มักจะใช้เวลาร่วมกันกับแม่เพียงสองคนภายในบ้านเรื่อยมาตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน ความชราของแม่ที่นอกจากสภาพร่างกายแล้วยังสามารถสังเกตได้จากการสัมผัสและพูดคุย ซึ่งช่วงแรกของอาการที่เกิดขึ้น ได้สร้างความวิตกกังวลและความประหลาดใจให้แก่ฉันเป็นอย่างมาก เพราะอาการผิดปกติที่เกิดขึ้น คือ แม่มักจะเล่าเรื่องราวประสบการณ์ความทรงจำ เหมือนเป็นการรื้อฟื้นเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตราวกับว่าเป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้นเพียงไม่กี่วันเช่น เรื่องราวครอบครัวของแม่และความทรงจำครั้งที่แม่ยังสาว ๆ เป็นเสมือนการพูดคุยถึงเนื้อหาและเรื่องราวที่ไม่สามารถพบเจอได้บนโลกความเป็นจริง เช่น การให้ความสำคัญกับความรู้สึกอันมีต่อสิ่งของที่ไม่มีชีวิต พูดคุยโต้ตอบกับสัตว์ต่าง ๆ ที่พบเจอภายในบ้าน แม้ช่วงแรกของการดูแลแม่ที่อยู่ในสภาวะจิตที่สับสนซึ่งได้จินตภาพหรือเรื่องราวที่ทับซ้อนกับเหตุการณ์บนโลก

กับฉัน ซึ่งอาการที่เกิดขึ้นกับแม่นั้นสอดคล้องกับความคิดเห็น คุณหมอด้านจิตเวชที่รักษาคุณแม่ ได้วินิจฉัยว่า “ภาพบางอย่างที่ปรากฏเป็นอวัยวะส่วนตัวที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุอย่างแม่ของฉันด้วย ภาวะสมองเสื่อม”

กล่าวได้ว่าประสาทหลอนบางประเภทมีอาการที่ไม่รุนแรงและพบเห็นได้ ทั่วไป เช่น อาการเห็นภาพหลอนขณะเคลิ้มหลับ (hypnagogic) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงที่กำลังจะหลับ หรือประเภทตรงกันข้าม คืออาการเห็นภาพหลอนขณะเคลิ้มตื่น (hypnopompic) ซึ่งเกิดขึ้นในขณะตื่น แต่ทว่าบ่อยครั้งที่ผู้คนอาจเผชิญกับอาการประสาทหลอนที่แปลกประหลาดที่สุดด้วยเพราะสาเหตุจากการใช้ยาบางประเภท อาการ Chromatopsia คือ การมองเห็นคนทุกคนและสิ่งของทุกอย่างเป็นสีเดียวกันทั้งหมด ส่วนผู้ที่ป่วยด้วย อาการประสาทหลอนแบบ Liliputian นั้นจะมองเห็นบุคคลในจินตนาการในลักษณะย่อส่วนและมักจะมาพร้อมกับความรู้สึกที่สนุกสนานร่าเริง ส่วนอีกด้านหนึ่ง ผู้ที่มีอาการประสาทหลอนแบบ Brodignagian กลับมองเห็นทุกคนตัวใหญ่ มีขนาดมหึมา ในกรณีที่น่าสนใจและแปลกประหลาดของอาการประสาทหลอนแบบไม่จริง (pseudohallucination) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีอาการประสาทหลอนชัดเจน แต่ก็รู้ว่ามีอาการประสาทหลอน กล่าวคือ พวกเขาทราบว่าไม่มีมูลเหตุภายนอกของอาการประสาทหลอนแต่ละคราว หากทว่าอาจเกิดขึ้นเพราะเหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ ชั้นแรกสำหรับในบางสิ่งบางอย่างเช่น ความทรงจำ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรืออาจเป็นเสียงที่ทำให้เกิดอาการประสาทหลอน หลังจากนั้นบุคคลจะลองทดสอบว่า มันเป็นจริงหรือไม่ และเริ่มที่จะเชื่อในสิ่งนั้น ซึ่งภาพฝัน ความจริงที่บิดเบี้ยว หรือสิ่งที่ไม่ได้อยู่จริงจะขยายตัวมากขึ้น จนกระทั่งก่อให้เกิดความรู้สึกกลับสนต่อการรับรู้ตามปกติ

มีการรายงานข้อมูลว่ามีผู้คนมองเห็นสัตว์ วัตถุในร่างกายและผู้คนที่ไม่ปรากฏอยู่ในความเป็นจริง ซึ่งสิ่งเหล่านั้นอาจเป็น “ผี” หรือ “เทวทูต” และในบางกรณีอาจเกี่ยวข้องกับฉากเหตุการณ์อันซับซ้อนหรือสถานการณ์ที่แปลกประหลาด อาการประสาทหลอนด้านการมองเห็นบางรูปแบบจะไม่มีเสียง แต่ในบางรายก็เป็นฉากของผู้คนพูดคุยกัน ซึ่งบ่อยครั้งที่บุคคลเหล่านั้นพูดกับผู้ที่มีอาการประสาทหลอนโดยตรงและออกคำสั่งให้กระทำการบางอย่างที่มีภาพลวงตาด้านการมองเห็นมากมาย ที่มีรูปแบบเฉพาะและได้รับการวินิจฉัยที่ชัดเจน ดังเช่น อาการ dysmegalopsia จะเห็นวัตถุมีลักษณะหรือมีรูปร่างที่ประหลาดหรือผิดธรรมชาติ ส่วนอาการ micropsia และ macropsia จะเห็นวัตถุเล็กหรือใหญ่โตกว่าขนาดที่เป็นจริง อาการ allesthesia คือการรับรู้ที่เปลี่ยนสถานที่ที่วัตถุตั้งอยู่ตามปกติ ในขณะที่อาการ palinopsia คือ การรับสัมผัสโดยที่วัตถุซึ่งควรจะปรากฏแก่สายตา กลับหายไปจากการมองเห็น และสามารถเกิดขึ้นได้ในผู้สูงอายุที่มีสภาวะสมองเสื่อม (เอเดรียน เฟอร์นันแนซ, 2556)

ฉันได้รับอิทธิพลจากการจินตภาพของแม่ผู้ชรา ที่แม่มักเล่าเรื่องราวอันแสนประหลาดที่ไม่สามารถเกิดขึ้นจริงได้ บางครั้งแม่จะเล่าเหตุการณ์ที่ไม่ได้เห็นด้วยตาแต่เป็นการมโนภาพและอาศัยใช้วิธีการวาดเป็นภาพประกอบจากจินตนาการ โดยนัยนี้การจินตนาการของแม่มีความพิเศษด้วยเรื่องราวที่เหนือจริง และความน่าสนใจที่เกิดจากเรื่องราวในความทรงจำในอดีตหรือปัจจุบันของแม่ ผสมผสานกับจินตนาการกลายเป็นสิ่งกระตุ้น “เร้า” จินตนาการของฉัน ข้าพเจ้านำเอาเรื่องราวและภาพวาดหรือวัตถุสิ่งของที่แม่ตัดแปลงเหมือนเป็นการถอดหรือความเป็นจริงเดิม ซึ่งนัยเหล่านี้เป็นข้อมูล แรงบันดาลใจจากภายในบ้านหรือมาปรับเปลี่ยนบริบทด้วยจินตนาการที่ให้สาระและความหมายใหม่ เชิงองค์ความรู้ทางทัศนศิลป์แก่ข้าพเจ้า เช่น กลวิธีการจัดองค์ประกอบรูปร่าง รูปทรงและบรรยากาศ สีของผลงานขึ้นมาใหม่ เพื่อสร้างรูปแบบที่เหนือจริงและมีความสมบูรณ์สอดคล้องเรื่องราวตามที่แม่บอกเล่า

ภาพที่ 1 ภาพผลงานวาดเส้นของแม่ด้วยสีชอล์ค ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

อิทธิพลจากแนวคิดทฤษฎีที่สัมพันธ์กับจินตภาพและจินตนาการ

บริบทในการให้คุณค่าของทฤษฎีสัมพันธ์ของจินตภาพและจินตนาการ ความรู้และความเข้าใจในความหมายของคำว่า “จินตนาการ” และ “จินตภาพ” นั้นมีความสำคัญต่อการนิยามความหมายในการสร้างสรรค์ชุดวิทยานิพนธ์ หัวข้อ “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน” จึงจะอธิบายความหมายพอสังเขปได้ ดังนี้

“จินตภาพ” ในภาษาอังกฤษ มีการใช้คำเรียกหลายคำในความหมายเดียวกัน เช่น *Imaging*, *Imagery* และ *Visualization* เป็นต้น ในภาษาไทยมีคำที่คล้ายคลึงกัน 2 คำ คือ จินตภาพและจินตนาการ ราชบัณฑิตยสถาน แปลคำนี้ว่า *Image* ทว่าในพจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ - ไทยระบุว่า จินตภาพ และให้ความหมายว่า “ภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ปรากฏขึ้นในจิต อาจเป็นภาพของสิ่งที่มีอยู่จริงซึ่งจิตเคยมีประสบการณ์มาก่อนหรือภาพที่จิตคิดสร้างขึ้นเอง โดยที่สิ่งนั้นไม่เคยมีอยู่เลย” สำหรับคำว่า *imagination* ในพจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ - ไทย ฉบับเดียวกันนี้ ราชบัณฑิตยสถาน แปลว่า จินตนาการ และให้ความหมายว่า “การสร้างจินตภาพ การมีจินตภาพ จินตภาพ”

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นฉบับล่าสุด ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่า จินตภาพ ไว้ว่า “น. ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น” ส่วนคำว่า จินตนาการ ในพจนานุกรมฉบับเดียวกันนี้ ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “น. การสร้างภาพขึ้นในจิตใจ”

จะเห็นได้ว่าคำว่า จินตภาพและจินตการนั้นต่างก็เป็นคำประเภทเดียวกัน คือ คำนาม ทว่าแตกต่างกันที่ว่า “จินตภาพ” เป็นสामานยนามหรือคำนามสามัญ คือ คำนามทั่วไป หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในใจ ซึ่งอาจจะมีประสบการณ์ในการเห็นภาพนั้นมาก่อน สิ่งทีเห็นนั้นจะมีอยู่จริงหรือเป็นภาพที่จิตสร้างขึ้นเอง โดยที่สิ่งนั้นไม่เคยมีอยู่เลยก็ได้ สำหรับคำว่า “จินตนาการ” นั้นเป็นอาการนาม ซึ่งหมายถึง กระบวนการในการสร้างภาพขึ้นในใจ ในความหมายของจินตนาการนี้ ราชบัณฑิตยสถาน เห็นว่า อาจจะใช้คำว่า จินตภาพ แทนได้ (ขนิ้นนท์ พฤกษ์ประมุข, 2560)

อนึ่ง ทฤษฎีการสร้างจินตภาพ (*Imagery Theory*) ของดอสเสย์ (*Dossey*) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการสร้างจินตภาพมีพื้นฐานมาจาก การเชื่อมต่อของช่องว่างระหว่างมิติของเวลา การสร้างจินตภาพเกิดขึ้นเพราะมีการทะลุเข้าไปในช่องว่างระหว่างมิติของเวลาทำให้ ณ จุดนั้น ไม่มีอดีต ปัจจุบันและอนาคต ขณะเกิดการสร้างจินตภาพ “เวลา” จะยังคงอยู่อย่างนั้น ดังนั้น ทฤษฎีนี้จึงเป็นการนำภาพในอดีตของตนเองที่เคยประสบมา แล้วสร้างจินตภาพใหม่เพื่อแก้ไขให้ดีขึ้น (ดร.มนัส โกมลทา, 2551) และโดยนัยของอิทธิพลจากแนวคิดทฤษฎีที่สัมพันธ์กับจินตภาพและจินตนาการ ให้ประเด็นสาระที่สอดคล้องกับความคิดสร้างสรรค์ที่ว่าด้วยบริบทแห่งความสัมพันธ์ ดังนี้

ความสัมพันธ์ของจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

การสร้างสรรคผลงานศิลปะล้วนต้องการจินตนาการในการต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ แต่เมื่อวิเคราะห์ประเด็นความหมายของคำว่า “จินตนาการ” และ “ความคิดสร้างสรรค์” จะสามารถเห็นบริบทของความหมายและความสัมพันธ์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ดังนี้

ผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้เสนอทัศนะที่แตกต่างกันเป็น 2 แนวทาง โดยแนวทางแรกเสนอว่า จินตนาการความคิดสร้างสรรค์มีความแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองคำนี้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันซึ่งนัยนี้ Freedman ได้ให้ความหมายของจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า จินตนาการ หมายถึง มโนภาพของบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เคยมีใครรู้จัก หรือมีอยู่ในความเป็นจริง ส่วนความคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นผลของการประยุกต์จินตนาการเข้ากับการคิด การกระทำ หรือการสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ โดย Vygotsky เสนอว่า กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Creative activity) ของมนุษย์ทำให้มนุษย์สามารถที่จะสร้างสรรค์อนาคตให้เกิดขึ้นเป็นปัจจุบันได้ กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์บนรากฐานของสมองของมนุษย์ในการร่วมกันขององค์ประกอบต่าง ๆ ทางความคิดเรียกว่า จินตนาการ (Imagination) หรือ จินตนิมิต (Fantasy) โดยทั่วไปแล้วคำว่า จินตนาการหรือจินตนิมิต ถูกใช้ในการอ้างอิงถึงบางสิ่งบางอย่างที่แตกต่างจากที่มีการให้ความหมายในวิทยาศาสตร์ กล่าวคือในชีวิตประจำวัน จินตนาการหรือจินตนิมิต หมายถึง สิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงและไม่ได้มีความสำคัญเชิงปฏิบัติ แต่ในความเป็นจริงแล้ว จินตนาการคือ พื้นฐานของกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของมนุษย์อันเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในทุก ๆ ด้านของวัฒนธรรม ชีวิต ศิลปะ วิทยาศาสตร์และการสร้างสรรค์ ในความหมายนี้ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเราถูกสร้างสรรค์ขึ้นโดยมนุษย์ วัฒนธรรมต่าง ๆ ทั่วโลกที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นจากจินตนาการทั้งสิ้น ส่วนความคิดสร้างสรรค์เป็นกรอบขอบเขตของแต่ละบุคคล เช่น คนที่เป็นอัจฉริยะ คนที่มีความสามารถพิเศษ คนที่สร้างสรรค์งานศิลปะที่ยอดเยี่ยม คนที่เป็นผู้ค้นพบทางวิทยาศาสตร์ หรือประดิษฐ์คิดค้นเทคโนโลยีขั้นสูง เป็นต้น บุคคลเหล่านี้มักจะมีความสามารถในการสร้างสรรค์ที่แตกต่างบริบทกันไปในแต่ละด้าน

อย่างไรก็ตามมีนักการศึกษาได้เสนอในอีกนัยหนึ่งแนวทางว่า “จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อาจไม่จำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องกัน” โดย Samli ได้เสนอว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับจินตนาการเสมอไป ในขณะที่จินตนาการ หมายถึง การคิดอย่างอิสระและนอกกรอบ ส่วนความคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นการคิดที่ตอบสนองต่อปัญหาด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์และองค์ความรู้ที่มีอยู่ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เป็นปรากฏการณ์ที่แยกออกจากกัน มีความเป็นไปได้ที่บุคคลหรือองค์กรหนึ่งจะแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์เพียงอย่างเดียวโดยปราศจากจินตนาการ ตัวอย่างเช่น บริษัทแห่งหนึ่งที่กำลังดำเนินการไปด้วยดีมีผลกำไรและอันดับความก้าวหน้าที่ดีในวงการอุตสาหกรรม ซึ่งอาจเป็นเพราะบริษัทแห่งนี้ให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของลูกค้าและมีการใช้เทคโนโลยีที่เหนือกว่าที่อื่นทำให้มีการฝึกฝนระบบการจัดการที่ดีและใช้แค่เพียง

ความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น เพียงแต่หากจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์มีส่วนเกี่ยวข้องหรือ มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและโอกาสของการก่อให้เกิดนวัตกรรมที่ยิ่งใหญ่ยิ่งมีสูงขึ้น ถ้าไม่มีจินตนาการอาศัย แต่ความคิดสร้างสรรค์เพียงอย่างเดียวอาจนำไปสู่การสร้างสรรค่นวัตกรรมที่เพิ่มขึ้น แต่หาก ประกอบด้วยจินตนาการแล้ว นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ เช่น การคิดค้น เครื่องบิน เครื่องยนต์กลไก โทรศัพท์ วัคซีน เรือเหล็กและระเบิดไฮโดรเจน เป็นต้น ซึ่งชุดความรู้ โดยนัยนี้ สอดคล้องกับ Plait ที่ให้ทัศนะไว้ว่า หากไม่มีจินตนาการแล้วสิ่งที่เราสามารถทำได้คือ การจัดหาหมุด การให้ชื่อ การใช้ตัวเลขและสถิติเท่านั้น โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์หากไม่มีจินตนาการ เข้ามาเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ก็ไม่แตกต่างอะไรกับพจนานุกรม และหากไม่มีจินตนาการเราอาจเกิดการเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ผ่านองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้แต่จะไม่สามารถเกิดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ได้อย่างลึกซึ้ง

กล่าวได้ว่าปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ คือ การคิดที่เป็นนามธรรม หากบุคคลใดไปถึง จุดที่สามารถคิดถึงสิ่งที่ยังไม่มีอยู่ หรือยังไม่มีใครค้นพบหรือรู้จักแล้ว จินตนาการจะได้รับการกระตุ้น อยู่ตลอดเวลา ซึ่งการกระตุ้นให้เกิดจินตนาการ Samli ได้เสนอแนวทางไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. การคิดแบบเป็นเรื่องราว หรือการมโนภาพเรื่องราวจากความเป็นจริง เป็นสิ่งที่ช่วย กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ
2. การรับรู้เหตุการณ์หรือแนวคิดจากโลกแห่งความเป็นจริงแล้วเปลี่ยนการรับรู้เป็น เรื่องราวเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดจินตนาการ
3. ความสามารถในการพัฒนาแนวคิดที่ไม่มีอยู่จริงและคิดถึงแนวคิดเหล่านั้นในลักษณะ ของการมีอยู่จริง ก็เป็นการกระตุ้นให้เกิดจินตนาการได้เป็นอย่างดี

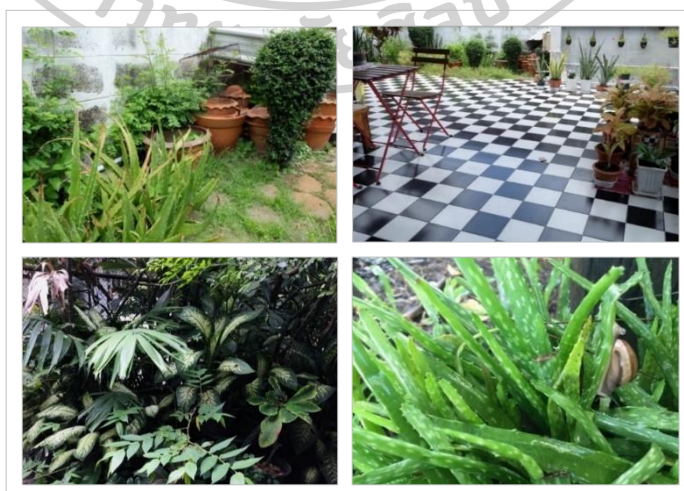
โดยการกระตุ้นทั้ง 3 แนวทางนี้ สามารถทำงานอย่างอิสระหรือทำงานร่วมกันได้ในการสร้าง มโนภาพให้เกิดขึ้น นั้นหมายความว่า บุคคลที่มีจินตนาการต้องสามารถสร้างภาพทางความคิดหรือ สร้างเป็นจินตภาพได้โดยที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อนและสอดคล้องกับชีวิตจริง โดยสามารถสร้างกรอบ ความคิดจากการบอกเล่าเรื่องราวของบุคคลอื่นได้ (ซินันท์ พลฤกษ์ประมุข, 2560)

จะเห็นได้ว่า บทความที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สามารถแยกแยะและวิเคราะห์ความหมายของคำ ว่าจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน สอดคล้องและให้คุณค่าทางความหมายของ เรื่องราวและพื้นที่แห่งจินตนาการของแม่ผู้แก่ชรา

อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมและครอบครัว

การก่อรูปเกิดเป็นรูปธรรมของรายละเอียดผลงานชุดวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า ได้รับอิทธิพลมาจากบริบทสภาพแวดล้อมและครอบครัวอันเป็นข้อมูลแรงบันดาลใจสำคัญที่ผนวกไว้ด้วยวัตถุดิบของที่อยู่ภายในบ้าน เช่น พืชพรรณ ต้นไม้ ลายกระเบื้อง ฯลฯ รวมไปถึงรูปแบบวิธีการจัดวางข้าวของที่ดูเหมือนย้อนแย้งหรือผิดที่ผิดทางไปจากสัณฐานที่ควรจะเป็น โดยนัยนี้เป็นการนำเสนอถึงสถานที่ในการชีวิตและอยู่อาศัยร่วมกันของฉันและแม่ จะสังเกตได้ว่าแม้รูปแบบของผลงานในภาพรวมจะได้รับอิทธิพลหรือเรียกได้ว่าเป็นรูปแบบผลงานที่อยู่ภายใต้แนวทางแห่งขนบธรรมเนียมของศิลปะลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism) แต่ทว่ารูปทรงในบริบทต่าง ๆ ของผลงานล้วนเป็นรูปทรงที่มีอยู่จริงทั้งสิ้น เช่น รูปทรงวัตถุสิ่งของ รูปทรงบ้าน รูปทรงต้นไม้พืชพรรณต่าง ๆ รูปทรงพระจันทร์ ซึ่งรูปทรงต่าง ๆ ในผลงานจะถูกกำหนดขอบเขตด้วยลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เฉพาะที่สามารถพบเจอได้ภายในบ้าน เพื่อเป็นการถ่ายทอดถึงบรรยากาศความอบอุ่น และสถานที่ที่ฉันและแม่อาศัยอยู่ด้วยกัน การแฝงนัยเชิงสัญลักษณ์และการสื่อความหมายจะอาศัยกลวิธีการสื่อผ่านการจัดองค์ประกอบและรูปทรงที่เล่าเรื่องราว ดังนี้

บ้าน เมื่อพูดถึงลักษณะทางกายภาพของคำว่าบ้านนั้น “บ้าน” เป็นรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่ถูกประกอบสร้างขึ้นด้วยวัตถุดิบของที่ไม่มีชีวิต เช่น อิฐ หิน ปูน ฯลฯ แต่เมื่อพิจารณาถึงไปถึงความรู้สึกทางจิตใจบ้านจึงไม่ใช่เพียงสิ่งก่อสร้างทั่วไป ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อปกป้องเราจากสภาพอากาศเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่หรือพื้นที่แห่งรูปธรรมของความปลอดภัยและการรักษาสภาพจิตใจของตนเองรวมถึงปกป้องอันตรายจากการเผชิญสภาพแวดล้อมภายนอก และคำว่าบ้านมีความหมายต่อฉันในด้านจิตใจเป็นอย่างยิ่งที่มากกว่าการเป็นที่อยู่อาศัย ทว่ายังเป็นสถานที่สำคัญในการใช้ชีวิตด้วยกันระหว่างฉันและแม่ตลอดมา รูปทรงบ้านของฉันนั้น ได้แรงบันดาลใจมาจากทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพของบ้านที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน และความหมายที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ

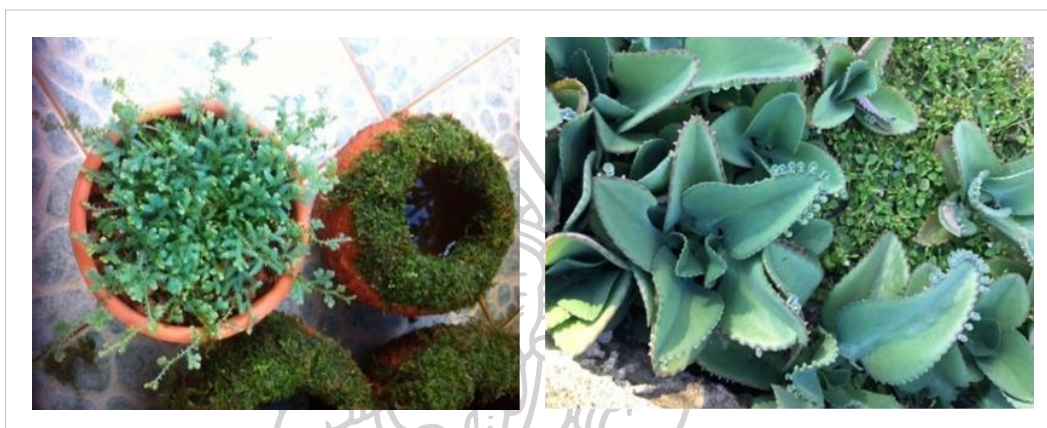
ภาพที่ 2 ภาพบรรยากาศและบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

พืชพรรณและต้นไม้ การสร้างบรรยากาศเชิงกายภาพบนพื้นที่รอบนอกตัวอาคารให้ร่มรื่น และเป็นเพิ่มความสวยงามให้กับบ้านที่อยู่อาศัยด้วยการปลูกพืชพรรณไม้ต่าง ๆ ตามบริเวณบ้านจึงเป็นช่องทางวิธีการหนึ่งในการเข้าถึงธรรมชาติได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น และยังเป็นอีกนัยหนึ่ง กิจกรรมที่ฉันทและแม่จะได้ใช้เวลาร่วมกันอย่างมีความสุข ปัจจุบันสภาพแวดล้อมภายในบ้านของฉันทมี ต้นไม้ที่หลากหลายสายพันธุ์ เช่น ไม้เลื้อย ไม้ประดับ ฯลฯ หรือจะเห็นได้ว่าภาพผลงานวาดเส้น “จินตภาพของแม่” มักปรากฏรูปทรงที่สอดคล้องเชื่อมโยงคล้ายใบไม้ใบหญ้า และเป็นในอีกนัยหนึ่ง ทางข้อมูลรายละเอียดองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประภาพพิมพ์ซึ่งจะผสมผสานไว้ ด้วยรูปทรงพืชพรรณต้นไม้ เช่น เดียวกัน ดังนั้น โดยนัยนี้พืชพรรณและต้นไม้จึงเป็นองค์ประกอบ สำคัญของผลงาน ที่ประกอบด้วยพืชพรรณและต้นไม้ต่าง ๆ ดังนี้

มอสส์ (Moss) ถือเป็นพืชกลุ่มแรก ๆ ของโลกที่วิวัฒนาการจากน้ำขึ้นสู่บก มีคลอโรฟิลล์ สีเขียวไวสังเคราะห์แสงสร้างอาหารจึงสามารถอยู่ได้โดยลำพัง แต่ด้วยโครงสร้างของมอสส์ยังไม่จัดว่า เป็นพืชชั้นสูง เพราะมอสส์ไม่มีราก ลำต้น และใบที่แท้จริง อีกทั้งยังปราศจากดอกจึงต้องแพร่พันธุ์ ด้วยสปอร์ โดยอาศัยลม น้ำ หรือแมลงนำพาไป โดยมอสส์จะขึ้นเรียงแน่นติดกัน ดูลำลาย ๆ กับพื้น พรหมที่ปกคลุมต้นไม้ หรือโขดหิน และมักพบได้ทั่วไปในป่าดิบชื้น ทั้งในระดับต่ำและระดับสูง จะเห็น ว่าพืชประเภทนี้มักขึ้นปกคลุมราก ลำต้น กิ่งและใบของต้นไม้ หรือ ตามก้อนหินอยู่ทั่วไป จัดเป็นพืช อาศัย (epiphytic plants) หรือที่อาศัยอยู่ตามราก ลำต้น กิ่งและใบของต้นไม้ด้วยการใช้รากเกาะยึด อยู่ตามผิวของส่วนนั้น ๆ โดยที่ไม่ได้ส่งรากเปียกแทงทะลุเข้าไปแย่งอาหาร ดังเช่น กาฝาก พืชที่เกาะ ขึ้นอยู่ตามก้อนหินและผิวหินทั่ว ๆ ไปในป่านั้นก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย มอสส์เป็นพืชขนาดเล็ก มี ลักษณะที่อ่อนนุ่มสูงประมาณ 1-10 เซนติเมตร (0.4-4 นิ้ว) แต่อาจมีบางชนิดที่มีขนาดใหญ่กว่ามาก ปกติจะเจริญเติบโตในหมู่ต้นไม้หรือบริเวณที่เปียกชื้นได้รับเงาของไม้ใหญ่ ไม่มีดอกและเมล็ด โดยทั่วไปไปที่ปกคลุมลำต้นจะบางเล็กคล้ายลวด มอสส์แพร่พันธุ์ด้วยสปอร์ ซึ่งสร้างขึ้นที่จะงอยปลาย ก้านเล็ก ๆ คล้ายแคปซูล มอสส์มีประมาณ 12,000 สปีชีส์ (สายพันธุ์) และถูกจัดอยู่ในส่วนไบรโอไฟ ตาซึ่งไบรโอไฟตานั้นปกติไม่ได้มีแค่มอสส์เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงลิเวอร์เวิร์ตและฮอร์นเวิร์ตด้วย แล้ว ยังมีไบรโอไฟต์ อีก 2 กลุ่มที่มักถูกจัดอยู่ในส่วนเดียวกัน

ในทางพฤกษศาสตร์ “มอสส์” จัดเป็นพืชจำพวกมอสส์หรือพืชไม่มีท่อลำเลียง มีลักษณะ แตกต่างจากลิเวอร์เวิร์ตที่คล้ายคลึงกับมันคือ ส่วนคล้ายรากมีหลายเซลล์ นอกจากนี้ “ลำต้น” และ “ใบ” ยังแสดงถึงความแตกต่างได้ ถ้าไปไม่เป็นแฉกเล็กหรือเป็นข้อบ่งบอกถึงพืชชนิดนี้เป็นมอสส์ ส่วนความ แตกต่างอื่น ๆ นั้นไม่สามารถแยก “มอสส์และลิเวอร์เวิร์ต” ออกจากกันได้

“มอสส์” เป็นพืชที่ไม่มีท่อลำเลียงทำให้ส่วนที่เพิ่มเติมขึ้นมา นั่นคือ มีแกมีโทไฟต์ที่เด่นชัดในวงจรชีวิต คือ เซลล์ของพืชมีโครโมโซมหนึ่งชุด (haploid) ส่วนสปอโรไฟต์ (คือ มีโครโมโซมสองชุด (diploid) มีชีวิตที่สั้นกว่าและขึ้นกับ แกมีโทไฟต์ ถ้าจะเปรียบกับพืชชั้นสูงก็คือ ในพืชมีเมล็ด, โครโมโซมหนึ่งชุดที่ใช้สืบพันธุ์ก็คือ เกสรและออวุล ขณะที่โครโมโซมสองชุดเป็นพืชดอกทั้งต้น (กรมป่าไม้, 2552)

ภาพที่ 3 ภาพโองเลี้ยงมอสส์และมอสส์ที่ขึ้นบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

ต้นตีนตุ๊กแกและพลูด่าง “ต้นตีนตุ๊กแก” มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนของทวีปอเมริกา จัดเป็นไม้ล้มลุกและเป็นวัชพืชชนิดหนึ่งที่ทนแล้งได้ดีและมีอายุได้หลายปี ลำต้นทอดเลื้อยไปตามพื้นดิน และชูส่วนยอดตั้งตรง สูงได้ประมาณ 30-50 เซนติเมตร ส่วนข้อที่สัมผัสพื้น(ดิน)ที่ยึดเกาะจะออกราก ตามลำต้นจะมีขนยาวสีขาวขึ้นปกคลุม ต้นมีขนาดเล็กและเรียวยาวแกมสีเขียว แตกแขนงเล็กน้อย ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ดและวิธีการปักชำกิ่ง เจริญเติบโตได้ดีในช่วงฤดูฝน มีเขตการกระจายพันธุ์อยู่ในเขตร้อนของทวีปอเมริกา ปัจจุบันพบขึ้นเป็นวัชพืชทั่วไปในประเทศไทยพบได้ทุกภาคตามริมทาง ที่ขึ้นทั่วไปและตามทุ่งหญ้า

ใบตีนตุ๊กแก ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามกัน ลักษณะของใบเป็นรูปรีแหลม รูปหอก รูปไข่ หรือรูปข้าวหลามตัด ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ส่วนขอบเป็นหยักห่าง ๆ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 2 เซนติเมตร และยาวประมาณ 3 เซนติเมตร ตามหลังใบและท้องใบมีขนขึ้นปกคลุม ก้านใบยาวประมาณ 5-15 มิลลิเมตร ด้านบนก้านใบเป็นร่อง (Medthai, 2014)

“ต้นพลูด่าง” เป็นต้นไม้เลื้อย เป็นไม้เนื้ออ่อนที่ต้องการอิงอาศัย มีรากงอบริเวณป้องตามลำต้นเพื่อใช้เกาะยึดไว้ หากเลี้ยงโดยการวางกับพื้นก็ควรมีเสาเพื่อให้ต้นพลูด่างได้เลื้อยโตขึ้นไป แต่ก็นิยมเลี้ยงแบบแขวนเพื่อให้ต้นพลูด่างห้อยย้อยลงมา ใบมีลักษณะคล้ายเป็นรูปหัวใจ ปลายใบแหลมสีเขียวแต้มด้วยสีเหลืองอ่อนสวยงาม (Kasettoday, 2014)

ภาพที่ 4 ภาพต้นตีนตุ๊กแกและพลูด่างจากบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

เฟิร์นข้าหลวงและเฟิร์นสีฟ้า “เฟิร์นข้าหลวง” จะมีสีเขียวอ่อน ขอบใบหยักเป็นคลื่น ก้านใบจะมีสีน้ำตาลเข้ม การเรียงตัวของใบจะเรียงตัวแบบเกลียวคล้ายดอกกุหลาบ ใบที่เกิดใหม่จะอ่อนและเปราะหักได้ง่าย เมื่อเจริญเติบโตเต็มที่แล้วจะมีความเหนียวและหนามาก ขยายพันธุ์ด้วยสปอร์ นิยมนำมาปลูกเป็นไม้ประดับตามสวน ไม้แขวน ไม้กระถางและใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์ในการผสมให้เกิดลูกผสม (Songsaad, 2021)

“เฟิร์นสีฟ้า” หรือเฟิร์นกนกนารี เหง้าเล็กตั้งตรง แตกแขนงเป็นกิ่งย่อย ๆ มีไหลทอดเลื้อยไปตามผิวดินเป็นใบประกอบแบบขนนก อ่อนโค้งลง ใบด้านบนรูปขอบขนานแคบ โคนเป็นเลี้ยวเล็กน้อย ใบด้านล่างอยู่ติดแน่นกับต้น ปลายเรียวยาวแหลม ผิวใบค่อนข้างหยาบ เรียงสลับระนาบเดียวแผ่ออก แตกกิ่งแยกสองแฉก ใต้อันล่างมีขนสั้นปกคลุม (Editorial Team, 2561)

ภาพที่ 5 ภาพเฟิร์นข้าหลวงและเฟิร์นสีฟ้าจากบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

ต้นลิ้นมังกรและต้นคริสปลาวาพ “ต้นลิ้นมังกร” เป็นหัวหรือเหง้าอยู่ในดิน ใบเกิดจากหัวโผล่ ออกมาพื้นดินประกอบกันเป็นกอ ใบมีลักษณะเป็นแท่งกลมยาวหรือใบแบนกว้าง ปลายแหลม แข็ง หนาเป็นมัน ขอบใบเรียบโค้งงอเล็กน้อยหรือเป็นเกลียว ใบมีความกว้างประมาณ 4-7 เซนติเมตร และสูงประมาณ 30-60 เซนติเมตร อาจมากกว่าหรือน้อยกว่าตามแต่สายพันธุ์นั้น ๆ สีสันของใบลิ้น มังกรจะมีสีเขียวสดจนถึงสีเขียวเข้ม บางสายพันธุ์ใบมีสีเขียวเข้มขอบใบมีสีเหลืองทอง หรือใบมีสี เหลืองและมีสีขาวเป็นเส้นตามแนวใบ สีขาวประ สีเขียวอมเหลือง เขียวอมต่าง สีฟ้า และลักษณะ ลวดลายบนใบที่มีความแตกต่างและสวยงามอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละสายพันธุ์ ลิ้นมังกร มักจะออกดอกในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม ดอกมีสีขาว หรือสีเขียวอ่อนและมีกลิ่นหอม ดอกมี 5 กลีบขนาดเล็กประมาณ 1.5 เซนติเมตร เรียงเป็นแนวตามชั้นของก้านดอก ใบของลิ้นมังกรมีรสขม มีสรรพคุณแก้อาการเจ็บคอ บำรุงปอด แก้โรคติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจส่วนบน ใบใช้ตำหรือขยี้ แล้วนำไปทาหรือพอกบริเวณแผลที่อักเสบจะช่วยให้ทุเลาอาการลงได้

คนไทยโบราณเชื่อว่า บ้านใดปลูกต้นลิ้นมังกร ไว้ประจำบ้านจะช่วยป้องกันภัยอันตรายจาก ลิงแวดล้อมภายนอกได้ เพราะลิ้นมังกรบางคนเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “หอกพระอินทร์” ซึ่งเป็นอาวุธชนิด หนึ่งที่พระอินทร์ใช้ในการต่อสู้และปกป้องศัตรูจากภายนอก หลายคนจึงเชื่อว่า ลิ้นมังกร เป็นไม้ใน ความเชื่อที่มีความศักดิ์สิทธิ์จัดอยู่ในกลุ่มของไม้มงคลเพราะ เป็นไม้ที่มีความสำคัญของพระอินทร์ ในสมัยพุทธกาล นอกจากนี้บางคนเชื่อว่าการปลูกลิ้นมังกรที่บริเวณรอบรั้วบ้านจะช่วยป้องกันไม่ให้ หู หรือสัตว์เลื้อยคลานที่เป็นอันตรายเข้ามาได้ เนื่องจากลิ้นมังกรเป็นไม้ประดับที่มีใบขึ้นเบียดกัน หนาแน่น และบางสายพันธุ์มีขอบใบที่เรียบเป็นลักษณะที่สัตว์เลื้อยคลานบางประเภท ไม่ชอบ

ลิ้นมังกร มีคุณสมบัติช่วยฟอกอากาศบริเวณรอบ ๆ ให้มีคุณภาพมากขึ้นได้หรือช่วยลด ซาร์พิษไอรระเหยประเภทฟอร์มาลดีไฮด์ โทลูอิน เบนซิน คลอโรฟอร์ม ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์และ สารพิษอื่น ๆ ที่มาจากสีทาบ้าน เฟอร์นิเจอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น (technologychaoban, 2015)

“คริสปลาวาพ” มีชื่อเฉพาะว่า SAMSE-VIERIA อยู่ในวงศ์ AGAVACEAE มีถิ่นกำเนิดในแถบ ประเทศแอฟริกาใต้ มีลักษณะเป็นไม้พุ่ม ต้นสูงเต็มที่ไม่เกิน 6 นิ้วพุด เป็นไม้มีเหง้าและไหลใต้ดิน ลำต้นเป็นข้อปล้องสั้น ๆ ใบออกเรียงสลับเป็นรูปรีแกมรูปขอบขนาน ปลายแหลม โคนใบมน ก้านใบ ใหญ่และแข็ง ใบกว้างประมาณ 1 พุด ยาวประมาณ 80-90 ซม. เนื้อใบหนาและแข็งมาก ผิวใบเรียบ สีเขียวสด มีลายประดับคล้ายคลื่นน้ำทั่วทั้งใบ เวลาไม้ใบตกจะชูใบตั้งขึ้นดูเหมือนคริสปลาวาพ ขนาด ใหญ่สวยงามมาก จึงถูกตั้งชื่อเป็นภาษาไทยว่า “คริสปลาวาพ” ดังกล่าว ขยายพันธุ์ด้วยการแยกต้นที่ เกิดขึ้นจากไหลหรือปักชำใบ คริสปลาวาพ เป็นไม้อยู่ในสกุลเดียวกับต้นลิ้นมังกร แต่ต้น “คริสป ลาวาพ” ใบจะมีขนาดใหญ่กว่ามาก หากปลูกเลี้ยงโดยธรรมชาติในถิ่นกำเนิดเดิมใบจะมีขนาดใหญ่

และยาวประมาณ 50x1 เมตร เป็นอย่างต่ำ ช่วยฟอกอากาศให้บริสุทธิ์ได้รวดเร็วกว่าปลูกต้นไม้ชนิดใด ๆ อีกด้วยและสามารถปลูกได้ในดินทั่วไป เป็นไม้ชอบแดดจัด ทนแล้งได้ดีมาก ไม่ชอบน้ำท่วมขัง นิยมปลูกกลางแจ้งขนาดใหญ่ ตั้งประดับในที่ที่มีแสงแดดส่องถึงตลอดทั้งวัน รดน้ำพอชุ่ม 3-4 วันครั้ง ปุ่มที่ชอบคือปุ๋ยคอกหรือขี้วัวขี้ควายแห้งโรยบาง ๆ ตามหน้าดินรอบโคนต้น 15 วันครั้ง จะทำให้ต้นแข็งแรงมีใบสวยงามสมบูรณ์หรือแบบไม้ฉีกขาดและจะมีหน่อหรือต้นใหม่แทงขึ้นมาเรื่อย ๆ (Thairath, 2560)

ภาพที่ 6 ภาพต้นลิ้นมังกรและต้นครีปปลาจากบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

เห็ดรา คือ สิ่งมีชีวิตในกลุ่มยูแคริโอต ซึ่งประกอบด้วยทั้งสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กอย่างยีสต์และรา รวมไปถึงสิ่งมีชีวิตขนาดใหญ่ที่ออกผลคล้ายกับพืช เห็ด สิ่งมีชีวิตเหล่านี้จัดอยู่ในอาณาจักรเห็ดรา ซึ่งแยกออกจากสิ่งมีชีวิตหลายเซลล์กลุ่มอื่น ๆ ที่เป็นพืชและสัตว์

ลักษณะเฉพาะที่จัดเห็ดรา ให้อยู่แยกในอาณาจักรอื่นจากพืช แบคทีเรีย และโพรทิสต์บางชนิด คือ ใคตินที่ผนังเซลล์ เห็ดรา เหมือนกับสัตว์ตรงที่เป็นสิ่งมีชีวิตเฮเทโรโทรฟ กล่าวคือเป็นสิ่งมีชีวิตที่ได้รับอาหารโดยการย่อยโมเลกุลอาหารให้มีขนาดเล็กพอกับเซลล์ และไม่สามารถสังเคราะห์ด้วยแสงได้เช่นกัน การเติบโตของเห็ดรา แสดงถึงการเคลื่อนไหวที่ชัดเจน ยกเว้นสปอร์ที่อาจจะลอยไปตามอากาศหรือน้ำ เห็ดรา เป็นผู้ย่อยสลายหลักในระบบนิเวศ ตามปกติเห็ดรา โดยทั่วไปที่มีบรรพบุรุษร่วมกันที่ไม่ว่าจะอยู่ส่วนไหนในอาณาจักรก็ตาม เรียกว่ายูเมโคตา (Eumycota) กลุ่มเห็ดรา นี้แตกต่างจากไมเซโตซัว (ราเมือก) และโอไมซีต (ราน้ำ) ที่มีโครงสร้างคล้ายกัน การศึกษาเกี่ยวกับเห็ดรา เรียกว่ากีณวิทยา ในอดีตกีณวิทยา จัดเป็นหนึ่งในสาขาของพฤกษศาสตร์ แม้ว่าทุกวันนี้จะเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า เห็ดรา มีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับสัตว์มากกว่าพืช

“เห็ดรา” พบได้ทั่วโลก แต่ส่วนมากไม่มีความโดดเด่นเพราะมีขนาดเล็ก และมีการพรางตัวในดินหรือบนสิ่งที่ย่อยแล้ว เห็ดราบางชนิดยังมีการพึ่งพาอาศัยจากพืช สัตว์ เห็ดราประเภทอื่นหรือกระทั่งปรสิต พวกมันจะเริ่มเป็นที่สังเกตเห็นได้เมื่อออกผลแล้ว ไม่ว่าจะเห็ดหรือรากก็ตาม เห็ดรา มีบทบาทสำคัญในการย่อยสลายสารอินทรีย์และมีบทบาทโดยพื้นฐานในวัฏจักรสารอาหารและการแลกเปลี่ยนในธรรมชาติ พวกมันยังเป็นแหล่งอาหารโดยตรงมานานแล้ว ในรูปของเห็ด เป็นหัวเชื้อในการทำขนมปัง และในการหมักผลิตภัณฑ์หลาย ๆ อย่าง เช่น ไวน์ เบียร์และซีอิ๊ว ตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 1940 เห็ดราถูกนำมาใช้ในการแพทย์ เพื่อผลิตยาปฏิชีวนะและล่าสุด นำมาใช้ผลิตเอนไซม์ด้วย ซึ่งใช้ในอุตสาหกรรมและในผงซักฟอก เห็ดรายังใช้ปราบแมลง โรคในพืชและวัชพืชต่าง ๆ สายพันธุ์มากมายของเห็ดราผลิตสารประกอบที่ออกฤทธิ์กับสิ่งมีชีวิต เรียกว่า ไมโซโทซิน เช่น อัลคาลอยด์และพอลิเคไทด์ ซึ่งเป็นพิษต่อสัตว์รวมทั้งมนุษย์ โครงสร้างในบางสายพันธุ์ประกอบด้วยสารประกอบที่ออกฤทธิ์ต่อประสาทและใช้บริโภค หรือในพิธีกรรมทางศาสนาแบบดั้งเดิม เห็ดรายังสามารถทำลายโครงสร้างของวัตถุดิบและสิ่งก่อสร้างได้ และกลายเป็นเชื้อโรคแก่มนุษย์หรือสัตว์อื่น ๆ เนื่องจากโรคทางเห็ดรา (เช่น โรคใหม่) หรืออาหารที่เน่าเสียสามารถมีผลกระทบขนาดใหญ่กับคลังอาหารของมนุษย์และระบบนิเวศโดยรอบ

อาณาจักรเห็ดราประกอบไปด้วยความหลากหลายมากมายด้วยระบบนิเวศ การดำเนินชีวิต และลักษณะ ตั้งแต่ไซทริดีนาเซลล์เดี่ยวไปจนถึงเห็ดขนาดใหญ่ ถึงกระนั้น ความหลากหลายทางชีวภาพที่แท้จริงของอาณาจักรเห็ดรายังไม่มีข้อมูลมากนัก ซึ่งได้มีการประมาณจำนวนสายพันธุ์ไว้ที่ 1.5 - 5 ล้านสายพันธุ์ โดยมีเพียง 5% เท่านั้นที่ได้รับการจำแนกประเภทแล้ว นับตั้งแต่การสำรวจในคริสต์ศตวรรษที่ 18 และ 19 โดยคาร์ล ลินเนียสคริสเตียน เฮนดริก เพอร์ซัน และเอเลียส แมกนัส ฟรีส์

เห็ดราจำแนกประเภทตามลักษณะ เช่น สีของสปอร์ หรือลักษณะในระดับเล็ก ๆ หรือรูปร่าง ความก้าวหน้าในอนุพันธุศาสตร์ได้เปิดทางให้สำหรับการวิเคราะห์ดีเอ็นเอ เพื่อจัดลำดับตามอนุกรมวิธาน ซึ่งบางครั้งได้ขัดแย้งกับกลุ่มพันธุ์ที่ได้จัดไว้ก่อนหน้านี้ในอดีตแล้ว การศึกษาในไม่กี่คริสต์ศตวรรษที่ผ่านมาได้ช่วยให้มีการตรวจสอบการจัดจำแนกประเภทใหม่ภายในอาณาจักรเห็ดรา ซึ่งได้แบ่งออกเป็นหนึ่งอาณาจักรย่อย เจ็ดไฟลัมและสิบไฟลัมย่อย (วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี, 2564 : เว็บไซต์)

กล่าวคือ ลักษณะการเกิดของ “เห็ด” นั้นมีความคล้ายคลึงกับ “ฉัน” เนื่องจากเห็ดจะเกิดจากสปอร์ที่มีสภาพอากาศเป็นตัวนำพาที่สำคัญ เช่น แร่ลม ฟ้าฝน เห็ดจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อสปอร์นั้นไปตกไปอยู่ในพื้นที่ที่มีอุณหภูมิความชื้นและมีแร่ธาตุที่สำคัญในการเจริญเติบโต ข้าพเจ้าเจตนานำเสนอรูปทรงเห็ดมาใช้เป็นข้อมูลเชิงสัญลักษณ์ที่แฝงความหมายถึงการกำเนิดที่ไม่แน่นอนของข้าพเจ้ากับบุคคลทั่ว เมื่อทารกกำเนิดขึ้น การดูแลเลี้ยงดูและเอาใจใส่จากบุพการีนั้นเป็นเรื่องสำคัญในการเจริญเติบโตและเป็นผู้ใหญ่ แต่ทว่าข้าพเจ้าเปรียบเป็นเสมือนเพียงสปอร์ที่ถูกลมพัดมาไปและไม่อาจเติบโตได้หากไม่ได้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม วาสนาของข้าพเจ้านั้นก็คือ การได้รับอุปการะจากแม่ที่บ่มเพาะอบรมเลี้ยงดูให้เติบโตและมีชีวิตที่สมบูรณ์ตราบถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 7 ภาพเห็ดราที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในบริเวณบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

รูปทรงพระจันทร์ หรือดวงจันทร์ เกิดขึ้นเมื่อ 1.51 พันล้านปีที่ผ่านมา ดวงจันทร์เป็นดาวดวงเดียวที่โคจรรอบโลกของเรา และเป็นดาวบริวารดวงเดียวของโลกมีระยะห่างจากโลกประมาณ 384,403 กิโลเมตร เราทุกคนบนโลกมีความผูกพันกับแสงที่ส่องสว่างในเวลากลางคืนจากดวงจันทร์ และเวลาที่เรายืนมองจากโลกเราสามารถเห็นดวงจันทร์ได้ด้วยตาเปล่า ทั้งเวลากลางคืนหรือแม้กระทั่งในเวลากลางวันก็ตาม

เมื่อตอนที่ข้าพเจ้ายังเด็ก ขณะที่นั่งอยู่ในรถได้ตั้งข้อสงสัยถึงดวงจันทร์ที่ดูเหมือนกันว่ากำลังติดตามข้าพเจ้าไปทุกหนทุกแห่งอย่างไม่ห่าง แม้เราจะขับรถไปไกลแค่ไหน หันกลับมาดวงจันทร์ก็ยังคงอยู่ที่เดิม เหมือนกับว่ามันยังคงลอยเด่นอยู่ตรงที่เดิมเสมอและในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ จึงได้อาศัยใช้รูปทรงดวงจันทร์สื่อแทนความหวังใจของฉันทและแม่ ไม่ว่าจะเป็นเวลาไหนเราทั้งสองมีความรักที่ผูกพันกันและกันด้วยใจเสมอ

ภาพที่ 8 ภาพดวงจันทร์

เข้าถึงเมื่อ 5 สิงหาคม 2564 เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/foreign/1965619>

รูปทรงดวงตา สิ่งที่เรารับรู้มากกว่า 80% มาจากการมองเห็น การมองเห็นนั้นต้องอาศัยการทำงานของกระจกตากับเลนส์แก้วตาที่ทำหน้าที่ร่วมกันคือ การหักเหแสงและโฟกัส ส่งต่อหน้าที่ให้จอประสาทตาแปลงเป็นพลังงานแสงและแปลงกลับอีกครั้งเป็นพลังงานไฟฟ้าและส่งต่อให้สมองลำเลียงผ่านเส้นประสาทตา จึงเกิดเป็นภาพให้เราเห็น ดวงตาได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ สู่สมองและความรู้สึกของเรา เรียกได้ว่า ดวงตา เป็นอวัยวะสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้มีชีวิตที่ปกติสุขและมีความสุข ซึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ข้าพเจ้าได้อาศัยใช้ดวงตาของฉันทผสมผสานแทรกอยู่ในผลงานในบริบทวิธีการต่าง ๆ บ้างแอบอยู่หลังโซฟา บ้างอยู่บนเน็ตและพีชพรรณธรรมชาติที่กลมกลืนเป็นดูลักษณ์ไปกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ หรือเหมือนกับว่าทุกอย่างที่แม่ทำ หรือโลกอีกใบที่แม่สร้างขึ้นมีเพียงตัวของฉันทที่สามารถรับรู้ มองเห็นและสัมผัสการมีอยู่แห่งจิตเจตนาอันบริสุทธิ์นั้นได้เสมอ

ภาพที่ 9 ภาพดวงตาของฉันท ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

อิทธิพลจากแนวคิดทฤษฎีจิตวิเคราะห์

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาและค้นคว้าถึงวิธีการรักษาผู้ป่วยที่มีอาการป่วยทางจิต (จิตเวช) หรืออาการป่วยทางร่างกายที่เกิดขึ้นจากผลกระทบต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจซึ่งในการวิจัยสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์นำข้อมูลเชิงอิทธิพลจากทฤษฎีดังกล่าวหรือได้อาศัยใช้แนวคิดจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ เพื่อเป็นหลักคิดและหลักการเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบรวมไปถึงเป็นแนวทางในการนำทฤษฎีโดยนัยนี้มาปรับใช้กับแม่ของฉันทัน

การไปปารีสในช่วงฤดูหนาวของปี 1885-1886 มีผลต่อความคิดของฟรอยด์ อย่างใหญ่หลวง ชาร์โกต์ ได้ค้นคว้าเรื่องการสะกดจิตมาหลายปีเพื่อหาวิธีวินิจฉัยอาการอัมพาตแบบที่เกิดจากความผิดปกติของระบบประสาทส่วนกลางกับแบบที่เกิดจาก ฮิสทีเรีย ซึ่งเป็นอาการโรคประสาท ชาร์โกต์ ทำให้ฟรอยด์ เห็นว่าแม้ความคิดจะจับต้องมองเห็นไม่ได้ แต่ทว่าก็เป็นตัวการให้เกิดโรคประสาทได้ เมื่อคนไข้เป็นอัมพาตเพราะ ฮิสทีเรีย อาการไม่ได้เกิดจากสาเหตุด้านกายวิภาคแต่จากความคิดผิด ๆ เกี่ยวกับร่างกายตนเอง แทนที่คนไข้จะเป็นอัมพาตแบบที่อธิบายได้ว่าเกิด จากความผิดปกติของเส้นประสาทส่วนปลาย ณ จุดใดจุดหนึ่ง เขากลับเป็นอัมพาตที่บริเวณแขนขาตรงจุดที่คนไข้คิดว่าขาหรือ แขนของเขาเริ่มต้นและสิ้นสุดลง ชาร์โกต์ แสดงให้เห็นว่าอัมพาตแบบนี้รักษาได้ และกลับมาเป็นอีกได้ด้วยการขึ้นาระหว่างสะกดจิต ฟรอยด์ เรียนจากชาร์โกต์ว่า การเข้าใจโรคฮิสทีเรีย ต้องดูที่จิตวิทยาไม่ใช่ประสาทวิทยา เพราะคนไข้ที่ตื่นจากภวังค์จำไม่ได้ว่าเขาถูกขึ้นาอย่างไรบ้างระหว่างถูกสะกดจิต ฟรอยด์ จึงได้เรียนด้วยว่า กระบวนการทางจิตที่เกิดขึ้นไม่รู้สึกรู้สีกตัวสามารถส่งผลที่ทรงพลังต่อพฤติกรรมได้ ฟรอยด์ จึงรักษาคนไข้โรคประสาทด้วยการสะกดจิตเรื่อยมาจนถึงปี 1896 แต่เขาไม่ได้รักษาด้วยวิธีการสะกดจิตอย่างเดียว วิธีที่สองและสำคัญกว่ามาจากการสังเกตของเพื่อน และเพื่อนร่วมงานของเขา คือ โจเซฟ บรูเออร์ ตอนที่เขารักษาคนไข้ชื่อดัง คือ อันนา โอ. (Anna O.) หรือ เบร์ธา แปปเพินไฮม์ (Bertha Pappenheim, 1859-1936) ด้วยการสะกดจิต บรูเออร์ พบว่าถ้าอานนาสามารถนึกย้อนกลับไปถึงตอนที่เธอมีอาการของโรคครั้งแรก และรู้สึกแบบเดิมได้ เมื่อตื่นจากภวังค์อาการนั้น จะหายไป บรูเออร์ เรียกวิธีนี้ว่า การชำระอารมณ์ความรู้สึก (catharsis) การสะกดจิตจึงเป็นวิธีที่ช่วยให้คนไข้จำที่ได้ แทนที่จะใช้การสะกดจิตเพื่อขึ้นาและรักษาอาการแพทย์กลับใช้มันเพื่อสืบสวนที่มาของอาการต่าง ๆ

ฟรอยด์และบรูเออร์ มีความหวังว่าทุกอาการของ โรคประสาทจะรักษาได้ด้วยวิธีการที่ต้องทำงานค่อนข้างหนัก ทว่าไม่ซับซ้อนนี้ ในงานที่เขียนร่วมกันชิ้นแรก คือ การศึกษา เรื่องโรคฮิสทีเรีย พวกเขาถือว่า

“เป็นเพราะเราพบสิ่งทีตอนแรกทำให้เราประหลาดใจมาก คือ แต่ละอาการของ ฮิสทีเรีย จะหายไปทันทีและไม่เกิดซ้ำอีก ถ้าเราทำให้คนไข้จำทุกเหตุการณ์ที่ทำให้เขามีอาการรู้สึกแบบเดียว

กับตอนนั้น แล้วเล่าเหตุการณ์อย่างละเอียดที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งบรรยายความรู้สึกของเขาเป็นคำพูด”

บรูเออร์และฟรอยด์ประกาศว่า คนเป็น ฮิสทีเรีย ป่วยเพราะเรื่องราวในอดีตของพวกเขาเอง เรื่องในอดีตที่ต่างจากเรื่องอื่น ข้อแรก มันเป็นเรื่องที่ย้อนกลับไปนึกถึงไม่ได้ง่าย ๆ คนไข้จะจำได้ก็ต่อเมื่อเขาถูกสะกดจิต หรือเมื่อนั้นเป็นเรื่องที่คนไข้ยืนยันว่าเคยเกิดขึ้นจริง ซึ่งฟรอยด์มาพบทีหลังว่ารู้ฟื้นได้ และคนไข้จะนึกออกเมื่อแพทย์ใช้มีดกดที่หน้าผากของเขา ข้อที่สอง เรื่องเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่สร้างความทุกข์ ความละเอียด หรือน่าสะอึงสะเทือน ซึ่งหมายความว่าต้องมียุทธศาสตร์จิตบางอย่างที่มีแนวโน้มจะผลักดันเรื่องไม่น่าอภิรมย์นี้ออกจากจิตสำนึก และทำให้นึกย้อนได้ลำบาก ฟรอยด์ เรียกกลไกนี้ว่า การกดเก็บ (repression) มันเป็น “กลไกป้องกันตนเอง” (mechanism of defence) อันแรก และเป็นเสาหลักสำหรับอธิบายโรคประสาทของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ สิ่งที่ฟรอยด์กำลังเสนอคือ ความขัดแย้งในจิต อันเป็นความขัดแย้งระหว่างอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างที่พยายามกลับเข้ามาในความรับรู้และจิตพยายามระบายออกไป กับอีกส่วนหนึ่งของจิตที่ไม่ยอมรับว่าตัวมันมีหรือต้องเผชิญหน้ากับอารมณ์ที่มันรู้สึกว่ามันน่ารังเกียจ

ฟรอยด์เสนอว่า อารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนาและถูกกดเก็บนี้ เมื่อมันไม่อาจแสดงตัวและระบายออกไม่ได้ จึงเป็นสาเหตุของอาการโรคประสาท สภาวะทางจิตที่ฟรอยด์ เสนอเทียบได้กับสภาวะของผีหรือหัวสวิตช์ผิวน้ำที่เป็นหนองซึ่งไหลออกมาไม่ได้ และจึงเป็นอันตรายต่อร่างกาย การมองโรคประสาทด้วยทัศนะแบบ “ศัลยกรรม” ทำนองนี้น่าจะถูกใจฟรอยด์ ที่เป็นหมอตคนะนี้มีนัยว่าแพทย์สามารถผ่าตัดเอาอารมณ์ไม่พึงปรารถนา ซึ่งเป็นสาเหตุของอาการโรคประสาทออกไปได้ราวกับเป็นสิ่งแปลกปลอมหรือสิ่งรุกรานที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพโดยรวมของคนไข้

ในกรณีของฮิสทีเรีย ฟรอยด์ เชื่อว่าอารมณ์ได้แปรรูปเป็นอาการทางกาย ด้วยเหตุนี้จึงเรียกฮิสทีเรีย ที่ผู้ป่วยมีอาการทางกายว่า conversion hysteria หรือแปลตรงตัวว่า โรคฮิสทีเรีย ที่เกิดจากการแปลงรูป ในหลายกรณีอาการทางกายแสดงอารมณ์ความรู้สึกของคนไข้ออกมาในรูปแบบสัญลักษณ์ ด้วยเหตุนี้ การกลืนน้ำลาย กลืนอาหารไม่ได้อาจแสดงถึงการไม่อาจกลืน ผืนทน การถูกดูหมิ่นเหยียดหยามหรืออาการเจ็บหน้าอกบริเวณหัวใจอาจหมายความว่าคนไข้ถูกทำร้ายจิตใจ หรือได้รับความกระทบกระเทือนใจ ในโรคประสาทประเภทอื่น อาการของโรค เช่นย้ำคิดย้ำทำและกลัวบางอย่างโดยไร้เหตุผลก็เป็นผลมาจากอารมณ์ที่ถูกกดเก็บไว้และพยายามแสดงออกแบบไม่ตรงไปตรงมา

ในตอนแรก ฟรอยด์ คิดว่า อารมณ์ที่ถูกกดเก็บนั้นมักเกี่ยวข้องกับความรู้สึกสะเทือนใจ (trauma) เสมอ คือเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ไม่น่าจดจำที่คนไข้ต้องการลืม ข้อสังเกตนี้ยังใช้ได้กรณีของโรคเครียดหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (posttraumatic stress disorder) ที่ผู้ป่วยจะมีอาการโรคประสาทหลัง ประสบเหตุเฉียดตาย อุบัติเหตุ หรือประสบการณ์น่ากลัว เช่น ถูกทรมาน ในการบุ

ช่วยให้ผู้ป่วยรื้อฟื้นประสบการณ์นั้น การเล่าแบบลงรายละเอียด และระบายหรือ “ปลดปล่อย” (abreact) ความกลัว ความขวัญเสียที่เกิดขึ้นระหว่างประสบเหตุทำให้อาการของคนไข้ดีขึ้น และจิตแพทย์ที่รักษาโรคเครียดอันเกิดจากสงครามหลายคนก็ยืนยันเช่นนี้ (Anthony Storr, 2562)

ฟรอยด์ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์จิตใจของมนุษย์และอธิบายว่า จิตใจทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ สามารถแบ่งจิตออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1. จิตสำนึกหรือจิตรู้สำนึก (Conscious mind) หมายถึง ภาวะจิตที่รู้ตัวอยู่ ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับหลักแห่งความเป็นจริง

2. จิตกึ่งสำนึก (Subconscious mind) หมายถึง ภาวะจิตที่ระลึกถึงได้ (รองศาสตราจารย์ กลมรัตน์ หล้าสูงษ์, 2528) ได้กล่าวถึง Subconscious mind ว่าหมายถึงส่วนของจิตใจที่มีได้แสดงออกเป็นพฤติกรรมในขณะนั้น แต่เป็นส่วนที่รู้ตัว สามารถดึงออกมาใช้ได้ทุกเมื่อที่ต้องการ เช่น นางสาว ก. มีน้องสาวคือ นางสาว ข. ซึ่งกำลังตกหลุมรัก นาย ค. แต่นางสาว ข. เกรงว่ามารดาจะทราบความจริงจึงบอกพี่สาว มิให้เล่าให้มารดาฟัง นางสาว ก. เก็บเรื่องนี้ไว้เป็นความลับมิได้แพร่กระจายให้ผู้ใดทราบโดยเฉพาะมารดา แต่ในขณะที่เดียวกันก็ทราบอยู่ตลอดเวลาว่า นางสาว ข. รัก นาย ค. ถ้าเขาต้องการเปิดเผยเขาก็จะบอกได้ทันที (ลักขณา สิริวัฒน์, 2530) กล่าวถึง Subconscious mind ว่าผลมันเกิดจากการขัดแย้งกันระหว่างพฤติกรรมภายใต้อิทธิพลจิตรู้สำนึกกับอิทธิพลของจิตใต้สำนึกย่อมก่อให้เกิดการหลอกลวงตัวเองขึ้นภายในบุคคล

3. จิตไร้สำนึกหรือจิตใต้สำนึก (Unconscious mind) หมายถึงภาวะจิตที่ไม่อยู่ในภาวะที่รู้ตัวระลึกถึงไม่ได้ (กลมรัตน์ หล้าสูงษ์, 2524) กล่าวว่า จิตไร้สำนึกเป็นสิ่งที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจมีการเก็บกด (Repression) เอาไว้อาจเป็นเพราะถูกบังคับ หรือไม่สามารถแสดงอาการโต้ตอบได้ในขณะนั้นในที่สุดก็จะฝังแน่นเข้าไปจนเจ้าตัวลืมไปชั่วคราวและจะแสดงออกมาในลักษณะการพลั้งเผลอ เช่น พลั้งปากเอ่ยชื่อ คนรักเก่าต่อหน้าคนรักใหม่ เป็นต้น คณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530) กล่าวว่าสิ่งที่มีอิทธิพลจูงใจพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของคนเรามากที่สุดก็คือ ส่วนที่เป็นจิตใต้สำนึกและสิ่งที่คนเรามักจะเก็บกดลงไปที่ยังจิตใต้สำนึกก็คือ ความต้องการก้าวร้าวกับความต้องการทางเพศซึ่งจะมีแรงผลักดัน (พิม ชัยณุพงศ์, 2555)

ศิลปินกับจิตไร้สำนึก โดยปกติพฤติกรรมของคนเราเป็นผลมาจากการต่อสู้กันระหว่างแรงขับสัญชาตญาณที่รุนแรงจากอีโก้ (Ego) ซึ่งเป็นที่กักเก็บความปรารถนาอันเป็นรากเหง้าของสัตว์และมนุษย์ที่ถูกปิดบังซ่อนเร้นเอาไว้มิให้ปรากฏออกมาภายนอก เนื่องจากมนุษย์ได้พัฒนาสังคมของตนจนเกิดอารยธรรมที่ซับซ้อนแตกต่างไปจากสัตว์ ดังนั้นผู้คนในสังคมจึงต้องค้นหาวิธีหรือหนทางที่จะสนองและปลดปล่อยความต้องการที่เป็นสัญชาตญาณเหล่านี้ออกมาด้วยวิธีที่เหมาะสม หากพลังแห่งสัญชาตญาณของบุคคลถูกปลดปล่อยออกมาอย่างถูกวิธีตามที่สังคมยอมรับบุคคลผู้นั้นก็จะมีความสุขและมีสุขภาพจิตที่ดีแต่หากพลังแห่งสัญชาตญาณนี้ถูกปิดกั้นไม่อาจได้รับการตอบสนองผลที่ตามมาคือ อารมณ์ทางจิตประสาท

“แรงขับ” จากจิตไร้สำนึกที่มีในวัยเด็ก เช่น จินตนาการ ความกลัว ความรัก และความเกลียดชัง ฯลฯ เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อเนื้อหาในงานศิลปะ เช่นเดียวกับการที่ผู้ใหญ่แสดงพฤติกรรมผ่นกลางวัน พรอยด์เห็นว่า การสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นผลจากการที่ศิลปินสามารถควบคุมแรงขับของจิตไร้สำนึกซึ่งมีทั้งความใคร่ ความโลภ ความอยาก ความคับข้องใจ ความเกลียดชัง ความริษยา และความกลัว เป็นต้น ที่พร้อมจะประทุระเบิดออกมา ถูกนำไปใช้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเพื่อสร้างความยกย่องนับถือหรือชัยชนะในสิ่งที่ตนทำให้ปรากฏแก่สังคม ศิลปินบางคนผลักดันแรงขับดังกล่าวออกมาเป็นอารมณ์ความรู้สึกที่รุนแรงบ้าคลั่ง ดังจะเห็นได้จากผลงานศิลปะแนวสำแดงอารมณ์ (Expressionism) ที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกผ่านปลายพู่กันที่ตุตันฉับไว หรือขัดแจ้งและไม่สนใจต่อความประณีตวิจิตรบรรจงแต่อย่างใด พรอยด์เชื่อว่า ศิลปินเป็นบุคคลพิเศษที่มีความสามารถเข้าถึงจิตไร้สำนึกของตน ในขณะที่คนปกติยากจะแสดงออกมาและสิ่งนี้ก็เป็นความพิเศษที่แตกต่างกันไปของศิลปินแต่ละคน ด้วยเหตุนี้พฤติกรรมของศิลปินจึงมีความใกล้เคียงกับคนไข้โรคจิตประสาทโดยมีเส้นกั้นไว้นั้นคือ ความสามารถเข้าถึงจิตไร้สำนึกแล้วสามารถควบคุมแรงขับนั้นออกมาให้เกิดเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ (บุญรัตน์ พิชญไพบูลย์ 2560)

จากประสบการณ์ในการใช้ชีวิตร่วมกันมาอย่างยาวนานระหว่างฉันและแม่ สิ่งที่สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมในการแสดงออก วิธีการในการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ หรือมุมมองของแม่จากการที่ได้พบเจอเหตุการณ์ในการใช้ชีวิตล้วนเกิดจากประสบการณ์การสัมผัสรับรู้ในสมัยที่แม่ยังไม่ชรามากนัก เช่น เรื่องราวความทรงจำที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว แม่มักเอ่ยถึงญาติสนิทที่ไม่ได้พบเจอกันมานานบ้างก็เล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ราวกับว่าเหตุการณ์ เหล่านั้นเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อวาน เมื่อพูดถึงสามีที่เสียชีวิตไปแล้ว 30 ปี และยังคงเห็นสามีของเธอนั้นอาศัยหรือวนเวียนอยู่ภายในบ้าน จะเห็นได้ว่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่แม่ได้เล่าออกมาล้วนเป็นเรื่องราวของความรักและความผูกพันที่ยังคงประทับตราตรึงอยู่ในความทรงจำของแม่มาตลอด โดยวิธีการและรูปแบบที่ถ่ายทอดออกมาจะเป็นลักษณะของการพรรณนาแบบพร่ำเพ้อ ที่ไม่ใช่การหวนคิดถึงความทรงจำในรูปแบบของคนชราปกติทั่วไป ซึ่งนับนี้ เป็นลักษณะรูปแบบในการแสดงออกของจิตสำนึก และการแสดงออกของจิตในอีกนัยรูปแบบหนึ่งที่มี

ความพิเศษ คือ จิตไร้สำนึก แม่ของฉันเป็นคนชอบฟังละครวิทยุ อ่านนิยายวรรณกรรม เช่น ล่องไพร เป็นหนังสือวรรณกรรมที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการผจญภัยในป่ารวมถึง เพชรพระอุมา ซึ่งเป็นหนังสือวรรณกรรมที่ นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการตามล่าหาสมบัติภายในป่า โดยเนื้อหาของเรื่องราวนั้นมีการใช้จินตนาการที่มีความเหนือจริงสูง และด้วยอายุที่มากขึ้นการแสดงออกของแม่ก็เริ่มมีความชัดเจนมากขึ้นหากไม่ได้รับประทานยาด้วยแล้วแม่จะมีอาการจิตสับสนระหว่างโลกแห่งจินตนาการและโลกแห่งความเป็นจริง สื่อสารกับสัตว์ราวกับว่าสัตว์เหล่านั้นมีการตอบโต้กลับมา เช่น การถามไถ่ทุกข์สุขกับแมลงสาบ บ้างก็เป็นมิตรกับสัตว์ที่สามารถพบเจอภายในบริเวณบ้าน รวมไปถึงการจัดวางข้าวของภายในบ้านอย่างผิดที่ผิดทาง เช่น การนำจานกินข้าวมารองล้อมราวตากผ้าโดยให้เหตุผลว่า ลมจะได้ไม่พัดราวตากผ้าหายไป บ้างนำเชือกมาผูกตุ๊กตากับชั้นวางหนังสือหรือจัดวางตุ๊กตาอย่างประหลาดในห้องต่าง ๆ ภายในบ้านราวกับว่าตุ๊กตานั้นมีชีวิตและอาศัยอยู่ในบ้าน

อิทธิพลจากแนวคิดทฤษฎีศิลปะบำบัด

ในการสร้างความผูกพันระหว่างข้าพเจ้าและแม่ได้มีการนำศิลปะบำบัดมาเป็นกิจกรรมในการใช้เวลาช่วงหนึ่งด้วยกัน และเป็นวิธีการหนึ่งในการบำบัดอาการสับสนทางจิตในผู้ป่วยที่อายุแก่ชรา บทความที่จะกล่าวต่อไปนี้ จึงเป็นข้อมูลทฤษฎีในการใช้เครื่องมือทัศนศิลป์ที่ไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อสุนทรียภาพ แต่เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งในการสื่อสารความหมายภายใต้จิตใจ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อน พ.ศ. 2468 นายแพทย์ โนแลน ดี.ซี. ลิวอิส หัวหน้าภาควิชาจิตเวชศาสตร์ และเป็นผู้อำนวยการสถาบันจิตเวชแห่งรัฐนิวยอร์ก ของมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย นครนิวยอร์ก ได้ริเริ่มนำศิลปกรรมไปประยุกต์ใช้ในงานจิตเวช ซึ่งปรากฏข้อมูลในบทความเรื่อง “The Practical Value of Graphic Art in Personality Studies”

มาร์กาเรต เนามบูร์ก ผู้ร่วมงานของลิวอิส เป็นผู้บัญญัติศัพท์ art therapy เมื่อ พ.ศ. 2490 ศัพท์ Art therapy นี้ มีผู้บัญญัติเป็นคำภาษาไทยว่า ศิลปะบำบัด หรือ ศิลปกรรมบำบัดที่นิยามความหมายถึงกิจกรรมที่นำศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ หัตถกรรม ไปประยุกต์ในทางเวชกรรมเพื่อบำบัดรักษาผู้ป่วยภาวะจิตบางประเภท ศัพท์ทั้งสองคำนี้ถูกนำไปใช้ในความหมายเดียวกัน แต่ทว่ายังสับสนกันอยู่ว่าคำใดเหมาะสมที่สุด

มาร์กาเรต เนามบูร์ก นักจิตวิทยาชาวอเมริกันซึ่งเป็นคนแรกที่ทำงานด้านศิลปกรรมบำบัดมาใช้อย่างเป็นทางการในช่วงต้นชีวิต เธอเป็นนักศึกษาที่จบการศึกษาขั้นต้น จากวิทยาลัยฟัสซาร์และเบอร์นาร์ด แล้วไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ในมหานครนิวยอร์ก และที่โรงเรียนเศรษฐศาสตร์ลอนดอน เธอเริ่มเข้าไปศึกษาด้านจิตวิทยา รวมไปถึงวิชาที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจในประเทศอังกฤษและที่ประเทศอิตาลีด้วย ชีวิตช่วงวัยเด็กของเธอลำบาก ธอมัส แฟรงค์ บุตรชายของเธอได้กล่าวว่าเหตุการณ์ในวัยเด็กของมารดาของเขาน่าจะเป็นสาเหตุของแรงจูงใจให้เธอสนใจ

ด้านอารมณ์จิตใจของเด็ก ใน พ.ศ.2559 เนามบูร์ก ได้เปิดโรงเรียนวัลเดนในมหานครนิวยอร์ก ซึ่งเริ่มแรกใช้ชื่อว่า โรงเรียนสำหรับเด็ก ที่มุ่งเน้นการสอนเพื่อพัฒนาอารมณ์ การแสดงออกที่สร้างสรรค์รวมถึงการเรียนรู้แรงจูงใจของตนเองด้วย

เนามบูร์ก มีแนวปฏิบัติใช้ทัศนศิลป์ในเชิงจิตวิเคราะห์เพื่อการวินิจฉัยและการบำบัดโรค เธอเชื่อมั่นและศรัทธาต่อทฤษฎีจิตวิเคราะห์และจิตบำบัดของ ฟรอยด์, จุง และ แฮร์รี่ สแต็ค ลัสลี แวน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการทำงานด้านศิลปกรรมบำบัดของเธอตลอดมาว่า “ศิลปกรรมบำบัดที่ใช้ภาษา สัญลักษณ์และจินตภาพสามารถบอกเหตุการณ์ภายใต้จิตไร้สำนึกได้ดีกว่า จิตบำบัดพลวัต ที่อาศัยใช้รูปแบบของการสนทนาแบบจิตวิเคราะห์”

ศิลปกรรมบำบัด เป็นตรรกะที่คิดขึ้นตามหลักวิชาเพื่อเสริมเหตุผลและสร้างรากฐานให้แก่ข้อมูลภาคปฏิบัติอย่างมีระบบระเบียบ และเกิดผลสัมฤทธิ์ ศิลปกรรมบำบัดมีทฤษฎีและแนวความคิดการปฏิบัติ ดั้งเดิม โดยใช้ทัศนศิลป์เป็นสื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ เช่น การเขียนภาพวาดบนผนังถ้ำ ซึ่งพัฒนามาก่อนภาษาพูดเพื่อบันทึกอารมณ์ความรู้สึกและประสบการณ์ การวาดภาพจึงนับได้ว่าเป็นการริเริ่มภาษาพื้นฐานของมนุษย์ เฟเดอริน พ.ศ.2524 ได้นำหลักฐานเพื่อยืนยันว่าทัศนศิลป์สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ที่หลากหลายนอกเหนือไปจากด้านสุนทรียภาพ

นักจิตบำบัดกลุ่ม โนแลน ลิวอิส, มาร์กาเรต เนามบูร์ก และอัลแมน ฯลฯ เป็นผู้สรุปว่า ภาพวาดเป็นภาษาสัญลักษณ์ (symbolic language) ที่สื่อสารอารมณ์ความรู้สึกแทนการใช้คำพูด (verbal communication) ต่อมาเนามบูร์ก ได้ประยุกต์ใช้ศิลปกรรมในการวินิจฉัยและการบำบัดโรคตามแนววิเคราะห์ โดยเน้นการแปลความหมายการแสดงออกของอารมณ์ที่ขัดแย้งภายในจากทัศนศิลป์หรือศิลปกรรม

ในปัจจุบันทฤษฎีศิลปกรรมบำบัด คือ การถ่ายทอด (transference) การสื่อสารทางทัศนศิลป์ระหว่างผู้ป่วยกับผู้บำบัด ร่วมกับการวิเคราะห์หรือการผู้ป่วยตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ ที่ว่าจิต ภายในของมนุษย์มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งสามารถแสดงออกผ่านทางผลงานศิลปะต่าง ๆ ในระดับจิตใต้สำนึกและจิตไร้สำนึกของแต่ละบุคคล เมื่อ พ.ศ.2543 ฟรอยด์ ตั้งสมมติฐานว่าสัญลักษณ์ต่าง ๆ ระดับจิตใต้สำนึกนั้นเป็นเสมือนจารึกที่ลบเลือนไปแล้ว แต่ทว่าอาจปรากฏออกมาเป็นความฝันหรือการระบายออกทางศิลปกรรมได้

จุง เมื่อ พ.ศ.2514 ได้กล่าวอ้างไว้ในบทความของเขาว่า “สัญลักษณ์เป็นจารึกของประสบการณ์ส่วนตัวที่สัมพันธ์กับความนึกคิดสร้างสรรค์” ซึ่งโดยนัยนี้เป็นพื้นฐานสู่กระบวนการบำบัดรักษาโดยอาศัยการแสดงออกทางภาพลักษณ์ที่บ่งบอกถึงสิ่งที่สะสมอยู่ในจิตไร้สำนึก ฟรอยด์ และจุง ได้นำศิลปกรรมที่ถ่ายทอดจิตไร้สำนึก เพื่อวินิจฉัยโรคและทำจิตบำบัดและอ้างว่า ภาพวาดเป็นภาษาสัญลักษณ์หรือจินตภาพที่สามารถเล่าประสบการณ์ความฝันได้ดีและแม่นยำกว่าคำพูด รวมถึงไม่สามารถถูกบิดเบือนความหมายได้ง่าย

อนึ่งในปัจจุบันศิลปกรรมบำบัด เป็นเรื่องที่นักศิลปะและนักจิตวิทยากำลังสนใจมากขึ้น สืบเนื่องจากกระแสสังคมและวิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบันที่เรียกกันว่าความเครียดหรืออารยธรรม รวมทั้งปัญหาผลพวงภัยพิบัติจากภาวะโลกร้อนที่ได้ก่อปัญหาทางสภาพจิตใจหลายรูปแบบ จึงทำให้ศาสตร์ “ศิลปกรรมบำบัด” หรือ “ศิลปะบำบัด” ได้ถูกนำไปใช้บ่อยมากขึ้น ดังที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ มากขึ้นด้วย เนื่องจากศัพท์บัญญัติทั้งสองคำนี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันในวงกว้างถึงความถูกต้อง โดยนัยนี้ข้าพเจ้าจึงขอใช้คำ “ศิลปกรรมบำบัด” ในความหมายของการบำบัดด้วยสื่อ (ศาสตร์) ตามเหตุผลที่เคยเสนอไว้ ส่วนการบำบัดที่ประยุกต์ใช้ศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ จะขอใช้นิยามคำว่า “พหุศิลปกรรมบำบัด” (arts therapy) และเมื่อต้องการเน้นสื่อแบบเฉพาะศิลปะแขนงใดในแขนงหนึ่ง การบำบัดก็ใช้ชื่อแบบเฉพาะด้วย เช่น ดนตรีบำบัด ละครบำบัด เป็นต้น

ณ จุดนี้ ศิลปกรรมบำบัดได้เป็นที่ยอมรับว่า เป็นวิธีบำบัดทางเลือกที่เป็นประโยชน์ด้านการรักษาจิตใจของมนุษย์ทุกเพศทุกวัย ตัวอย่าง เช่น ในเด็กที่มีปัญหาการปรับตัวที่โรงเรียน คนในวัยทำงานที่มีความเครียดหรือได้รับความกดดันหรือมีปัญหาส่วนตัวที่บ้าน ผู้ที่มีอารมณ์รุนแรงมีปัญหาสุขภาพจิตที่ไม่ชอบใช้คำพูด และต่อต้านการรักษาทางเวชกรรม นอกจากนั้นยังใช้ได้กับคนทั่วไปที่ต้องการสำรวจความรู้สึกนึกคิดภายในใจของตนเอง รวมทั้งการพัฒนาอัตราของเด็กปกติด้วย ดังที่ โนแลน ลิวอิส อ้างว่า “The release of the unconscious into imaginative and spontaneous art projections is of vital important for the balanced ego development of the normal child”

ศิลปกรรมบำบัดปฏิบัติ ศิลปกรรมบำบัดมีแนวปฏิบัติเป็นจิตบำบัดทางเลือก หรือในอีกนัยหนึ่งเป็นการบำบัดเสริมสำหรับผู้มีปัญหาสุขภาพจิต และคนทั่วไปที่ต้องการค้นหาตนเองหรือเพิ่มเสริมพลังทางจิตใจ ในทางปฏิบัติ ศิลปกรรมบำบัดมีหลากหลายรูปแบบโดยไม่มีกระบวนการหรือรูปแบบที่ตายตัว แต่ทว่าจะขึ้นอยู่กับความต้องการในแต่ละกรณี รวมถึงขึ้นอยู่กับขีดความสามารถและวัยของผู้ป่วย ซึ่งกระบวนการบำบัดจึงขึ้นอยู่กับการที่ผู้รับบริการได้สื่อสารถ่ายทอดกับนักบำบัด โดยการแสดงออกเชิงภาษาสัญลักษณ์ในงานสร้างสรรค์ศิลปะที่สะท้อนประสบการณ์และความนึกคิดช่วยให้สำนึกเข้าใจปัญหาภายในจิตใจได้ด้วยตนเองจนสามารถปรับอารมณ์ความรู้สึกและสร้างพลังเชิงบวกได้

ศิลปกรรมบำบัด เป็นเวชปฏิบัติที่ใช้ศิลปะวัตถุ จินตภาพ กระบวนการสร้างสรรค์และการตอบสนองจากผู้ป่วย/ผู้รับบริการ ต่อผลผลิตที่สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนจากพัฒนาการของปัจเจกบุคคลด้านความสามารถ บุคลิกภาพ ความสนใจ ความกังวลและความขัดแย้ง เพื่อนำไปสู่การบรรเทาอาการ หรือปรับสภาพจิตใจให้เข้าสู่สภาพปกติ ปฏิบัติการศิลปกรรมบำบัดต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ด้านพัฒนาการของมนุษย์และทฤษฎีด้านจิตวิทยา เพื่อดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบในการประเมินและ

การบำบัดรักษาด้านจิตพลวัต การปรับบุคลิกภาพ ซึ่งรวมถึงวิธีบำบัดใกล้เคียงอารมณ์ขัดแย้ง เสริมสร้างความตระหนักรู้ตนเอง พัฒนาทักษะด้านสังคม ปรับพฤติกรรม แก้ปัญหา ลดความวิตกกังวล ช่วยปรับแนวคิดสู่ความเป็นจริงและสร้างความภูมิใจในตนเอง

ศิลปกรรมบำบัดอยู่ในกลุ่ม “การบำบัดเพื่อการแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ มีเป้าประสงค์ เพื่อเสริมสร้างพลังสร้างสรรค์ และการแสดงออก รวมไปถึงการปรับแผนความคิดและอารมณ์ของผู้ป่วย การอาศัยข้อมูลวิธีการวาดเขียนเพื่อศึกษาปัญหาทางอารมณ์ในเด็กและผู้ใหญ่ เป็นการปฏิบัติที่ได้ผลสำหรับภาวะบุคลิกภาพบางอย่าง และพัฒนาการสร้างสรรค์สุขภาพจิตใจ งานบำบัดสามารถทำได้ในโรงพยาบาล ในหอศิลป์หรือในห้องประชุมเชิงปฏิบัติการ ในต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา นักศิลปกรรมบำบัด ต้องขึ้นทะเบียนประกอบอาชีพอิสระที่รับรองโดยสมาคมศิลปกรรมบำบัดแห่งประเทศไทย

ศิลปกรรมบำบัดปฏิบัติ ศิลปกรรมบำบัดภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย ๒ องค์ประกอบหลัก คือ การสร้างสรรค์งานศิลปะและกระบวนการการค้นพบนิยามแห่งการแสดงออกของผลงานนั้น ซึ่งมีฐานทฤษฎีด้านจิตใต้สำนึกและจิตไร้สำนึกของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ และ คาร์ลยุง โดยมีความหวังต่อกลวิธานที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้รับบริการสามารถใช้ทัศนวิสัยและการสร้างสรรค์ภาพความนึกคิดและสภาพอารมณ์ต่าง ๆ ที่ไม่อาจบรรยายหรือถ่ายทอดออกมาเป็นถ้อยคำพูดได้

ศิลปกรรมบำบัด นอกจากจะนำไปใช้กับผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพจิตแล้ว ยังนำไปใช้ร่วมกับเวชกรรมที่เกี่ยวข้องกับโรคภัยไข้เจ็บและความบกพร่องด้านกายภาพได้ด้วย นอกจากนั้นศิลปกรรมบำบัด ยังสามารถให้บริการด้านการรักษาปรับสุขภาพทั่วไปโดยช่วยบรรเทาความเครียดและเปิดช่องทางให้พัฒนาการสร้างภูมิคุ้มกันและการรักษาตนเองด้วย

ขั้นตอนปฏิบัติการ ศิลปกรรมบำบัด ไม่มีกระบวนการและรูปแบบที่ตายตัว แต่ทว่าต้องวางแผน การบำบัดรักษาให้เป็นระบบเหมาะกับรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งต้องอาศัยภาคการประเมินก่อนให้การบำบัด เพื่อระบุองค์ผู้ที่เหมาะสมสำหรับศิลปกรรมบำบัด ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิผลของการบำบัด วิธีบำบัดจะมุ่งเน้นให้ผู้ป่วยแสดงออกความรู้สึกอย่างเสรีพร้อม ๆ กัน โดยให้วาดภาพตามใจ แบบอิสระ เพื่อลดการปกป้องตัวเองลง วิธีการวาดภาพอย่างเสรีนั้นจะช่วยสะท้อนความรู้สึกภายในจิตใจของผู้วาด การวาดเติมภาพให้สมบูรณ์ จากลายเส้นที่เตรียมไว้อันเป็นการสำรวจการตอบสนองที่แตกต่างกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยที่ผู้ป่วยได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันจากการสนทนา ความร่วมมือ และความเข้าใจระหว่างกัน ผลลัพธ์ที่ได้ช่วยให้ผู้ป่วยและจิตแพทย์ทราบปัญหาสุขภาพจิตใจและขีดความสามารถต่าง ๆ ของผู้ป่วยแต่ละคนซึ่งจะเป็นผลการวิเคราะห์ที่เอื้อประโยชน์ในการบำบัดขั้นต่อไป

หลังจากที่นักบำบัดได้รับผู้ป่วยที่ต้องการเข้ารับบริการศิลปกรรมบำบัด หรือเข้ามาอยู่ในการดูแลรักษา ผู้บำบัดต้องสำรวจให้รอบคอบก่อนว่าพื้นที่และวัสดุอุปกรณ์มีความพร้อมและเหมาะสมสำหรับผู้รับบริการ รวมถึงมีระยะเวลาพอเพียงสำหรับภาคปฏิบัติแต่ละครั้ง วัสดุอุปกรณ์ พื้นที่และเวลา ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างสรรค์ที่ได้ผล แม้ในกรณีที่ผู้รับบริการกระทำการตามกระบวนการวิธีการของศิลปะ เพื่อเป็นการบำบัดโดยปราศจากการแนะนำของนักบำบัดซึ่งโดยนัยนี้จึงอุปสรรคด้วยประเด็นสาระด้านแนวทางวิธีการเพื่อบำบัดในบริบทต่าง ๆ ดังนี้

การสร้างสัมพันธภาพ ขึ้นต่อไปของการบำบัด คือ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้บำบัดกับผู้รับบริการโดยการสนทนาพูดคุยและการทดลองวัสดุศิลปะอย่างง่าย ๆ ที่ไม่คำนึงถึงความสำเร็จเพื่อลดทอนความวิตกกังวลในการวาดภาพหรือการสร้างงาน ซึ่งในขั้นนี้ยังทำให้นักบำบัดได้รับรู้สภาพจิตใจพื้นฐานของผู้รับบริการด้วย

การสำรวจและระบุปัญหา ผู้รับบริการได้สร้างงานศิลปะเพื่อใช้สำรวจวิเคราะห์ห่มขัดแย้งในจิตใจที่อาจแสดงออกผ่านทางสัญลักษณ์โดยนักบำบัดเป็นผู้สังเกต รับฟังและคอยแนะนำด้านกระบวนการสร้างงาน รวมไปถึงพิจารณาผลงานศิลปะและเป็นผู้ตีความหมายสภาพจิตใจด้วย

การแก้ปัญหาและปรับสภาพจิต ผู้รับบริการได้โอกาสและพื้นที่ในการสะท้อนปัญหาในใจเพื่อสามารถปรับเปลี่ยน แก้ไข และทำความเข้าใจตนเองรวมถึงความสัมพันธ์กับผู้อื่น นักบำบัดเป็นเพียงผู้ให้การช่วยเหลือแนะนำมองเพื่อปรับเปลี่ยนสภาพจิตสู่สภาวะใหม่

การแปรเปลี่ยน ขั้นสุดท้ายของการบำบัด คือการที่ผู้รับบริการได้รับการเสริมสร้างพลังใจได้เกิดความเข้มแข็งทางจิตใจ มีความเชื่อมั่น ความภาคภูมิใจในตนเอง เกิดโอกาสแห่งการเปลี่ยนแปลง (เลิศศิริร์ บวรกิตติ, 2553)

กล่าวคือจะเห็นได้ว่าศิลปะบำบัดนี้ เป็นกิจกรรมหนึ่งในการสร้างแรงบันดาลใจในการเสริมความมั่นใจให้เกิดภายใต้จิตใจ ทั้งจากผู้ร่วมกิจกรรมและตัวผู้เข้ารับกิจกรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการปลดปล่อยความคิดและจินตนาการที่สะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี และเป็นหนทางหนึ่งในการบำบัดผู้ป่วยทางด้านจิตใจด้วยการสร้างสรรค์ทัศนศิลป์

อิทธิพลจากผลงานวรรณกรรม

ผลงานวรรณกรรมถือว่าเป็นผลงานศิลปะในบริบทแห่งภาษาหรือวรรณศิลป์ เป็นผลงานที่เกิดจากความคิด การบันทึก หรือจินตนาการแล้วเรียบเรียงจนกลายเป็นเรื่องราว วรรณกรรมมีความหมายรวมไปถึงเรื่องราวที่เล่าต่อกันมาแบบเป็นตำนาน ที่ส่งต่อรุ่นสู่รุ่น บ้างเป็นเรื่องตลก เรื่องสั้น บ้างเป็นเชิงนิทาน นวนิยาย แม้กระทั่งประวัติ ตามที่กล่าวข้างต้นล้วนจัดเป็นวรรณกรรมทั้งสิ้น และแท้จริงแล้ววรรณกรรมเป็นอะไรก็ได้ที่มนุษย์ใช้สื่อสารผ่านตัวอักษรหรือภาษาไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม ดังนั้นผลงานวรรณกรรมที่ข้าพเจ้าจะกล่าวถึงต่อไปนี้จะให้อิทธิพลต่อการสร้างสรรค์สมุทธิผลของการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ทางด้านเนื้อหา รวมไปถึงด้านรูปแบบของผลงานด้วย

อลิซในแดนมหัศจรรย์ ถ้าเอ่ยถึงวรรณกรรมเยาวชนของอังกฤษคงไม่มีใครไม่รู้จัก อลิซในแดนมหัศจรรย์ ซึ่งวรรณกรรมเรื่องนี้ถูกตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษครั้งแรกเมื่อ 26 มกราคม ค.ศ.1865 จากสำนักพิมพ์ แมคมิลเลียน ผู้วาดภาพประกอบคือ จอห์น ทินนี่ส์ (John Tenniel) และถูกเขียนโดย ลูอิส แครร์รอล (Lewis Carroll) เป็นนามปากกาของ ชาลส์ ลัตวิดวิดจ์ ดอดจ์สัน (Charler Lutwidge Dodgson) นักคณิตศาสตร์ผู้มีนิสัยขี้อาย และพูดติดอ่าง เขาเกิดเมื่อวันที่ 27 มกราคม ค.ศ.1832 ที่เมืองแดร์สบิวรี เขตเชสเชียร์ เป็นบุตรชายของ พระราชาคณะผู้ปกครอง เขาได้เข้ารับการศึกษที่วิทยาลัยไครสต์เชิร์ช ในมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ในเวลาต่อมาเขาได้เป็นอาจารย์สอนวิชาคณิตศาสตร์ จนถึง ค.ศ.1881 และเสียชีวิตลงด้วยโรคไข้วัดใหญ่ เมื่อปี ค.ศ.1898 วรรณกรรมเรื่องนี้ส่งผลให้ ลูอิส แครร์รอล กลายมาเป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงมีผู้คนรู้จักเขาไปทั่วโลก

อลิซในแดนมหัศจรรย์ (Alice's Adventures in Wonderland) ถูกยกย่องว่าเป็นวรรณกรรมคลาสสิกที่เปิดโลกจินตนาการและการผจญภัยอย่างไร้ขีดจำกัด โดยเนื้อเรื่องกล่าวถึง อลิซที่นอนเล่นกับพี่สาวอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เธอฝันได้เห็นไปเห็นเจ้ากระต่ายที่สวมเสื้อกั๊กหยิบนาฬิกาพกจากกระเป๋ายืนมาดูแล้วพูดว่า ตายแล้ว ๆ ฉันต้องสายแน่ ๆ แล้ววิ่งผ่านเธอไป อลิซวิ่งตามเจ้ากระต่าย จึงทำให้เธอตกลงไปในหลุมลึกและทำให้เธอได้พบกับโลกอีกใบที่เธอสามารถสื่อสารกับสิ่งมีชีวิตได้ในดินแดนนั้น อลิซ ได้ดื่มน้ำวิเศษที่ทำให้เธอสามารถปรับขนาดตัวเองให้เล็กลงได้ ผนวกกับขนมเค้กที่กินแล้วจะขยายตัวเธอให้ใหญ่ผิดปกติ อลิซ ได้พบกับเจ้ากระต่ายที่นำพา อลิซ มาพบกับดินแดนสุดมหัศจรรย์ แมวเชสเชียร์ผู้มีรอยยิ้มอันกว้างและหายตัวได้ ตาแก่หนอนผีเสื้อแอบโซลิซึมผู้สูบบารากูตลอดเวลา สองพี่น้อง ทวิตเดิลตัมและทวิตเดิลตี ข่างทำหมวก พระราชินีโพแดงและงานเลี้ยงจับน้ำชา วิกลจริต

อลิซในแดนมหัศจรรย์ เป็นวรรณกรรมที่ถูกแต่งขึ้นก่อนการกำเนิดของกลุ่มเซอเรียลลิสต์ ซึ่งก่อตั้งก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 เรียกได้ว่า ตัวลูอิส แครร์รอล เป็นบุคคลที่ไม่มีข้อจำกัดทาง

จินตนาการและตัวเขาได้สร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมที่เปิดโลกอีกใบให้ผู้อ่านได้ร่วมจินตนาการไปพร้อมกับตัวอักษร ซึ่งเป็นอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ด้วยเพราะเนื้อเรื่องที่บอกเล่าถึงความมหัศจรรย์ของเหล่าสัตว์ทั้งหลาย การพูดคุยสื่อสารกันได้แบบไม่มีขอบเขตไม่มีการแบ่งเชื้อสายเผ่าพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นดุลยภาพ

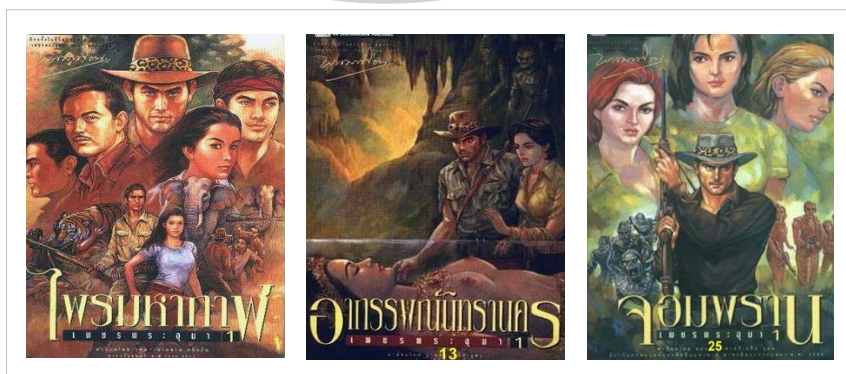

ภาพที่ 10 ภาพผลงานวรรณกรรมแปลเรื่อง อลิซในแดนมหัศจรรย์

เพชรพระอุมา เป็นนวนิยายการผจญภัยสุดระทึกที่มีความยาวที่สุดในประเทศไทย และเรียกได้ว่ายาวที่สุดในโลก ประพันธ์โดย พนมเทียน ซึ่งเป็นนามปากกาของนายฉัตรชัย วิเศษสุวรรณภูมิ ในช่วงแรกนั้นนวนิยายถูกตีพิมพ์เป็นตอน ในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ โดยพนมเทียนนั้น ได้เริ่มเขียนนวนิยายเรื่องนี้ตั้งแต่วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ.2507 และเขียนจบลงในวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ.2533 รวมแล้วเป็นระยะเวลา 25 ปี 7 เดือน กับ 2 วัน เพชรพระอุมา ถูกนำมาตีพิมพ์เป็นฉบับรวมเล่มครั้งแรกในปี พ.ศ.2538 ปัจจุบันได้ตีพิมพ์ครั้งล่าสุดในปี พ.ศ.2547 โดยสำนักพิมพ์ ณ บ้านวรรณกรรม ภาค 1 และภาค 2 จำนวน 48 เล่ม ผู้ประพันธ์ได้แนวโครงเรื่องมาจากเรื่อง คิงโซโลมอน หรือสมบัติพระศลีของเซอร์ แฮกการ์ด เป็นนวนิยายแนวผจญภัยที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง พนมเทียนได้สร้างสรรค์นวนิยายผจญภัยที่สอดแทรกจินตนาการแห่งพงไพร เรื่องราวอันแปลกประหลาดของป่าดงดิบและการตามล่าหาสมบัติอันน่าพิศวง โดยเนื้อเรื่องบอกเล่าถึง ระพิน พรานป่าหนุ่มผู้เก่งกาจและชำนาญทางในการเดินป่า ถูกว่าจ้างให้ออกตามหาบุคคลที่สูญหายของคณะนายจ้างผู้มาจากเมืองหลวง เหล่าสมาชิกทั้งหลายได้ร่วมเดินทางเข้าป่าที่เต็มไปด้วยอันตรายสุดจะคาดเดา ทำให้คณะที่เดินทางต้องเผชิญกับอาการของป่า นางไม้ สัตว์ต่าง ๆ ในป่าดงดิบ พืชกินคนดินแดนลึกลับ มิติของเวลาที่ไหลย้อน จนนำให้กลุ่มคณะหลุดเข้าไปในโลกยุคดึกดำบรรพ์

ในความคิดของข้าพเจ้าคือ เป็นสุดยอดนวนิยายจินตนาการแห่งป่าที่รวมเรื่องราวจินตนาการในแง่มุมต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันอย่างสมบูรณ์แบบ แม่ผู้ชราของฉันรวมถึงตัวฉันเองได้ซึมซับจินตนาการจากการอ่านนวนิยายเรื่องนี้ ฉากที่มีต้นพริกที่ออกลูกเป็นหวีเหมือนกล้วย หรือตะขาบที่มีขนาดเท่ากับชุงใหญ่ ๆ 1 ท่อน หรือ พืช ขวดน้ำกลางทะเลทรายที่รอกินมนุษย์ เรื่องราวในนวนิยายเรื่องนี้ล้วนเป็นต้นแบบทางความคิด และจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าได้แรงบันดาลใจจากลักษณะของพืชพันธุ์ธรรมชาติขนาดใหญ่ และสิ่งก่อสร้าง ในยุคโบราณมาผสมผสานรวมอยู่ด้วยกันในผลงานโดยมีเจตนาให้ผลงานบอกเล่าถึงคุณภาพชีวิต หรือการอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยที่ไม่แปลกแยกกันและกัน

ภาพที่ 11 ภาพผลงานวรรณกรรมเรื่อง เพชรพระอุมา

เข้าถึงเมื่อ 5 สิงหาคม 2564 เข้าถึงได้จาก <https://thethaiger.com/th/news/306026/>

อิทธิพลจากผลงานภาพยนตร์และการตูนอนิเมชัน

ภาพยนตร์ถือกำเนิดโดยโทมัส แอลวา เอดิสัน (Thomas Alva Edison) และผู้ร่วมงาน วิลเลียม เคนเนดี ดิคสัน (William Kenady Dickson) เมื่อปี พ.ศ. 2432 ณ เวลานั้นถูกเรียกชื่อว่า คินเนโทสโคป (Kinetoscope) มีลักษณะเป็นตู้สูงประมาณ 4-5 ฟุต วิธีการดูต้องดูผ่านช่องขนาดเล็ก ๆ ที่สามารถเข้าดูได้เพียงครั้งละหนึ่งคนเท่านั้น ต่อมาพี่น้องตระกูลลูมิแอร์ (Lumiere) ชาวฝรั่งเศสได้พัฒนาภาพยนตร์ของเอดิสันให้ฉายขึ้นจอที่มีขนาดใหญ่ และคนหลาย ๆ คนสามารถเข้ามาดูพร้อม ๆ กันได้ เครื่องฉายภาพยนตร์แบบนี้เรียกว่า ซิเนมาโตกราฟ (Cinematograph) และเริ่มออกฉายตามเมืองใหญ่ ๆ ทั่วโลกตั้งแต่ปี พ.ศ.2439 เรื่อยมาจึงมีคำเรียกติดปากของภาพยนตร์ว่า ซิเนมา มาจนถึงปัจจุบัน

ภาพยนตร์เป็นการบันทึกด้วยฟิล์ม แล้วนำขึ้นฉายเป็นภาพเคลื่อนไหว ภาพที่ปรากฏบนฟิล์ม ภาพยนตร์หลังจากผ่านการถ่ายทำแล้ว เป็นเพียงภาพนิ่งจำนวนหลาย ๆ รูปเท่านั้นเมื่อมีการเคลื่อนไหวจะค่อย ๆ เปลี่ยนรูปไปเรื่อย ๆ ต่อเนื่องกันอย่างช้า ๆ ซึ่งเป็นการแสดงให้เสมือนจริงโดยใช้นักแสดงทว่าบางครั้งก็เป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้นจริงผ่านการบันทึกไว้ บางเป็นการสร้างภาพจากจินตนาการ หรือเรื่องราวเพื่อฝันที่ไม่สามารถเกิดขึ้นจริงของผู้สร้างภาพยนตร์ก็เป็นได้ ดังนั้นผลงานภาพยนตร์และการตูนอนิเมชันที่จะกล่าวต่อไปนี้ จึงเป็นในอีกนัยหนึ่งอิทธิพลทางด้านรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์

จูแมนจี เกมชุดโลกมหัศจรรย์ (Jumanji) เป็นภาพยนตร์ในปี พ.ศ.2538 จากค่าย ไตรสตาร์ พิคเจอร์ส (TriStar Pictures) สตูดิโอภาพยนตร์ในประเทศสหรัฐอเมริกา กำกับโดย โจ จอห์นสตัน (Joe Johnston) นำแสดงโดย โรบิน วิลเลียมส์ (Robin Williams) เข้าฉายในประเทศไทยครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2539 จูแมนจีคือ ภาพยนตร์แนวแฟนตาซีผจญภัยสุดมหัศจรรย์และเป็นภาพยนตร์สุดคลาสสิกแห่งยุค 90

ภาพยนตร์บอกเล่าเรื่องราวของเกมกระดานปริศนาที่ชื่อ จูแมนจี ที่ถูกอลินแบร์ริช ลูกชายเจ้าของโรงงานทำรองเท้าพบเห็นเข้าที่บริเวณโรงงานของพ่อ อลิน นำเกมกระดานกลับไปยังบ้านของตนเองและคืนนั้นเองเขาได้ชวนซาร่าห์ เด็กผู้หญิงข้างบ้านมาเล่นเกมนี้ และเป็นครั้งแรกที่ซาร่าห์ทอยลูกเต๋าก็จะมีตัวหนังสือปรากฏขึ้นให้หนีจากสัตว์มีปีกสีดำ หลังจากนั้นก็มีค้างคาวสีดำบินออกมาจากเตาผิงไฟ อลิน ตั้งใจจะเลิกเล่นเกมปริศนา แต่ทว่าเขาได้เผลอทำลูกเต๋าทิ้งจากมืออันเป็นสาเหตุทำให้มีข้อความปรากฏขึ้นจากเกม ผู้ที่ทอยลูกเต๋าก็จะต้องเข้าไปอยู่ในป่าจนกว่าหน้าเต๋าคะขึ้น 5 หรือ 8 หลังจากนั้น อลิน ถูกดูดเข้าไปอยู่ในเกม ซาร่าห์ตกใจและวิ่งหนีออกจากบ้านไป อลิน แบร์ริช กลายเป็นบุคคลหายสาบสูญและ 26 ปีต่อมา บ้านของ อลิน ได้ถูกขายให้กับครอบครัวใหม่ เมื่อน้ำและหลานสาว หลานชาย จูดี ปีเตอร์ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านเด็กทั้งสองก็ได้พบเจอเกมปริศนาและเขาทั้งสองได้เริ่มเล่นมันอีกครั้ง ทำให้อลินได้กลับออกมายังโลกมนุษย์อีกครั้ง แต่ทว่ากลับมาในร่างของชาย

วัยกลางคน ซึ่งมีวิถีทางเดียวที่จะทำให้ทุกอย่างกลับมาเป็นเหมือนเดิมคือ ต้องตามหาซาร่าห์ และเล่นเกมให้จบ โดยนัยของภาพยนตร์เรื่องนี้สะท้อนเรื่องราวชีวิตในประเด็นสาระที่ว่า “ทุกอย่างล้วนไม่มีอะไรแน่นอน” ความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวควรรักษา ไว้อย่างเช่น ที่อลินไม่เคยรู้เลยว่า พ่อรักเขามากแค่ไหน จนเขาได้รู้ก็ต่อเมื่อในวันที่พ่อและแม่ ได้จากเขาไปแล้ว

จูแมนจี Jumanji เป็นภาพยนตร์ที่ได้รับชมในวัยเด็ก ตอนนั้นข้าพเจ้ามีอายุเพียง 10 ปีเท่านั้น เรื่องราวในภาพยนตร์นำพาให้ข้าพเจ้าดำดิ่งสู่การเงินธนาคารและได้จุดประกายความคิดแบบเพื่อน อันไร้ขอบเขตตลอดมา ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงกลายเป็นแรงบันดาลใจรวมทั้งยังเป็นข้อมูลเชิงอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ด้วย

บรรยากาศในภาพยนตร์จะเห็นว่าโครงสร้างของตัวบ้านล้วนถูกสร้างขึ้นจากการผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมยุโรปและการสร้างสรรค์ที่มีความร่วมสมัยแบบอเมริกัน ในฉากที่แฝงนัยแห่งการมีพิธีพรณธรรมชาติเข้ามาเจริญเติบโตภายในบ้าน บ้างเป็นภาพที่เกอวัลย์กำลังซ่อนไซและพยายามรวมเป็นส่วนหนึ่งตัวกับบ้าน ฉันทันเดินและคาดไม่ถึงว่า ต้นไม้ขนาดใหญ่มาก จะสามารถเข้ามาอยู่ร่วมกับสิ่งก่อสร้างได้ (แต่ทว่ารายละเอียดภายในภาพผลงานของข้าพเจ้า ต้นไม้พิธีพรณต่าง ๆ สามารถอยู่ร่วมกับสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งก่อสร้างภายในบ้านได้อย่างสมดุลแสงงดงาม) หรืออีกฉากหนึ่งที่ประกอบไปด้วยฝูงสัตว์ป่า เช่น ช้าง สิงโต เสือและม้าลาย ขณะกำลังวิ่งออกมาจากเตาผิงไฟและชั้นวางหนังสือ ซึ่งเป็นภาพที่น่าอัศจรรย์ใจมากสำหรับข้าพเจ้าในวันนั้น (ที่ได้ชมภาพยนตร์)

ความแตกต่างระหว่างภาพยนตร์และผลงาน คือ สัตว์และสิ่งมีชีวิตในผลงานมีนัยแห่งการผสมผสานของสัตว์ที่หลากหลายชนิดในรูปแบบข้ามสายพันธุ์ (สปีชีส์) เช่น วาฬมีปีกของแมลงปอหรือ เบ็ดที่มีลายในแบบของยีราฟ แม้สัตว์ในภาพยนตร์และผลงานของข้าพเจ้าจะมีความแตกต่างกันในด้านรูปแบบทางกายภาพ แต่ทว่าทั้งในภาพยนตร์และผลงานต่างมีพื้นที่ที่เหมาะสมในการให้สัตว์เข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันในบ้านของมนุษย์ได้ เรื่องราวในภาพยนตร์และฉากต่าง ๆ ล้วนกระตุ้นเร้าเชิงการปะทะกับความรู้สึกของข้าพเจ้าเป็นอย่างมากจนถึงทุกวันนี้

ภาพที่ 12 ภาพหน้าปกและภาพประกอบเนื้อเรื่อง (บางส่วน) ของภาพยนตร์เรื่อง จูแมนจี เกมดวลโลกมหัศจรรย์ (Jumanji) ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

ในปัจจุบันมีค่ายผู้ผลิตภาพยนตร์แอนิเมชันเป็นจำนวนมาก แต่หากจะให้กล่าวถึงภาพยนตร์ที่มีวิวัฒนาการมาจากรวมชาติสวยงามเกือบตลอดทั้งเรื่อง คงหนีไม่พ้นสตูดิโอจิบลิ (Studio Ghibli Inc.) สตูดิโอจิบลิเป็นอุตสาหกรรมภาพยนตร์แอนิเมชันของประเทศญี่ปุ่น ก่อตั้งเมื่อ 15 มิถุนายน ค.ศ.1985 ผู้ก่อตั้งคือ ฮายาโอะ มิยาซากิ (Hayao Miyazaki) ภาพยนตร์ของสตูดิโอจิบลิจะมีเอกลักษณ์และเสน่ห์เฉพาะตัว หรือมีกลิ่นในการดำเนินเรื่องซึ่งบอกเล่าวิถีชีวิตของผู้คนในยุคที่อาศัยใช้จินตนาการจากมิติทับซ้อนแห่งความรัก ความอบอุ่นของครอบครัว รวมไปถึงภาพที่สวยงามจากภาพยนตร์ที่เขียนด้วยมือ ให้ความสำคัญกับรายละเอียดทั้งหมดทำให้ใครที่รับชมภาพยนตร์จาก สตูดิโอจิบลิ ล้วนซาบซึ้ง อิ่มเอมใจไปกับเนื้อหาภาพยนตร์ เพราะสามารถเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชมได้เป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้ทำให้สตูดิโอจิบลิ โด่งดังและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วโลก

มหัศจรรย์ความลับคนตัวจิ๋ว (The Secret World of Arrietty) เป็นอีกหนึ่งผลงานของสตูดิโอจิบลิ ที่เข้าฉายในประเทศไทยครั้งแรก เมื่อ 23 มิถุนายน พ.ศ.2554 เป็นภาพยนตร์แอนิเมชันที่เข้าฉายประทับใจ ซึ่งได้ให้อิทธิพลทางด้านเนื้อหาและรูปแบบผลงาน กล่าวในอีกนัยหนึ่งได้ว่า มหัศจรรย์ความลับคนตัวจิ๋ว (The Secret World of Arrietty) เป็นเรื่องราวของครอบครัวตัวจิ๋ว ที่มีสมาชิกในครอบครัวคือ พ่อ แม่และลูกสาววัย 14 ทั้งหมดอาศัยอยู่ใต้ถุนบ้านของมนุษย์ แต่ทว่าต้องคอยหลบซ่อนอำพรางตัวอยู่ตลอดเวลา เพราะคิดว่าพวกมนุษย์จะมาทำร้าย ในการดำรงชีวิตอยู่ของครอบครัวตัวจิ๋วก็มักต้องพึ่งพาข้าวของเครื่องใช้ของมนุษย์ โดยชาวตัวจิ๋วมักเรียกสิ่งเหล่านั้นว่าการ “หยิบยืม” แต่ความจริงนั้นมันคือ การขโมย ในวันที่เกลือ น้ำตาล และกระดาษทิชชูหมดลง ชาวตัวจิ๋วจะรอให้ถึงยามดึกที่มนุษย์ทุกคนหลับใหล เหล่าชาวตัวจิ๋วก็จะออกมาหยิบยืมสิ่งของของมนุษย์อีกครั้ง

โซ เด็กผู้ชาย ซึ่งเป็นหลานของเจ้าของบ้านได้ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านเพื่อรอการผ่าตัดโรคหัวใจ โซ ได้พบ อารีเอตี้ มนุษย์ตัวจิ๋ววัย 14 ปี และพยายามจะบอกว่าตนนั้นไม่ได้มีเจตนาจะทำร้ายเธอเลย และตนนั้นเพียงแค่อยากจะเป็นเพื่อนกับเธอ อันเป็นสาเหตุแห่งการก่อเกิดกลายเป็นเรื่องราวมิตรภาพของคนต่างเผ่าพันธุ์ ภาพยนตร์ต้องการสื่อ ถึงการอยู่ร่วมกันของสิ่งมีชีวิตที่ต่างสายพันธุ์ ต่างรูปแบบ และการดำรงชีวิตที่แตกต่าง แต่ทว่าสามารถอยู่ร่วมกันได้เพียงแค่เปิดใจและยอมรับการมีตัวตนของอีกฝ่ายโดยไม่มองเพียงความแตกต่างภายนอก

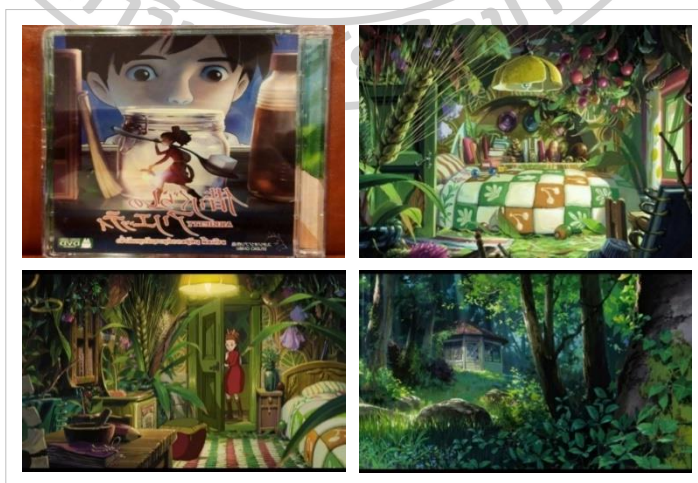
อนึ่งความสัมพันธ์และการดำรงชีวิตแบบครอบครัว มิตรภาพ จินตนาการและสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของธรรมชาติอันเป็นเรื่องราวเนื้อหาเชิงบรรยากาศในภาพยนตร์หรือเป็นข้อมูลเชิงอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ประเด็นสาระวิถีการดำรงชีวิตแบบครอบครัวที่ก่อปรวัด้วยการปกป้องดูแลกันและกัน การแบ่งหน้าที่ต่าง ๆ ของสมาชิกในครอบครัว การเห็นบุคคลในครอบครัวสำคัญกว่าสิ่งอื่นใด ผู้เป็นพ่อที่ต้องเสียสละออกไปเผชิญกับอันตราย เพื่อให้ทุกคนในครอบครัวได้ของที่ต้องการและทำให้สมาชิกทุกคนปลอดภัย อารีเอตี้ ลูกสาววัย 14 ปี ที่ต้องการ

แบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้เป็นพ่อ จึงพยายามเรียนรู้วิถีชีวิตในแบบของการเอาตัวรอดจากอันตราย และพยายามช่วยเหลือผู้เป็นพ่อตลอดมา

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร อารีเอตี้ เด็กสาวตัวจิ๋วที่มีความสูงเพียง 10 เซนติเมตร กับ โซ หลานชายเจ้าของบ้าน ทั้งสองเป็นคนต่างเผ่าพันธุ์ อารีเอตี้ มีขนาดตัวที่เล็กกว่าหลาย 10 เท่า จึงเกิดความหวาดกลัวมนุษย์ โซ ซึ่งพยายามที่จะเป็นเพื่อนกับเธอโดยไม่ทำให้เธอต้องหวาดกลัวและได้หยิบบิ้น แบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ให้กับมนุษย์จิ๋วแล้วบอกกับเธอว่า เราเป็นเพื่อนกันได้โดยที่ฉันจะไม่ทำร้ายเธอ และโซเองก็ยังคงคอยช่วยเหลือ อารีเอตี้ ทุกครั้งที่เธออยู่ในอันตราย

โดยนัยเหล่านี้ที่โน้มไปสู่การเป็นอิทธิพลทางด้านเรื่องราวเนื้อหาในสาระประเด็นของความรัก ความอบอุ่นของครอบครัวคนตัวจิ๋วและการอยู่อาศัยร่วมกันของคนต่างเผ่าพันธุ์ ซึ่งในการนำเสนอผ่านผลงานสร้างสรรค์นั้นได้วิเคราะห์ตีความด้วยวิจักษณ์ญาณและความรู้สึกที่ก่อรูปแห่งสัญลักษณ์ทางเรื่องราวเนื้อหาและถ่ายทอดเรื่องราวความรัก ความผูกพันระหว่างฉันและแม่ ที่ไม่ได้มีความเกี่ยวโยงกันทางสายเลือด แต่ทว่าเรามีวาสนาต่อกันจึงกลับกลายมาเป็นความรักความผูกพันที่เกื้อกูลคอยดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน อย่างแนบแน่นเหมือนดังเป็นแม่ลูกร่วมสายโลหิตกัน

ฉากบรรยากาศของเรื่องประกอบไปด้วยพืชพรรณไม้ต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานเจริญเติบโต อยู่ภายในบ้านแบบผิดที่ผิดทาง บ้างพืชพรรณไม้ได้แทรกตัวอยู่ร่วมกับวัตถุสิ่งของและเครื่องเรือน ทำให้ภายในบ้านมีสภาพที่รกทึบ แต่ทว่าในมุมมองที่ย้อนแย้งได้กลับกลายเป็นความงดงามและสอดคล้องเข้ากับสภาพความเป็นอยู่ได้อย่างน่าอัศจรรย์ กอปรกับบรรยากาศที่ให้ความหมายทางนามธรรมถึงคุณภาพชีวิตแห่งความสุขภายในบ้านหรือแฝงไว้ด้วยกลิ่นอายความรัก ความสุขสงบที่อบอุ่นของครอบครัวเป็นเสมือนทุก ๆ สิ่งหลอมรวมกลายเป็นเอกภาพทางสุนทรียภาพ คือ เป็นดุลยภาพกับผืนป่า หรือเป็นหนึ่งเดียวกันอย่างงดงามและลงตัว ซึ่งนัยเหล่านี้เป็นกลวิธีเชิงรูปแบบในการจัดวางองค์ประกอบของภาพยนตร์อันเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญของข้าพเจ้า

ภาพที่ 13 ภาพหน้าปกและภาพประกอบเนื้อเรื่อง (บางส่วน) ของภาพยนตร์เรื่อง มหัศจรรย์ ความลับคนตัวจิ๋ว (The Secret World of Arrietty) ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

อิทธิพลแนวทางการสร้างสรรค์จากศิลปินกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์

กลุ่มเซอร์เรียลลิสต์ เป็นการก่อตั้งขึ้นของกลุ่มคนที่มีร่วมกันในช่วงยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ในประเทศฝรั่งเศส จุดประสงค์ของกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์ คือ การใช้ศิลปะ กวีนิพนธ์และวรรณกรรม เป็นเครื่องมือในการต่อต้านระบอบการเมืองที่ชนชั้นกลางของประเทศเริ่มหันไปสนับสนุนระบบฟาสซิสต์ ในช่วงแรกกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์สนใจในหลักการเรื่องไร้สาระ ความไร้กฎเกณฑ์ การคิดแบบนอกกรอบของกลุ่มดาดา และได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อนำเสนอทั้งแนวความคิดและการปฏิบัติในการคิดแบบนอกกรอบสู่สังคม เพื่อนำมาลบล้างกฎเกณฑ์และศีลธรรมที่ผู้มีอำนาจในสังคมได้กำหนดบรรทัดฐานขึ้น ต่อมา อองเดร เบรอตง ผู้ก่อตั้งกลุ่มลัทธิเซอร์เรียลลิสต์ได้สนใจทฤษฎีจิตไร้สำนึกของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ ซึ่ง ฟรอยด์ ได้คิดค้นเกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วยทางจิตเวชด้วยวิธีการพูดคุยและสืบค้นเข้าไปถึงจิตใต้สำนึกเพื่อรักษาตัวผู้ป่วย ฟรอยด์ เชื่อถึงจิตใต้สำนึกที่ถูกกักเก็บเอาไว้จากการได้รับเรื่องราวที่สะท้อนใจและผู้ป่วยจะได้รับการรักษาที่ต่อเมื่อมีการพูดคุยรวมไปถึงการสืบค้นเรื่องราวที่อยู่ภายในจิตใจของผู้ป่วยด้วย ซึ่งกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์ได้สนใจเรื่องราวจิตใต้สำนึกจึงให้ คำนิยามของจิตใต้สำนึก คือ “ความคิดที่อยู่ภายใต้จิตใจและไม่สามารถแสดงออกมาด้วยกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคม” โดยนัยนี้กลุ่มเซอร์เรียลลิสต์ได้ศึกษากระบวนการและค้นคว้าถึงวิธีในการนำจิตใต้สำนึกให้เผยออกมาและสามารถแบ่งออกได้หลากหลายวิธี เช่น การเขียนแบบอัตโนมัติ การจดบันทึกจากความฝัน และการสะกดจิต (วชิราภรณ์ คุณรังษีสมบูรณ์, 2561) ซึ่งนัยของโดยการแสดงจิตใต้สำนึกของแม่นั้นถูกแสดงออกมาแบบอัตโนมัติ เนื่องจากอายุที่ชรามากและมีสภาวะจิตสับสนเฉียบพลันที่มักเกิดขึ้นในผู้สูงอายุซึ่งเป็นอาการผิดปกติที่เกิดขึ้นกับระบบประสาทจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้สึกตัว ระดับความรู้คิดและความสามารถของสมองโดยรวมอย่างเฉียบพลันซึ่งได้ส่งผลให้แม่มีอาการเห็นภาพหลอน

การเอ่ยถึงสิ่งต่าง ๆ อย่างพิลึกพิลั่นนั้น ซึ่งนัยนี้แม่จะอาศัยใช้วิธีการจดบันทึกเป็นภาพวาดลายเส้น (Drawing) เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวและเนื้อหาประกอบกับการเล่า เมื่อสำรวจพิจารณาจากลักษณะของภาพวาดที่แม่ถ่ายทอดออกมาจากจิตใต้สำนึกจะมีความคล้ายคลึงกับวิธีการของกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์หรือในอีกนัยวิธีหนึ่ง คือ ความเป็นเด็ก ซึ่งศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานด้วยวิธีการแสดงออกแบบเด็ก คือ ฌูอัน มิโร (Joan Miro) เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งในกลุ่มศิลปินเซอร์เรียลลิสต์ด้วยการแสดงออกทางทัศนธาตุที่ถ่ายทอดความไร้เดียงสา รวมถึงกลวิธีของการจัดวางองค์ประกอบที่จัดวางเหมือนกับเด็กทำให้ข้าพเจ้าเห็นความบริสุทธิ์ที่สอดคล้องกับผลงานของแม่ ซึ่งถ่ายทอดจินตภาพของตัวเองอย่างไร้เดียงสาผ่านสีและเส้นของผลงานที่ไม่ได้ถูกปรุงแต่งให้ต้องประณีตกับภาพที่ต้องสวยงาม แต่ทว่าความงามนั้นเกิดจากความอิสระของจิตใต้สำนึกอันบริสุทธิ์แบบไร้เดียงสาในแบบของแม่

ภาพที่ 14 ภาพผลงานการวาดรูปที่แสดงความเป็นเด็กของ ฌูอัน มิโร (Joan Miro)
เข้าถึงเมื่อ 5 สิงหาคม 2564 เข้าถึงได้จาก <https://learnodo-newtonic.com/joan-miro-famous-paintings>

ชื่อผลงาน May 1968

ขนาด 200 x 200 cm

เทคนิค สีอะคริลิกบนแคนวาส

ปีที่สร้าง ค.ศ. 1973

อิทธิพลด้านรูปแบบทางศิลปกรรมและจากศิลปิน

ผลงานศิลปะอันเป็นวัตถุทางศิลปะ คือ กายภาพหรือรูปแบบของผลงานที่ต้องก่อรูปเกิดจากเรื่องราวเนื้อหาซึ่งกระตุ้นเร้าอารมณ์ความรู้สึกและกลายเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นเสมือนพลังงานจากความพึงพอใจ การรับรู้และการมีประสบการณ์ในบริบทต่าง ๆ คือการมองเห็นหรือความรู้สึกสะท้อนใจจากสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ตลอดชีวิตการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้าล้วน ได้รับอิทธิพลในด้านเรื่องราวเนื้อหาและรูปแบบจากประสบการณ์ของชีวิต เช่น การอาศัยอยู่ในบ้านกับแม่ที่ซบมากและมีอาการหลง ๆ ลืม ๆ อันเป็นมูลเหตุที่โน้มนำไปสู่เรื่องราวแห่งความเพ้อฝัน ที่เกิดจากจินตนาการจากการอ่านหนังสือนวนิยายหรือการเสพสีบบนเทียงอย่างภาพยนตร์ รวมไปถึงสภาพแวดล้อมภายในบ้านที่อาศัยอยู่ หรือในอีกนัยหนึ่งเชิงอิทธิพลของแรงบันดาลใจสำคัญ คือ ความประทับใจจากผลงานศิลปกรรมของศิลปินทั้งในด้านแนวความคิดและรูปแบบในการถ่ายทอดผลงาน อนึ่งการประกอบสร้างสรรค์ที่สร้างอัตลักษณ์แห่งตัวตนในการสร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพแห่งผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ที่วิเคราะห์แตกประเด็นสาระเชิงอิทธิพลด้านรูปแบบทางศิลปกรรมและจากศิลปิน ดังนี้

จาโค พุทเกอร์ (Jaco Putker) จาโค พุทเกอร์ ศิลปินร่วมสมัยชาวเนเธอร์แลนด์ ซึ่งกล่าวได้ว่ากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของพุทเกอร์ อันเป็นสัมฤทธิผลจากการผสมผสานเทคนิคระหว่างภาพถ่ายดิจิทัลและเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ รูปลักษณะผลงานของพุทเกอร์นั้นจัดอยู่ในประเภทแนวผลงานรูปแบบเหนือจริง (Surrealism) ใช้สีเอกรงค์ (Monochrome) ในการสร้างสรรค์ ที่ผสมผสานไปด้วยการใช้แสงเงาที่เหมือนจริงซึ่งเกิดขึ้นจากธรรมชาติ รูปแบบของผลงานที่ให้ความสำคัญกับการจัดวางองค์ประกอบของเฟอร์นิเจอร์และต้นไม้ รวมถึงรูปทรงสิ่งของเครื่องใช้ภายในห้อง เช่น โคมไฟโต๊ะ เก้าอี้ รูปทรงของมนุษย์และรูปทรงของสัตว์ที่มีขนาดใหญ่เกินจริง ผนวกกับการจัดวางสื่อวัตถุสิ่งของอันเป็นกลวิธีเฉพาะตนและอากัปกริยาบางลักษณะท่าทางที่เจตนาสร้างขึ้นและอยู่ภายในห้องอย่างผิดที่ผิดทาง เช่น การใช้เบ็ดตกปลาเกี่ยวแขวนพวงแคโรทและกระเช้าบอลลู่นที่จัดวางไว้ในโครงสร้างของห้องต่าง ๆ ภายในบ้าน จึงทำให้การสื่อสัญลักษณ์ทางเรื่องราวและรูปแบบของผลงานให้ความรู้สึกที่ลึกลับและน่ากลัว เพื่อขับเน้นอารมณ์และความรู้สึกที่แปลกใหม่อันเป็นเสมือนการสร้างประสบการณ์ทางสุนทรีย์แบบใหม่ที่ต่างไปจากบริบทเดิมให้แก่ผู้ชมผลงาน โดยพุทเกอร์ได้อธิบายถึงเนื้อหาของผลงานว่า เขาไม่ได้ตั้งใจสื่อความหมายของผลงานมากนัก แต่ทว่าเจตนาต้องการเปิดโอกาสให้ผู้ดูผลงานได้สร้างการจินตนาการตามได้อย่างอิสระ หรือให้ความสำคัญต่อการรับรู้และการถกเถียงมากกว่าที่จะกำหนดความหมายแบบตายตัวให้กับผลงาน (Jaco Putker, 2019)

ในอีกนัยหนึ่งด้วยเพราะกลวิธีของการจัดวางองค์ประกอบที่มีความพิเศษและส่งผลต่อการกระตุ้นเร้าอารมณ์ความรู้สึกที่ลึกลับ ซึ่งในประเด็นนี้ที่ข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลในด้านการสร้างสรรค์

ผลงานรูปแบบเหนือจริงมาจากพุทเกอร์ โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการจัดวางรูปทรงวัตถุสิ่งของที่ ย้อนแย้งอย่างผิดที่ผิดทาง รวมถึงการขยายรูปลักษณะของรูปทรงสัตว์ให้มีขนาดใหญ่และอยู่ภายใน พื้นที่ห้อง (บ้าน) อันเป็นเจตนาเพื่อนำเสนอจินตภาพกอปรทั้งรูปแบบการใช้ชีวิตของแม่ที่มักอยู่แต่ ภายในบ้านหรือเป็นคนติดบ้านนั่นเอง ซึ่งความแตกต่างในผลงานของข้าพเจ้าและพุทเกอร์นั้น คือ ประเด็นเรื่องการสื่อภาษาทางอารมณ์ความรู้สึกและการรับรู้ที่พุทเกอร์นำเสนอผ่านผลงานด้วย ความรู้สึกที่แฝงไว้ด้วยความน่ากลัว แต่ด้วยเนื้อหาและเรื่องราวในผลงานของข้าพเจ้า ที่เจตนา ต้องการสื่อสารสาระแห่งความหมายทางนามธรรมถึงความรัก ความผูกพันและสายใยแห่ง สัมพันธภาพและดุลยภาพของชีวิตที่เกิดขึ้นระหว่าง “ฉันทและแม่” ด้วยการใช้กลวิธีของบรรยากาศ โทนสีที่มีน้ำหนักเข้มโดยรวมในการสร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพของผลงาน ผสานกับการจัด องค์ประกอบที่เน้นนำความรู้สึกที่อบอุ่น ในแบบที่หลากหลายเป็นเหมือนความอุดมสมบูรณ์ไป ด้วยต้นไม้และสิ่งมีชีวิต

ภาพที่ 15 ผลงานของจาโค พุทเกอร์ (Jaco Putker)

เข้าถึงเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2562 เข้าถึงได้จาก <https://www.jacopotker.com/interiors>

ชื่อผลงาน Interior no.51

ขนาด 18 x 24 cm

เทคนิค photopolymer etching

ปีที่สร้าง ค.ศ. 2017

ภาพที่ 16 ผลงานของจาโค พุทเกอร์ (Jaco Putker)

เข้าถึงเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2562 เข้าถึงได้จาก <https://www.jacoputker.com/interiors>

ชื่อผลงาน Interior no.44

ขนาด 18 x 24 cm

เทคนิค photopolymer etching

ปีที่สร้าง ค.ศ. 2017

อ็องรี รูโซ (Henri Rousseau) อ็องรี ฌูว์เลียง เฟลิกซ์ รูโซ หรือ อ็องรี รูโซ เป็นจิตรกรชาวฝรั่งเศส ผู้ไม่มีพื้นฐานทักษะในด้านความรู้ทางศิลปะ เกิดใน ปี ค.ศ.1844 เมืองลาวาน ประเทศฝรั่งเศส เป็นศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานในกลุ่มศิลปะนาอิว์ (Naïve art) หรือศิลปะบริสุทธิ์อันเป็นการแสดงออกอย่างสุดโต่งที่บริสุทธิ์ไร้เดียงสาตรงออกมาจากใจ คือ อธิสรระอย่างแท้จริง หรือเป็นแรงกดดันจากภายในของศิลปิน ซึ่งตัวศิลปินเองจะเรียนรู้การสร้างสรรค์ผลงานและพัฒนาความเป็นตัวตนทางศิลปะด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องมุมมองในการใช้สีสันทันทีไม่อิงจากหลักความเป็นจริง รูปทรงที่บิดเบี้ยว ผิดเพี้ยนลักษณะดังที่กล่าวมานี้ ทำให้ผลงานของรูโซ มีความพิลึก แปลกประหลาดและผิดปกติไปจากความเป็นจริง ราวกับอยู่ในห้วงแห่งความฝัน รูโซได้แสดงผลงานครั้งแรกกับกลุ่ม Societe des Artistes Independants (ชุมนุมศิลปินอิสระ) ใน ปี ค.ศ.1866 และเสียชีวิตลงในปี ค.ศ.1910

The dream หรือ “ภาพแห่งความฝัน” เป็นภาพเขียนจิตรกรรมสีน้ำมัน ขนาด 204.5 x 298.5 เซนติเมตร สร้างขึ้นใน ปี ค.ศ.1910 เป็น 1 ในภาพผลงานจาก 25 ภาพ ที่ถูกสร้างขึ้นด้วยนัยยะสำคัญเกี่ยวข้องกับภาพวาดป่าและเป็นภาพที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในจำนวนภาพเหล่านั้น จุดเด่นที่มีความสำคัญในภาพทางด้านซ้ายมือ นั่น คือ หญิงสาวในลักษณะนอนเปลือยกายอยู่บนโซฟา กำลังมองภูมิทัศน์ของป่าไม้ ที่โอบล้อมไว้ด้วยป่าอันเขียวชอุ่ม มีดอกบัวและสิ่งสาราสัตว์ เช่น นก ลิง ช้าง สิงโต และงูที่กำลังเลื้อยผ่านพงหญ้าในส่วนด้านหน้าของภาพ สะท้อนเส้นโค้งที่คล้ายสะโพกและขาของหญิงสาว แขนข้างซ้ายของหญิงสาวนั้นเอื้อมมือไปหาสิงโต และหมองู สีดำที่ซ่อนอยู่ในเงามืดของป่า กำลังหันหน้าไปทางผู้ชมและกำลังเป่าขลุ่ยของเขาภายใต้แสงที่สลัวของพระจันทร์เต็มดวง

ภาพที่ 17 ผลงานของอ็องรี รูโซ (Henri Rousseau)

เข้าถึงเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2562 เข้าถึงได้จาก [https://commons.wikimedia.org/wiki/](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Henri_Rousseau_005.jpg)

File:Henri_Rousseau_005.jpg

ชื่อผลงาน The dream

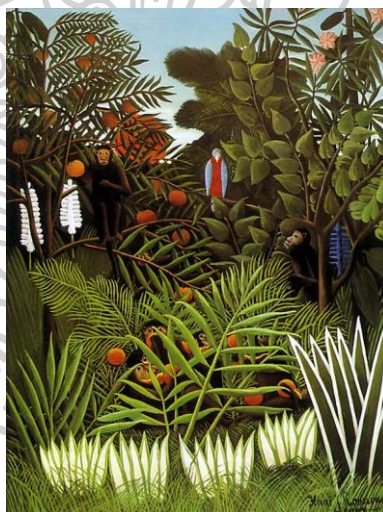
ขนาด 204 x 298 cm

เทคนิค จิตรกรรมสีน้ำมัน

ปีที่สร้าง ค.ศ. 1910

Exotic Landscape เป็นภาพเขียนจิตรกรรมสีน้ำมัน ขนาด 162.6 x 130.2 เซนติเมตร สร้างขึ้นในปี ค.ศ.1908 เป็นภาพวาดสัตว์ป่าแนว Primitive Art เป็นภาพวาดของป่าที่ไม่เหมือนกับภาพวาดในป่าอื่น ๆ ของเขา ภูมิทัศน์ที่แปลกใหม่ที่แสดงค่าน้ำหนักของสีเขียวมากมายที่ใช้ในรูปทรงของใบไม้ ใบหญ้าและต้นไม้ สัมที่ห้อยลงมาจากต้นไม้และกิ่งที่กำลังเก็บขึ้นต้นไม้และบนพื้นดิน นอกจากนี้ยังก่อปรไ้วด้วยนกสีแดงและสีขาวยืนอยู่บนกิ่งไม้ซึ่งอยู่บริเวณกลางของภาพวาด ท้องฟ้าเหนือป่า เป็นโทนสีฟ้าอ่อนที่ไม่มีเมฆ เส้นสีขาวย่นขอบใบไม้และบนพื้นหญ้าทำให้สีเขียวมีความโดดเด่นและแสดงรายละเอียดอย่างมาก

ด้วยลักษณะการเขียนภาพของรูโซ่นั้นไม่ได้ให้ความสำคัญกับโครงสร้างและสัดส่วนที่ถูกต้องหรือเหมือนจริง ทั้งการเขียนโครงสร้างของคน สัตว์ของสิ่งมีชีวิตทั้งสัตว์และต้นไม้ล้วนได้ถูกลดทอนรูปทรงจากความเป็นจริง การให้ค่าน้ำหนักและโทนสีภายในภาพอันเป็นแนวทางวิธีการที่ข้าพเจ้าประทับใจ รวมไปถึงการใช้สีในรูปทรงที่เน้นความคมชัด ไม่ว่าจะในระยะหน้าหรือระยะหลัง รูปลักษณ์ของผลงานโน้มน้าวถึงเป็นพื้นที่แห่งความฝันที่เขาประทับใจจากการได้เห็นต้นไม้ที่มีความแปลกตาเชิงสร้างความประหลาดใจในประเทศเขตร้อน

ภาพที่ 18 ผลงานของอ็องรี รูโซ (Henri Rousseau)

เข้าถึงเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2562 เข้าถึงได้จาก https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Henri_Rousseau_-_Exotic_Landscape.jpg

ชื่อผลงาน Exotic Landscape

ขนาด 162.6 x 130.2 cm

เทคนิค จิตรกรรมสีน้ำมัน

ปีที่สร้าง ค.ศ. 1910

สรุปผลที่ได้จากการศึกษา

การได้ร่วมใช้ชีวิตกับแม่ผู้ชราที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ อันเป็นสาเหตุให้ได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ผ่านรูปแบบของการดำเนินชีวิตที่มีกันเพียงเราสองคน ทั้งจากคำบอกเล่าและการกระทำซึ่งเหนือความคาดหมายและกลับกลายมาเป็นแรงกระตุ้นเร้าต่อจินตนาการที่เกิดขึ้นภายใต้สัมพันธภาพเชิงพหุนัยกับผู้สูงอายุ หรือเป็นเสมือนประสบการณ์พิเศษเชิงวาสนาสำหรับข้าพเจ้าที่ได้พบเจอมาตลอด การซึมซับและบ่มเพาะความคิดความรู้สึกโดยนัยเหล่านี้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานที่เจตนาต้องการถ่ายทอดรูปธรรมแห่งจินตภาพของแม่ด้วยกระบวนการทางทัศนศิลป์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ ซึ่งนัยดังกล่าวเริ่มต้นเมื่อครั้งที่ข้าพเจ้าศึกษาในระดับปริญญาตรี และในการสร้างสรรค์ผลงานช่วงเวลานั้น เป็นเพียงการถ่ายทอดเรื่องราวคำบอกเล่าและสื่อสารด้วยภาพแทนเชิงสัญลักษณ์ในบริบทต่าง ๆ เช่น ผ่านกลวิธีของการแฝงเร้นนัยทางรูปทรงที่อาศัยใช้เป็น “ภาษาแห่งทัศนศิลป์” หรือกุศโลบายในการสื่อความหมายทางนามธรรมความผูกพัน ความอบอุ่นและจินตภาพของแม่ที่เปรียบเป็นเหมือนตัวแทนความรักของแม่ผู้ชราที่ได้รับฉันทมาอุปถัมภ์เลี้ยงดูด้วยความเมตตาและความรักตั้งแต่กำเนิด แต่ทว่าสิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้าไม่เคยได้ถูกคิดและตระหนักถึงความเป็นจริงแห่งสาเหตุของการก่อรูปเกิดเป็นจินตนาการ และนัยเหล่านี้ที่โน้มนำไปสู่การสำรวจพิจารณาผนวกกับการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในบริบทต่าง ๆ ของเรื่องราวเนื้อหาและอิทธิพล ที่มีความสำคัญต่อสิ่งเร้าในการก่อเกิดเป็นจินตภาพของแม่ การศึกษาวิจัยสร้างสรรค์ผลงานในระดับปริญญาโทมาบัดนี้ จึงได้วิเคราะห์ตีความข้อมูลเชิงอิทธิพลต่าง ๆ ที่เป็นส่วนสำคัญให้ต้องศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบเพื่อลงลึกถึงแก่นของปัญหา ดังนั้นการเรียนรู้และทำความเข้าใจถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเจตนา ก็เพื่อเป็นแนวทางของการสร้างสรรค์ที่สร้างองค์ความรู้แก่ข้าพเจ้าและส่งต่อไปสู่สังคมไทยในปัจจุบันที่กำลังเข้าสู่การเป็นสังคมของผู้สูงอายุที่เริ่มขยายวงกว้างมากขึ้น ซึ่งโดยนัยดังกล่าวเป็นสาระประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญและควรตระหนักอย่างยิ่งด้วย

กล่าวคือ อิทธิพลแรกในการศึกษาเรื่องราวและความเป็นมานั้น ข้าพเจ้าได้ศึกษาทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ซิกมุนด์ ฟลอยด์ อันเป็นทฤษฎีพื้นฐานของการศึกษาความเป็นมาและการแสดงออกต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับประเด็นเรื่องราวของจิต ซึ่งฟลอยด์ได้กล่าวว่า “การแสดงออกของมนุษย์นั้นจะถูกแสดงออกด้วยจิตที่อยู่ลึกลงไปในจิตใต้สำนึก” การศึกษาประเด็นจิตวิเคราะห์ของฟลอยด์ได้ค้นพบนัยยะแห่งคำตอบของปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของการเล่าเรื่องราวของแม่ ทั้งอดีต และความทรงจำที่มีผลต่อการแสดงออก รวมไปถึงยังเชื่อมโยงกับแนวคิดแนวทางวิธีการของกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์ที่ศึกษาและค้นคว้าด้วย ซึ่งในประเด็นของการถ่ายทอดจิตใต้สำนึก ข้าพเจ้าพบว่าการวาดภาพของแม่มีความคล้ายที่สอดคล้องกับการแสดงออกของเด็ก และนัยดังกล่าวยังเป็นในอีกนัยหนึ่งวิธีการของกลุ่มเซอร์เรียลลิสต์ที่ให้ความสำคัญด้วยเช่นกัน โดยนัยนี้การวาดภาพของแม่จึงกลับกลายมาเป็นกิจกรรมที่สำคัญบนหลักคิดและหลักการสำหรับประเด็นการใช้ศิลปะบำบัดเพื่อทำความเข้าใจรวมไปถึงการใช้

เวลาอยู่ร่วมกันให้เป็นประโยชน์ ซึ่งสาระประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำจากแพทย์
 ดังนั้น “ศิลปกรรมบำบัด” จึงเป็นวิธีที่ดีกว่าการพูดคุยตามแบบฉบับของ ฟลอยด์ ในประเด็นการ
 ถ่ายทอดจิตใจที่สำคัญและสอดคล้องกับคำกล่าวของ มาร์กาเรต เนาม์บูร์ก นักบำบัดด้วยศิลปะจาก
 ประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย

อนึ่งการสร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพบนพื้นที่จินตนาการของฉัน ที่ผสมผสานเรื่องราวเชิง
 บรูณาการกับจินตภาพของแม่นั้น เป็นในอีกนัยหนึ่งข้อมูลที่สำคัญอันเนื่องด้วยอิทธิพลจากวัตถุสิ่งของ
 และสภาพแวดล้อมภายในบ้านรวมทั้งอาณาบริเวณบ้านที่ฉันอาศัยอยู่กับแม่ ซึ่งเป็นสภาพที่ประกอบ
 ไปด้วยต้นไม้พืชพรรณที่หลากหลาย รูปลักษณะของเฟอร์นิเจอร์ กอปรกับหนังสือผลงานวรรณกรรม
 และภาพยนตร์ที่ได้รับชมทั้งในวัยเด็กและตอนโต ข้อมูลเหล่านี้ล้วนมีคุณค่าที่ให้ความหมายและ
 ความรู้สึกทั้งทางกายภาพรวมถึงสาระนามธรรมแห่งเรื่องราวเนื้อหาที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการ
 เสริมสร้างจินตนาการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เฉกเช่น อลิซในดินแดนมหัศจรรย์ที่เป็นต้นแบบและแรงบันดาลใจ
 สำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ที่อยู่ภายใต้แนวทางของศิลปะแบบ
 เหนือจริง หรือเป็นเหมือนความพิลึกพิลั่นที่ไม่น่าจะเป็นไปได้บนโลกแห่งความจริงและสื่อนัย
 สอดคล้องกับเรื่องราวจากหนังสือเพชรพระอุมา ผลงานวรรณกรรมที่ให้ความสนุกสนานทว่าแฝงไว้
 ด้วยสิ่งที่เหนือความคาดหมาย ประกอบกับผลงานวรรณกรรมเรื่องนี้ทั้ง “ฉันและแม่” มีความชื่นชอบ
 และหลงใหลเป็นพิเศษด้วยกันทั้งคู่

กล่าวได้ว่าขั้นตอนในการค้นคว้าและศึกษาถึงที่มาของการสร้างสรรค์ผลงานจึงเป็นขั้นตอนที่
 สำคัญในการสืบค้นเนื้อหาความหมายของผลงานศิลปะในบริบทที่นุ่มลึก ซึ่งเป็นนัยแห่งความสัมฤทธิ์
 ของการวิจัยสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบภายใต้หัวข้อ “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน”
 อันเป็นรูปธรรมแห่งสัมฤทธิผลของการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ด้วย

บทที่ 3

ขั้นตอนการศึกษาและกระบวนการสร้างสรรค์

วิทยานิพนธ์หัวข้อ “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน” เป็นสัมฤทธิ์ผลของกระบวนการทางทัศนศิลป์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ ที่สื่อสารด้วยการสร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพพื้นที่แห่งจินตนาการให้ก่อเกิดกลายเป็นรูปธรรมที่ผู้รับสารหรือผู้ชมผลงานสามารถรับรู้ความหมายนามธรรมแห่งดุลยภาพชีวิตด้วยบริบทที่หลากหลายได้ ซึ่งโดยนัยเหล่านี้ผนวกไว้ด้วยขั้นตอนการศึกษาและกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ หรือจากการวิเคราะห์ตีความด้วยวิจารณ์ญาณและความรู้สึกสะท้อนผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่สอดคล้องเชื่อมโยงเรื่องราวเนื้อหา (ความหมาย ความคิด) รูปแบบและเทคนิควิธีการ หรือให้สาระประเด็นทางศิลปะผ่านสัญลักษณ์ทางเรื่องราวเนื้อหาแห่งจินตภาพของแม่และจินตนาการของข้าพเจ้า ทั้งในประเด็นเรื่องข้อมูลแรงบันดาลใจหรือเป็นนัยเชิงองค์ประกอบของภาพร่างต้นแบบผลงาน อันเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างสรรค์ผลงาน รวมไปถึงยังเป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์และจัดระเบียบข้อมูลที่เกี่ยวข้องในบริบทต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบและสร้างสัมฤทธิ์ผลแห่งผลงานที่สามารถสื่อแสดงออกถึงเนื้อหาความหมายทางนามธรรมของผลงานได้ตรงตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ และโดยนัยนี้ย่อมแตกประเด็นบริบทแห่งกระบวนการทางทัศนศิลป์ที่นำมาสู่ความสัมฤทธิ์ของผลงาน บนหลักคิดและหลักการหรือขั้นตอนกระบวนการในเบื้องต้นอันเป็นระดับข้อมูลทางเรื่องราวสู่การสร้างภาพร่างต้นแบบที่เสร็จสมบูรณ์และโน้มไปสู่ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานด้วยกระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึกที่อาศัยใช้เป็นกลวิธีเชิงเครื่องมือแห่งการสร้างรูปธรรมของวัตถุทางศิลปะหรือรูปแบบอันเป็นกายภาพแห่งผลงาน เพราะด้วยความซับซ้อนของกระบวนการที่เป็นเสมือนวิธีการสร้างสรรค์เชิงอุดมคติ ซึ่งในอีกนัยหนึ่งของสาระประเด็นเหล่านี้ที่ต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์หรือองค์ประกอบทางทัศนธาตุ “ภาษาแห่งศิลปะ” ที่หมายรวมถึงกระบวนการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ที่สร้างรูปธรรมแห่งผลงาน “ภาษาของทัศนศิลป์” ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์โลหะด้วย ดังนั้นความหมายความสำคัญเหล่านี้สามารถแตกประเด็นขั้นตอนการศึกษาและกระบวนการสร้างสรรค์ ได้ดังนี้

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการสร้างสรรค์

กล่าวได้ว่าการดำเนินงานในการวิจัยสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์นั้นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานย่อมเป็นช่องทางแห่งความสัมฤทธิ์ของวัตถุทางศิลปะด้วย ซึ่งนับนี้จินตภาพของแม่จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสุดในส่วนของกากรก่อรูปเกิดเป็นรูปธรรมแห่งเรื่องราวเนื้อหาของผลงาน ข้าพเจ้าอาศัยใช้วิธีการจดบันทึกเรื่องราวประสบการณ์ต่าง ๆ ที่แม่ได้เล่าหรือสื่อสารโดยการวาดเส้นเป็นภาพประกอบลงบนกระดาษขนวกับการพูดคุยและสอบถามถึงรายละเอียดความเป็นมาต่าง ๆ ของภาพเรื่องราวที่เป็นนัยแห่งการปะติดปะต่อเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมของแม่จากอดีตรวมไปถึงความทรงจำของแม่ตลอดเวลาที่เราใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ซึ่งเรื่องราวต่าง ๆ มักมาจากจินตภาพของแม่ที่มีต่อทั้งสัตว์และสิ่งของภายในบ้านอันมีนัยแห่งความเหนือจริง ประกอบกับการถ่ายภาพพืชพรรณต้นไม้ในบริเวณบ้านที่อยู่อาศัยรวมทั้งเฟอร์นิเจอร์และโครงสร้างของตัวบ้านด้วย ข้าพเจ้าได้นำข้อมูลจินตภาพเรื่องราวของแม่มาวิเคราะห์ตีความด้วยวิจรรย์ญาณและความรู้สึก หรือนำมาจัดการข้อมูลด้วยการปรับบริบทและสร้างองค์ประกอบขึ้นใหม่ด้วยจินตนาการของข้าพเจ้า เพื่อสร้างรูปธรรมแห่งความหมายทางนามธรรมถึงสายสัมพันธ์ความผูกพันและความรักบนพื้นที่จินตนาการของทั้งข้าพเจ้าและแม่

ภาพที่ 19 ภาพแสดงข้อมูลผลงานวาดลายเส้นของแม่และสภาพภายในบ้าน ถ่ายโดยผู้วิจัย
สร้างสรรค์

วิธีการและเทคนิคในการสร้างสรรค์

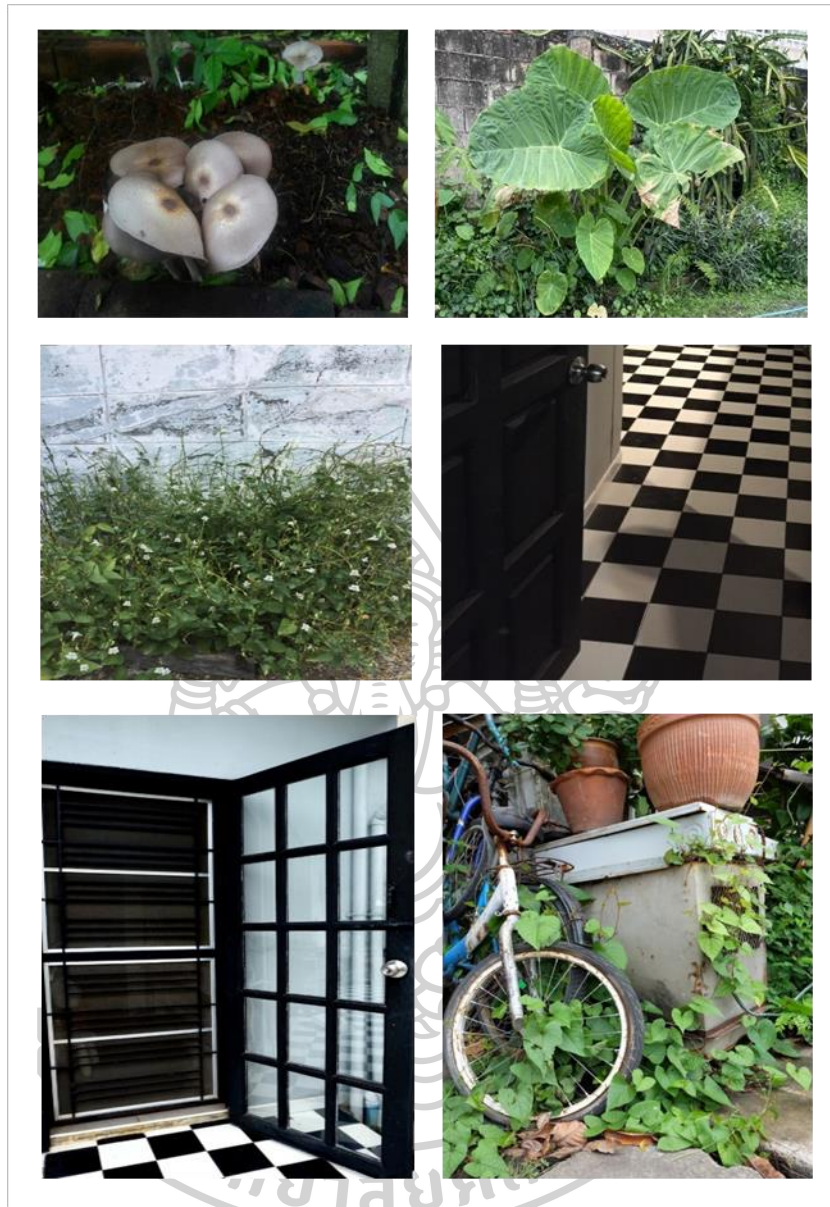
การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะผู้สร้างสรรค์จำเป็นต้องมีกลวิธีหรือเทคนิควิธีการและสื่อ ในการทำหน้าที่เผยแพร่สื่อสารความคิดและอารมณ์ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ ผ่านการแสดงออกด้วย ภาษาทางทัศนศิลป์ “ภาษาภาพ” ซึ่งประกอบไปด้วยเรื่องราวเนื้อหา (ความหมาย ความคิด) รูปแบบ และเทคนิควิธีการที่เกิดจากการผสมผสานกันอย่างเป็นเอกภาพขององค์ประกอบทุกตัวและสัญลักษณ์ ภายในผลงาน โดยนัยนี้เทคนิควิธีการและสื่อที่เลือกใช้นั้นจึงไม่เป็นเพียงแค่เครื่องมือหรือสื่อในการ ถ่ายทอดกายภาพแห่งผลงาน แต่ทว่าการเลือกใช้เทคนิควิธีการและสื่อหรือเครื่องมือในการสร้างสรรค์ ผลงานยังสามารถนำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ที่พิเศษจากรูปแบบของผลงานที่ก่อปรไว้ด้วยรูปทรง พื้นผิวและบรรยากาศภายใต้สื่อสัญลักษณ์ทางเรื่องราวเนื้อหาและกระบวนการที่เลือกใช้ด้วย ในการ สร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ อาศัยใช้กระบวนการทางทัศนศิลป์ งานศิลปะภาพพิมพ์ เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio) กรรมวิธีกัดกรุด (Etching) ในการสร้างบรรยากาศภายในผลงานด้วยกลวิธี ของการสร้างมิติลงตามพื้นระนาบด้วยเครื่องมือ “ภาษาแห่งศิลปะ” หรือทัศนธาตุต่าง ๆ เช่น จุด เส้น สี พื้นผิวและรูปทรง เป็นต้น ด้วยวิธีการขูดขีดบนแม่พิมพ์ให้เกิดเป็นรูปภาพคือส่วนที่เป็นร่องลึก ลงไปบนผิวหน้าแม่พิมพ์ด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ และนำไปกัดกรุด เพื่อสร้างค่าน้ำหนักแสงและเงา โดยนัย นี้สามารถลำดับกระบวนการในการสร้างสรรค์ออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสร้างภาพร่างต้นแบบ (Sketch)

กล่าวคือการเก็บข้อมูลบริบทต่าง ๆ ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับเรื่องราวเนื้อหาในการสร้างสรรค์ ผลงาน ข้าพเจ้าได้พิจารณาจากจินตภาพและรายละเอียดของเรื่องเล่า โดยอ้างอิงจากภาพวาดลายเส้น ของแม่ที่ได้เขียนขึ้นเพื่ออธิบายเชิงบอกเล่าถึงเรื่องราว (อันพิลึกพิลั่น) ตามความเข้าใจของข้าพเจ้าและ จะเห็นว่ารายละเอียดในภาพวาดผลงานของแม่จะมีการจัดวางองค์ประกอบที่มักผสมผสานไว้ด้วย สิ่งมีชีวิตเหนือจริงรวมทั้งวัตถุสิ่งของอื่น ๆ ที่มีอยู่ภายในบ้านและบริเวณพื้นที่รอบ ๆ บ้าน เช่น พืช พรรณและต้นไม้ หรือ ประตู โต๊ะ หน้าต่าง เป็นต้น ข้าพเจ้าใช้วิธีการบันทึกภาพวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบสอดคล้องกับเนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงาน

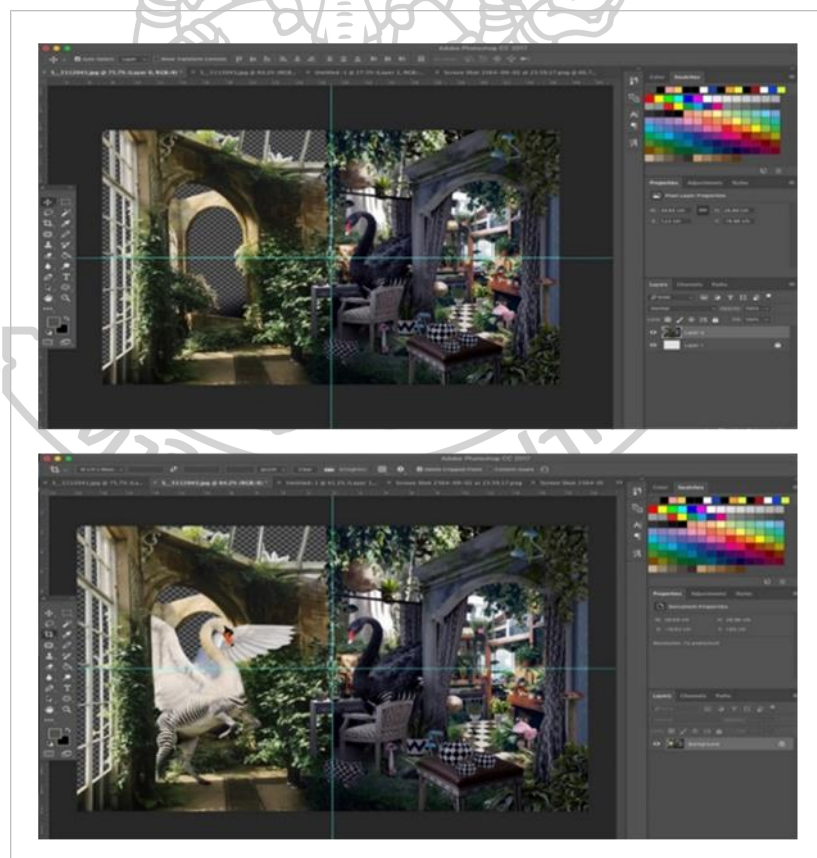
ภาพที่ 20 ภาพวาดลายเส้นของแม่ ถ่ายโดยผู้วิจัยสร้างสรรค์

ภาพที่ 21 ภาพข้อมูลบริบทต่าง ๆ ภายในบริเวณบ้านที่เป็นต้นแบบภาพร่างผลงาน ถ่ายโดยผู้วิจัย
สร้างสรรค์

ขั้นตอนการสร้างภาพร่างต้นแบบ (Sketch)

ในขั้นตอนการสร้างภาพร่างนั้น ข้าพเจ้านำภาพวาดที่ได้มาจากจินตภาพของแม่มาเป็นข้อมูลแรงบันดาลใจ โดยกำหนดจุดเด่นของผลงานให้เป็นรูปทรงของสัตว์ การวาดภาพลายเส้นรูปสัตว์ของแม่นั้นจะเป็นการผสมผสานอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของสัตว์ที่หลากหลายชนิด เช่น ลำตัวของวาฬที่ผสมผสานกับปีกของผีเสื้อหรือลำตัวยีราฟกับรูปลักษณ์ปากของเป็ด ข้าพเจ้าอาศัยใช้กลวิธีเชิงการนำภาพวาดของแม่มาสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ในรูปแบบทางสัญลักษณ์ที่มีความคล้ายที่สอดคล้องหรือให้เสมือนจริงมากยิ่งขึ้นด้วยวิธีการร่างภาพและการติดปะ (Collage) ขึ้นมาใหม่ ผนวกกับการสร้างบรรยากาศในบริบทโดยรอบด้วยต้นไม้และพืชพรรณที่มาจากภาพถ่ายบันทึกภาพ การติดปะรูปทรงประธานหรือรูปทรงหลักให้อยู่ภายในโครงสร้างของบ้าน เพื่อสร้างพื้นที่สมมติแห่งจินตนาการของทั้งข้าพเจ้าและแม่ประกอบกับสร้างรายละเอียดค่าน้ำหนักของผลงานให้แสดงมิติที่ชัดเจนมากขึ้นด้วยการไล่น้ำหนักสร้างบรรยากาศเชิงเอกภาพทางสุนทรียภาพของผลงาน

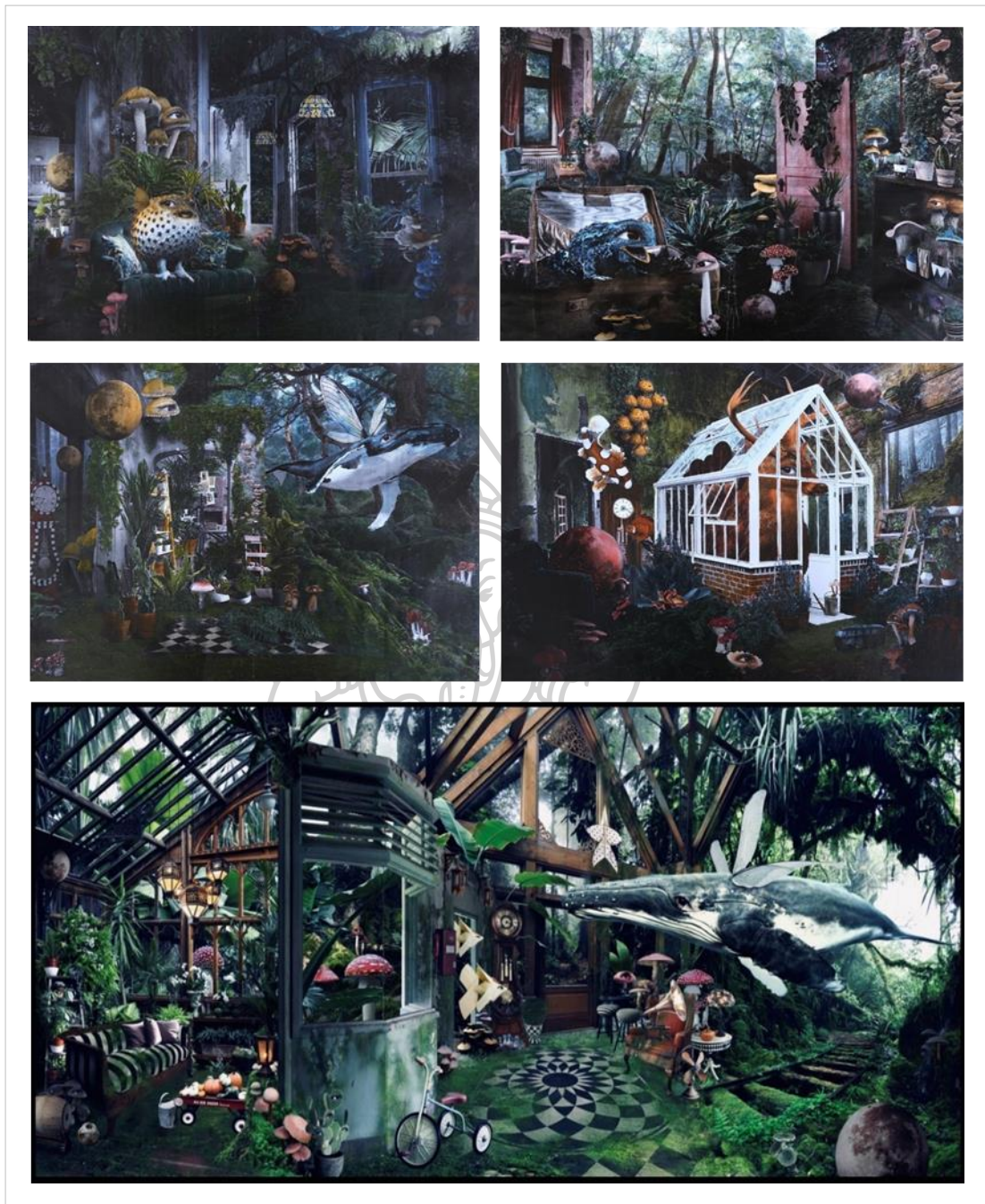
ภาพที่ 22 ภาพแสดงขั้นตอนการจัดองค์ประกอบและการสร้างบรรยากาศของภาพร่างต้นแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ภาพที่ 23 ภาพร่างต้นแบบผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2560

ภาพที่ 24 ภาพร่างต้นแบบผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2561

ภาพที่ 25 ภาพร่างต้นแบบผลงานวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2562

องค์ประกอบในการสร้างสรรค์

กล่าวได้ว่าสิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักถึงในการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ คือ ความเป็นเอกภาพทางสุนทรียภาพของผลงานที่มีเนื้อหาความหมายสอดคล้องตรงกับเจตนาของแนวความคิด รวมไปถึงจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ด้วย และโดยนัยนี้ความเป็นเอกภาพของผลงานนั้นย่อมจะต้องประจักษ์ควบคู่ไปกับการใช้ทัศนธาตุที่เป็นปัจจัยแห่งความสมฤทธิ์ทำให้ผลงานสื่อสะท้อนความสุนทรีย์แห่งวัตถุทางศิลปะโดยบุรณด้วย ซึ่งในการสร้างสรรค์ที่สร้างมิติลวงตาบนระนาบ 2 มิติ นั้นยังจะต้องคำนึงถึงประเด็นบริบทของศิลปะร่วมสมัย (เรื่องราวเนื้อหา รูปแบบและเทคนิควิธีการ) รวมไปถึงการทำงานของทัศนธาตุทุกตัวที่ผสมผสานให้ก่อรูปเกิดเป็นกายภาพแห่งผลงาน “รูปแบบ” ที่สามารถเล่าเรื่องราวจินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉันทได้ตรงตามเจตนา ซึ่งนัยนี้อาศัยใช้เครื่องมือทางทัศนศิลป์อันเป็นภาษาของศิลปะหรือทัศนธาตุต่าง ๆ ที่ประกอบไปด้วย ดังนี้

จุด (Point) จุดความรู้จากหนังสือองค์ประกอบของศิลป์อาจารย์ชะลูด นิ่มเสมอ ท่านได้ให้ประเด็นที่กล่าวถึงจุดไว้ว่า *จุดนี้มีมิติเป็นศูนย์ ไม่มีความกว้าง ความยาว หรือความลึก เป็นทัศนธาตุที่ไม่สามารถแบ่งออกได้อีก เป็นสิ่งที่เล็กที่สุดที่จะใช้สร้างรูปทรงและสร้างพลังเคลื่อนไหวของที่วางขึ้นในภาพได้* (ชลูด นิ่มเสมอ, 2557) ด้วยกระบวนการวิธีเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ วิธีการสร้างน้ำหนักของผลงานใช้กรรมวิธีเทคนิค Hard Ground คือ การสร้างค่าน้ำหนักด้วยการใช้จุดเป็นจำนวนมาก จนกลายมาเป็นน้ำหนักที่มีความละเอียดรวมทั้งยังสื่อแสดงความหมายถึงการเป็นทัศนธาตุอื่น ๆ และให้คุณลักษณะพิเศษของพื้นผิวไปพร้อมกันด้วย หรือเป็นค่าน้ำหนักที่สื่อสาระเชิงสุนทรียภาพนั่นเอง ซึ่งนัยนี้ใช้เหล็กปลายแหลม (needle) เป็นเครื่องมือเชิงกลวิธีในการผสมผสานทัศนธาตุทุกตัวสร้างให้กลายเป็นรูปทรงที่แสดงความหมายบริบทต่าง ๆ ของผลงานด้วย

ภาพที่ 26 ภาพแสดงทัศนธาตุจุด (Point)

เส้น (Line) กล่าวได้ว่าเส้นเป็นส่วนสำคัญในการสร้างผลงานศิลปะที่สามารถเห็นได้ ทั้งผลงานของศิลปินและบุคคลทั่วไป ทิศทางหรือการแสดงออกของเส้นสามารถบ่งบอกและแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผลงานได้ ซึ่งนั่นนี้ข้าพเจ้าใช้เส้นที่มีขนาดเท่ากัน ผสมผสานกันจนก่อให้เกิดเป็นรูปร่าง ซึ่งเป็นขั้นตอนแรก ๆ ในการสร้างเอกภาพทางทัศนศิลป์บนผลงานภาพพิมพ์โลหะ ข้าพเจ้าใช้เส้นที่มีความแตกต่างรูปแบบลักษณะกัน เช่น เส้นโค้ง ที่แสดงกายภาพของรูปร่างต้นไม้และพืชพรรณ ที่ให้อารมณ์ความรู้สึกอ่อนช้อยและความงดงามเป็นธรรมชาติ เส้นตรง ใช้ในการสร้างรูปร่างรูปทรงของโครงสร้างตัวบ้านที่ให้ความรู้สึกมั่นคงแข็งแรง และสงบนิ่งในแบบที่ร่วมสมัย บ้างเป็นเส้นซิกแซก ที่ให้ความอิสระรวมไปถึงใช้ประกอบกันจนกลายเป็นรูปทรงของมอสส์บนพื้นกระเบื้อง และการสร้างค่าน้ำหนักส่วนใหญ่ของผลงานที่ใช้เส้นในแบบลักษณะของระนาบย่อย ๆ เรียงต่อกันอย่างเป็นระบบ จนกลายเป็นระนาบพื้นที่ที่เป็นระเบียบและเป็นความสมถุธิของการสร้างน้ำหนักด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 27 ภาพแสดงทัศนธาตุเส้น (Line)

น้ำหนักของแสงและเงา (Value of Light and Shade (Shadow)) น้ำหนักคือความอ่อนแก่ของบริเวณที่ถูกแสงสว่างและบริเวณที่เป็นเงาของวัตถุ หรือการระบายสีให้มีผลเป็นความอ่อน ความแก่ของสีหนึ่งที่มีหลายสีที่ต่างกัน หรือน้ำหนักที่ต่างกัน หรือบริเวณที่มีสีขาว สีเทาและสีดำในความเข้มระดับต่าง ๆ ซึ่งในผลงานจะผสมผสานไว้ด้วยน้ำหนักที่ใช้ตามลักษณะของแสงเงาในธรรมชาติหรือทำให้เกิดเป็นปริมาตรของรูปทรง และให้ความแตกต่างระหว่างรูปทรงกับพื้นหลังหรือรูปทรงของที่ว่าง (ชลุต นิมเสมอ, 2557) ในการสร้างน้ำหนักของผลงาน ข้าพเจ้าจะให้ความสำคัญที่เริ่มจากน้ำหนักที่อ่อนสุดไปจนถึงน้ำหนักเข้มที่สุด เพื่อเป็นการสร้างระยะของผลงานให้มีความตื่นลึกด้วยรายละเอียดของรูปทรงต่าง ๆ ด้วยเพราะผลงานที่ผนวกไว้ด้วยรูปร่างรูปทรงที่แตกต่างขนาดเป็นจำนวนมาก และในการสร้างค่าน้ำหนักของแสงเงาที่ต่างกัันนั้นย่อมเป็นกลวิธีของการทำให้รูปทรงในผลงานมีความแตกต่างกันและยังสามารถสร้างความชัดเจนให้รูปทรงไปพร้อมกันด้วย

ภาพที่ 28 ภาพแสดงค่าน้ำหนักของแสงเงา Value of Light and Shade (Shadow)

รูปทรง (Form) จุดและเส้นบริบทต่าง ๆ เมื่อนำมาผสมผสานกันแล้วก็จะก่อรูปเกิดเป็นรูปทรงที่สื่อสารเรื่องราวเนื้อหาต่าง ๆ โดยเน้นแต่งลักษณะรูปลักษณ์ของรูปทรงที่แสดงความหมายในผลงานของข้าพเจ้าส่วนใหญ่แล้วเป็นรูปทรงอินทรีย์รูปทั้งหมด ซึ่งรูปทรงอินทรีย์รูปในที่นี้ คือ รูปทรงของสัตว์และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ บนพื้นที่จินตนาการ เช่น กบ หรือสัตว์ต่าง ๆ ต้นไม้ พืชพรรณต่าง ๆ ที่เป็นจุดเด่นของผลงาน รวมทั้งรูปทรงเรขาคณิต คือ โครงสร้างของบ้าน และวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นผลลัพธ์จากการประกอบกันของรูปทรงสี่เหลี่ยม รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงวงกลมที่หลากหลายขนาดจนก่อเกิดกลายเป็นรูปทรงบริบทต่าง ๆ

ภาพที่ 29 ภาพแสดงทัศนธาตุรูปทรง (Form)

สีและบรรยากาศ (Color and Atmosphere) การสร้างบรรยากาศภายในผลงานที่เอื้อต่อความเป็นเอกภาพของเรื่องราวและสุนทรียภาพแห่งจินตนาการที่เด่นชัดมากยิ่งขึ้น หรือจะเห็นได้ว่า โทนสีและบรรยากาศภายในผลงานมีสีเขียวอมน้ำเงินที่มาจากรูปทรงพีชพรรณต้นไม้เป็นหลัก สีเขียวอันเป็นสีพื้นฐานของธรรมชาติที่ให้ความรู้สึกร่มรื่นเย็นเหมือนอยู่ภายใต้ร่มเงาของต้นไม้ใหญ่ กอปรทั้งเป็นเหมือนความสดชื่นจากความอุดมสมบูรณ์ของพีชพรรณ ซึ่งนัยนี้สีน้ำเงินยังให้ความรู้สึกที่หยุดนิ่งและสงบสุข รวมถึงสีในผลงานที่มีความหม่นของสีดำอันเป็นผลลัพธ์จากกระบวนการเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ ทำให้บรรยากาศภายในผลงานโน้มน้ำหนักความรู้สึกถึงความลึกลับอันมีต่อรูปลักษณะสัตว์ที่พิลึกพิลั่นของแม่มากขึ้นด้วย

ภาพที่ 30 ภาพแสดงสีและบรรยากาศ (Color and Atmosphere)

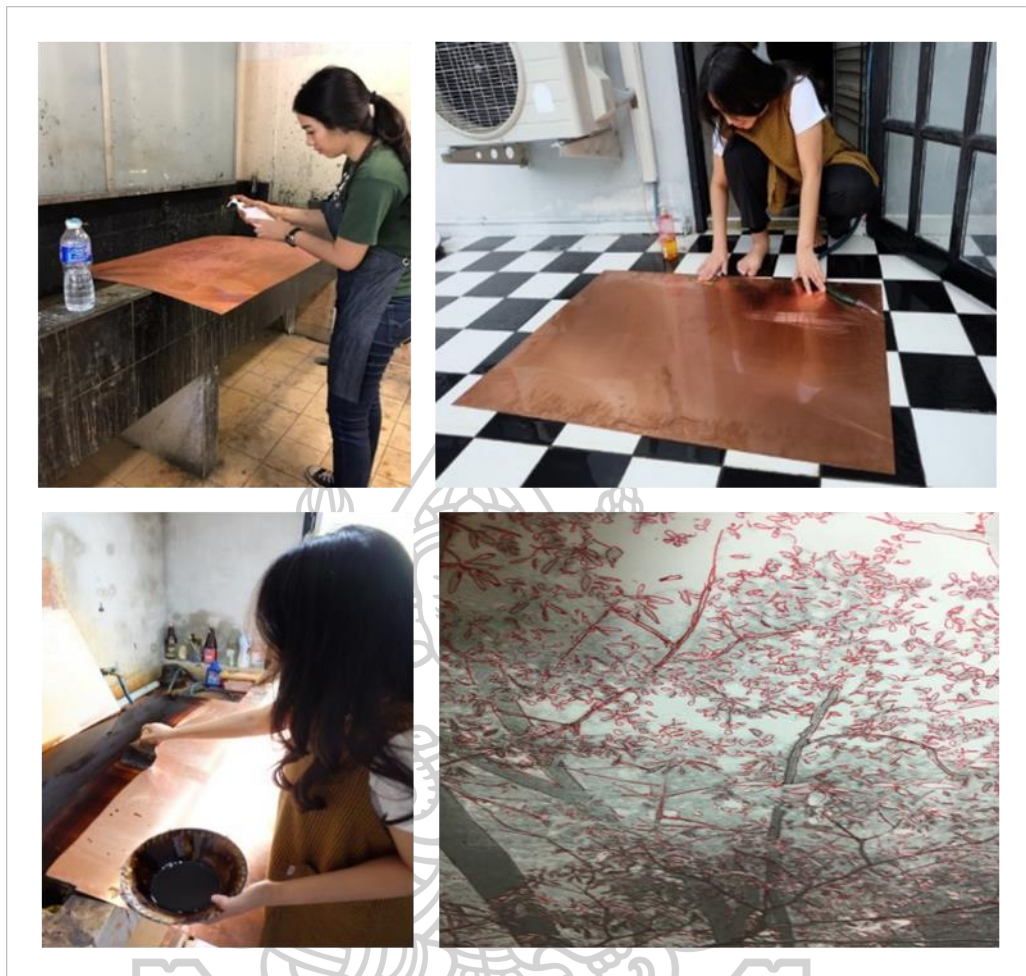
วิธีการและขั้นตอนในการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ด้วยการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึก เป็นกระบวนการสร้างแม่พิมพ์โดยการขุดขีดและกรรมวิธีกัดกรด ให้เกิดเป็นร่องลึกบนผิวหน้าแม่พิมพ์ โดยสามารถสร้างแม่พิมพ์ “สื่อกลาง” ได้จากวัสดุต่าง ๆ เช่น ทองแดง อะลูมิเนียม สังกะสีและพลาสติก

ในการพิมพ์จะใช้วิธีการอุดหมึกลงไปบริเวณที่เป็นร่องลึกบนผิวหน้าแม่พิมพ์ แล้วขีดหมึกพิมพ์ส่วนเกินออกจนสะอาด หลังจากนั้นจึงนำกระดาษปิดทับบนแม่พิมพ์ การทำภาพพิมพ์ในกระบวนการเทคนิคนี้อันมีลักษณะเป็นการกดจากแทนพิมพ์ให้กระดาษลงไปร่องลึกที่เกิดจากกรรมวิธีกัดกรด ซึ่งขั้นนี้ต้องใช้แรงกดสูงจากแทนพิมพ์ หรือก็คือการใช้แรงกดจากแทนพิมพ์ช่วยกดเนื้อกระดาษให้ลงไปอุดซบหมึกพิมพ์ที่อยู่ในร่องลึกขึ้นมาบนผิวกระดาษ ซึ่งกรรมวิธีเทคนิคที่รวมกันอยู่ภายใต้กระบวนการนี้ เช่น Etching, Drypoint, Hard Ground, Soft Ground, Aquatint, Engraving, Mezzotint เป็นต้น และเป็นกระบวนการทำภาพพิมพ์ที่สามารถสร้าง ค่าน้ำหนักของแสงเงาจากร่องลึกบนพื้นผิวแม่พิมพ์

ขั้นตอนการเตรียมแม่พิมพ์

ในขั้นตอนแรกคือ การนำแม่พิมพ์แผ่นทองแดง (Copper Plate) ไปล้างทำความสะอาดด้วยการใช้เกลือละลายกับน้ำส้มสายชูและเติมน้ำเปล่าผสมลงไปพอประมาณ หลังจากนั้นนำแผ่นทองแดงมาล้างด้วยน้ำสะอาดและจิ้งตามด้วยน้ำยาล้างจาน ซีอิ๊วดำ เกลือและน้ำส้มสายชูที่ผสมเตรียมไว้ก่อนแล้ว (ตามลำดับ) โดยใช้มือลูบในลักษณะวนเบา ๆ ให้ทั่วแผ่นทองแดง หลังจากนั้นถึงล้างออกด้วยน้ำเปล่าและใช้กระดาษทรายน้ำเบอร์ 1,500 ขัดบริเวณผิวหน้าซึ่งจะเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันจนทั่วทั้งแผ่นแม่พิมพ์ จากนั้นล้างด้วยน้ำส้มสายชูผสมเกลือ น้ำยาล้างจาน ซีอิ๊วดำ (ตามลำดับ) ใช้มือวนลูบวนให้ทั่วแผ่นทองแดงอีกครั้ง ขั้นตอนสุดท้ายจึงล้างออกด้วยน้ำสะอาดอีกครั้งถึงเสร็จสิ้นขั้นตอนการล้างแม่พิมพ์ หลังจากการล้างแม่พิมพ์เสร็จแล้วนำเอากระดาษปรี๊ฟมาชุบน้ำจากแผ่นทองแดง และใช้ไม้แป้นขูดความชื้นเพื่อให้แม่พิมพ์แห้งสนิท หลังจากนั้นทาเคลือบหน้าแม่พิมพ์ด้วยวานิชดำที่ผสมน้ำมันสนและทินเนอร์ในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยนำแม่พิมพ์วางในลักษณะเป็นแนวเฉียง 45 องศาเพื่อให้น้ำมันเคลือบผิวหน้าแม่พิมพ์ให้เรียบเนียนสม่ำเสมอทั้งแผ่นแม่พิมพ์ นำแปรงขนกระรอกจุ่มน้ำมันวานิชที่ผสมไว้ก่อนแล้ว ทาเคลือบลงบนแม่พิมพ์ในทิศทางเดียวกัน และพักทิ้งไว้จนแม่พิมพ์แห้งสนิท หลังจากแม่พิมพ์แห้งสนิทแล้วถึงนำแบ่งแผ่นไปบนผิวหน้าแม่พิมพ์ เพื่อขบเน้นให้เส้นที่ลอกแบบติดชัดเจนยิ่งขึ้น นำแบบร่างที่ปรับขนาดและกลับด้านแล้ววางทาบบนหน้าแม่พิมพ์และยึดด้วยเทปใส แล้วจึงลอกลายเส้นโครงสร้างต่าง ๆ ภายในภาพด้วยปากกาถูกลิ้นสีแดง (เพื่อความชัดเจน) ถึงเสร็จสิ้นขั้นตอนในการเตรียมแม่พิมพ์

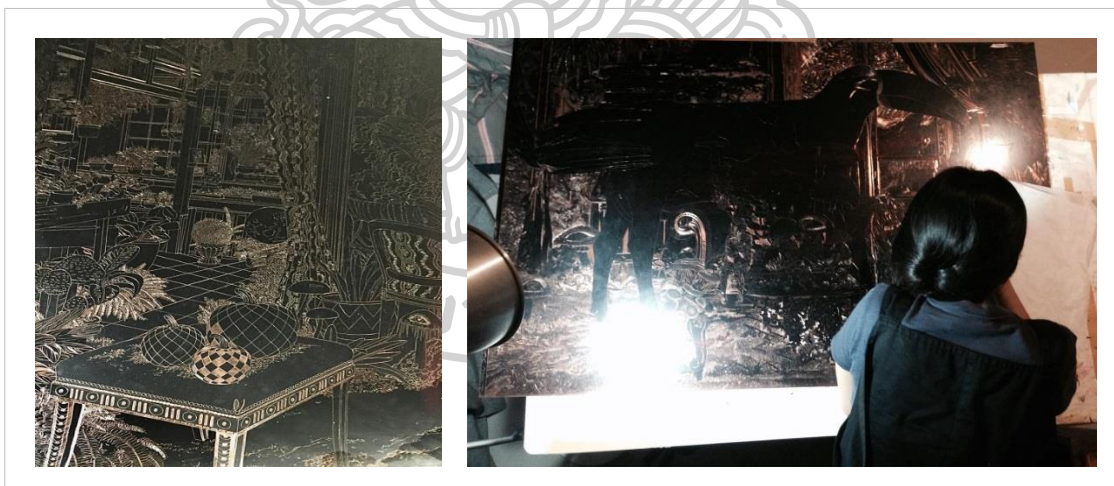

ภาพที่ 31 ภาพแสดงขั้นตอนการเตรียมแม่พิมพ์

ขั้นตอนการสร้างแม่พิมพ์

เมื่อทำการลอกลายหรือถอดแบบลายเส้นลงบนแม่พิมพ์เสร็จสมบูรณ์แล้วถึงนำเหล็กปลายแหลม (Needle) ที่มีขนาดแตกต่างกันมาเขียนทับตามรอยเส้นที่ได้จากการลอกแบบบนผิวหน้าแม่พิมพ์ซึ่งต้องเน้นความหนักเบาของเส้นที่ขูดขีดหรือจุดลงไปด้วยวิธีการวาดเส้น (Drawing) เพื่อให้เกิดเป็นค่าน้ำหนัก เข้ม กลางและอ่อนบนแม่พิมพ์ เมื่อขูดขีดจนได้ค่าน้ำหนักตามที่ต้องการแล้วถึงนำเทปกาวมาติดเพื่อปิดพื้นที่บริเวณด้านหลังของแผ่นแม่พิมพ์ทั้งหมดก่อนนำไปแช่น้ำกรด เจตนา也是为了เป็นฉนวนหรือป้องกันน้ำกรดทำปฏิกิริยากัดผิวหน้าโลหะด้านหลังแม่พิมพ์ ซึ่งในการกัดกรดจะใช้อัตราส่วนในการผสมน้ำกรดคือ 1 : 4 หรือ กรด 10 กิโลกรัม ต่อน้ำ 40 ลิตร กรดที่ใช้ในกรรมวิธีกัดกรดบนแผ่นแม่พิมพ์ทองแดง เรียกว่ากรดเฟอริคคลอไรด์ (Ferric Chloride) นำแม่พิมพ์ที่ผ่านกระบวนการขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นมาแช่กรดเป็นเวลา 1- 3 ชั่วโมง จนครบเวลา และนำแม่พิมพ์มาล้างทำความสะอาดด้วยน้ำสะอาด 1 ครั้ง ให้ทั่วและเช็ดความชื้นดำที่เคลือบบนผิวหน้าแม่พิมพ์ออกด้วยเศษผ้าชุบน้ำมันสน แล้วจึงตามด้วยน้ำส้มสายชูผสมเกลือ น้ำยาล้างจาน (ตามลำดับ) และใช้ซีอิ้วดำเช็ดในลักษณะวนลูบให้ทั่วบนผิวหน้าแม่พิมพ์และล้างออกด้วยน้ำสะอาด ถึงสิ้นสุดขั้นตอนการสร้างค่าน้ำหนักด้วยลายเส้นซึ่งกรรมวิธีนี้นิยมเรียกว่า “Hard Ground”

ภาพที่ 32 ภาพแสดงขั้นตอนการสร้างแม่พิมพ์

ขั้นตอนการพิมพ์ตรวจสอบค่าน้ำหนักและลายเส้นของผลงาน (Proof)

เมื่อผ่านขั้นตอนการทำ Hard Ground บนผิวแม่พิมพ์แล้ว ลำดับต่อไปจะต้องทำการพิมพ์เพื่อตรวจสอบค่าน้ำหนักของรายละเอียดหรือลายเส้นโครงสร้างต่าง ๆ จากกรรมวิธี Hard Ground ก่อนการสร้างน้ำหนักที่อ่อนหรือสว่างในบริบทของ “แสง” ด้วยวิธีการโรยผงเลือดมังกร (Aquatint) ในขั้นตอนต่อไป

ภาพที่ 33 ภาพแสดงการพิมพ์เพื่อตรวจสอบค่าน้ำหนักของผลงาน (Proof)

ขั้นตอนกรรมวิธีเทคนิคการโรยผงเลือดมังกร (Aquatint)

กล่าวคือหลังจากเสร็จขั้นตอน Hard Ground ลำดับต่อไปเป็นการโรยผงเลือดมังกร เพื่อเตรียมพื้นผิวแม่พิมพ์สำหรับขั้นตอนอื่น ๆ ที่ร่วมในกระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึก โดยนำผงเลือดมังกรที่ตำจนละเอียดด้วยครกหินและร่อนกรองผงเลือดมังกรอีกครั้ง เพื่อให้มีความละเอียดที่สม่ำเสมอด้วยสวิงตาข่ายตาละเอียด หลังจากการเตรียมผงเลือดมังกรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงนำผงเลือดมังกรตักใส่ตู้สำหรับโรยผงเลือดมังกรในปริมาณ 1-2 ซ้อนโต๊ะ จากนั้นเปิดเครื่องเป่าลมที่เชื่อมต่อเข้ากับตัวตู้ลมซึ่งจะช่วยเป่าให้ผงเลือดมังกรฟุ้งกระจายลอยตัวอยู่ในตู้ใช้เวลาประมาณ 10-15 วินาที แล้วจึงนำแม่พิมพ์วางบนตะแกรงภายในตู้อย่างระมัดระวัง รอเวลาให้ผงเลือดมังกรตกลงบนผิวหน้าแม่พิมพ์ประมาณ 10 นาที โดยจะเห็นมีผงเลือดมังกรสีชมพูเกาะที่บริเวณผิวหน้าแม่พิมพ์อย่างสม่ำเสมอและจะทำขั้นตอนการโรยซ้ำอีก 1 ครั้ง จนเห็นว่าผงเลือดมังกรเกาะปกคลุมที่ผิวหน้าแม่พิมพ์หนาพอประมาณ หลังจากนั้นถึงนำแม่พิมพ์ไปวางบนตะแกรงอย่างเบามือและเปิดสวิทซ์เตาแม่เหล็กไฟฟ้า รอให้เตาร้อนแล้วจึงนำแม่พิมพ์ที่วางบนตะแกรงมาวางลงบนหน้าเตาแม่เหล็กไฟฟ้าแล้วจึงค่อย ๆ เลื่อนขยับตะแกรงเพื่อให้แม่พิมพ์ได้รับความร้อนที่ทั่วทั้งแผ่นแม่พิมพ์ ซึ่งเจตนา ก็เพื่อทำให้ผงเลือดมังกรละลายยึดเกาะบนผิวหน้าของแม่พิมพ์ โดยขั้นตอนนี้จะสังเกตได้จากสีของผงเลือดมังกรที่เปลี่ยนไปจากสีชมพูกลายเป็นสีแดงเข้มครอบคลุมทั่วทั้งแผ่นแม่พิมพ์ และเมื่อเสร็จขั้นตอนการย่างไฟแล้วถึงนำแม่พิมพ์วางลงบนพื้นเพื่อให้ความร้อนคลายตัว จากนั้นตรวจสอบการยึดเกาะของผงเลือดมังกรด้วยการใช้ดินสอไขสีขาว ขีดเขียนเพียงเบา ๆ ลงบนแม่พิมพ์หากถ้าไม่ปรากฏว่ามีเศษผงฝุ่นสีแดงหลุดออกมาก็แสดงว่าเสร็จสิ้นขั้นตอนของการโรยผงเลือดมังกร

ภาพที่ 34 ภาพแสดงขั้นตอนการโรยผงเลือดมังกรและนำแม่พิมพ์ไปย่างไฟ

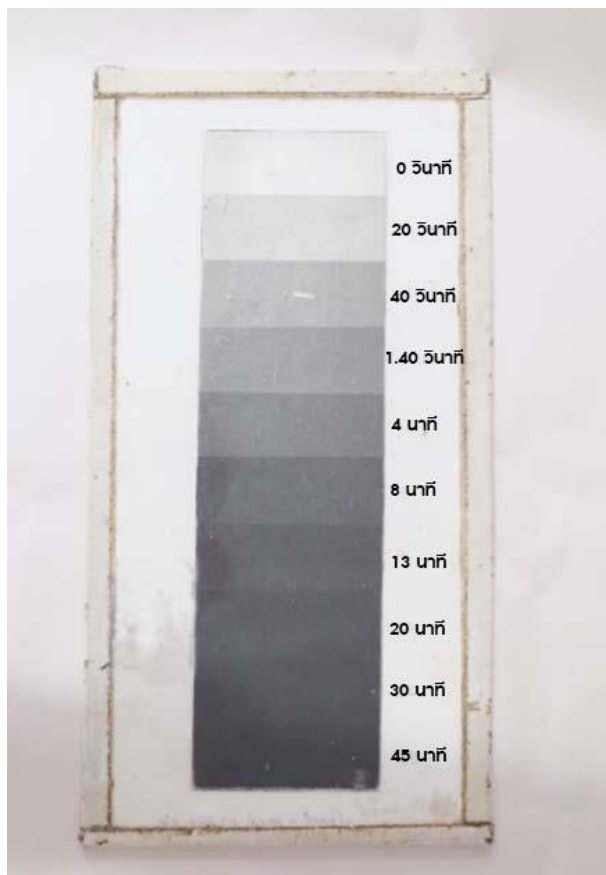
ขั้นตอนการสร้างค่าน้ำหนักด้วยดินสอไขและกรรมวิธีกัดกรด (Etching)

หลังจากที่แม่พิมพ์เย็นลงแล้วใช้ดินสอไขในการเขียนสร้างค่าน้ำหนักด้วยวิธีการวาดเส้นลงบนผิวหน้าแม่พิมพ์ ซึ่งขั้นตอนนี้คุณสมบัติของดินสอไขจะกลายเป็นฉนวนกั้นผิวหน้าแม่พิมพ์ทำให้น้ำกรดไม่สามารถทำปฏิกิริยากัดเซาะลงบริเวณที่มีน้ำหนักขาว เทาอ่อนและเทาเข้ม หรือบริเวณที่มีค่าน้ำหนักเป็นแสงของผลงาน หลังจากใช้ดินสอไขเขียนน้ำหนักจนทั่วบริเวณที่ต้องการเสร็จแล้ว จึงนำเทปกาวมาปิดทับให้ทั่วบริเวณพื้นที่ด้านหลังของแม่พิมพ์เพื่อป้องกันน้ำกรดกัดเซาะซึ่งทำในวิธีการเฉกเช่นเดียวกันกับกรรมวิธีการกัดกรด Hard Ground จากนั้นถึงนำแม่พิมพ์ไปแช่น้ำกรด โดยจะต้องเริ่มแช่น้ำกรดจากเวลาที่น้อยสุดไปมากที่สุดหรือ เป็นการสร้างค่าน้ำหนักที่อ่อนสุด (แสง) แล้วไล่ค่าน้ำหนักไปหาเข้มสุด (ดำ) ซึ่งจะต้องเพิ่มเวลาในการแช่น้ำกรดให้มากขึ้นในทุก ๆ ครั้ง ดังนี้ 20 วินาที 40 วินาที 1.40 นาที 4 นาที 8 นาที 13 นาที 20 นาที 30 นาที และ 45 นาที คือน้ำหนักสุดท้าย หลังจากการแช่กัดครั้งแรกจะต้องนำแม่พิมพ์ไปล้างน้ำสะอาดด้วยน้ำยาล้างจาน และซีอิ้วดำเพื่อล้างคราบกรดที่ติดอยู่บนผิวหน้าของแม่พิมพ์ออก จากนั้นถึงนำแม่พิมพ์มาเขียนด้วยดินสอไขเพื่อปิดน้ำหนักบางส่วนด้วยกลวิธีของการเขียนแบบไล่ค่าน้ำหนักตามที่ต้องการ แล้วจึงนำแม่พิมพ์ไปแช่น้ำกรดอีกครั้ง โดยครั้งนี้จะเพิ่มเวลาเป็น 1 นาทีและ 2 นาที และทำวิธีการแบบเดียวกันอย่างซ้ำ ๆ จนได้ค่าน้ำหนักเข้มสุดในบางบริเวณพื้นที่หรือได้ค่าน้ำหนักตามที่ต้องการ หากพบว่าถ้าบริเวณพื้นที่ค่าน้ำหนักดังกล่าวมีขนาดใหญ่และไม่ต้องการให้น้ำกรดกัดเพิ่มจึงต้องใช้วานิชดำทาที่ปิดพื้นที่ของน้ำหนักดังกล่าวด้วยถึงเสร็จสิ้น (จบ)

ขั้นตอนการสร้างค่าน้ำหนักด้วยดินสอไขและกรรมวิธีกัดกรด

ภาพที่ 35 ภาพแสดงขั้นตอนการสร้างค่าน้ำหนักแสงด้วยดินสอไขและการทาเคลือบปิดวานิชดำหลังกาแช่น้ำกรด

ภาพที่ 36 ภาพตารางแสดงการไล่ค่าน้ำหนัก (อ่อน - เข้ม) ที่สัมพันธ์กับเวลาของการกักรดในกรรมวิธีเทคนิคการโรยผงเลือดมังกร

+ 20 วินาที	= 20 วินาที
+ 20 วินาที	= 40 วินาที
+ 1 นาที	= 1.40 วินาที
+ 2.20 นาที	= 4 นาที
+ 4 นาที	= 8 นาที
+ 5 นาที	= 13 นาที
+ 7 นาที	= 20 นาที
+10 นาที	= 30 นาที
+15 นาที	= 45 นาที

ภาพที่ 37 ภาพตารางแสดงเวลาการกักรดในกรรมวิธีเทคนิคการโรยผงเลือดมังกร

ขั้นตอนการพิมพ์ผลงาน

หลังจากที่ได้ผ่านทุกขั้นตอนกระบวนการของการสร้างค่าน้ำหนักแสง รวมถึงรายละเอียดของน้ำหนักต่าง ๆ บนแม่พิมพ์เป็นไปตามที่วางแผนไว้อย่างเป็นระบบแล้ว จากนั้นจะต้องทำการพิมพ์ปริ๊ฟผลงานก่อนเพื่อเป็นการตรวจสอบรายละเอียดค่าน้ำหนักของแม่พิมพ์จนเป็นที่พอใจตามเจตนา ขั้นตอนต่อไปถึงเป็นการพิมพ์ผลงานจริงที่เริ่มด้วยการนำแม่พิมพ์ล้างทำความสะอาด ซึ่งใช้วิธีการเดียวกันกับขั้นตอนที่กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้ จากนั้นใช้กระดาษซับน้ำบนแม่พิมพ์และใช้ไดร์เป่าลมสำหรับเป่าไล่ความชื้นบนแม่พิมพ์ให้แน่ใจว่าแห้งสนิท ขั้นตอนลำดับต่อไป คือการเตรียมหมึกพิมพ์ โดยนำหมึกพิมพ์สีดำและสีน้ำเงินมาผสมให้เข้ากัน ในอัตราส่วน 4 - 1 จากนั้นเตรียมหมึกกระดาษที่อาศัยใช้วิธีการฉีดพรมน้ำให้ทั่วทั้งแผ่นกระดาษและท่อกระดาษเพื่อรักษาความชื้นด้วยแผ่นพลาสติกใส และนำแม่พิมพ์วางบนโต๊ะรวมทั้งต้องยึดด้านหลังแม่พิมพ์ด้วยเทปกาว จากนั้นจึงเริ่มอุดหมึกพิมพ์ลงไปบนร่องลึกบริเวณพื้นผิวแม่พิมพ์หรือใช้ยางปาดเกลี่ยเนื้อหมึกให้ทั่วทั้งผิวหน้าแม่พิมพ์ แล้วจึงใช้นิ้วมืออุดจนเข้าจนทั่วแม่พิมพ์ จากนั้นใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ซับบนผิวหน้าแม่พิมพ์เพื่อดึงเนื้อหมึกส่วนเกินที่ไม่ต้องการออกทำซ้ำ ๆ จนสะอาดหรือเหลือเนื้อหมึกที่ติดบนผิวหน้าแม่พิมพ์บางที่สุด แล้วจึงใช้กระดาษลอกลายเซ็ดหมึกส่วนเกินออกจากส่วนบนผิวหน้าแม่พิมพ์ เมื่อหมึกบนผิวหน้าเพลทแม่พิมพ์บางหรือเหลือน้อยแล้วจึงใช้กระดาษลอกลายลูบในลักษณะวนอย่างเบามือ เพื่อไม่ให้น้ำหนักที่เป็นเทาอ่อนหลุดจากผิวหน้าเพลทซึ่งนับนี้เป็นกลวิธีของการควบคุมค่าน้ำหนักที่มีความละเอียดอ่อนมาก ๆ เอาไว้ที่นิยามว่าเป็นการเซ็ดเลียงหมึกด้วยมือ จากนั้นถึงเซ็ดขอบแม่พิมพ์ทั้ง 4 ด้าน ด้วยเศษผ้าชุบทินเนอร์ เพื่อไม่ให้หมึกที่อาจหลงเหลืออยู่บริเวณขอบแม่พิมพ์ติดเปื้อนกระดาษพิมพ์ฟาเบรียโน (FABRIANO) จากนั้นถึงนำแม่พิมพ์วางลงบนแท่นพิมพ์ ตามตำแหน่งที่ทำเครื่องหมายกำกับไว้ (แท่นพิมพ์แม่พิมพ์โลหะ) และนำกระดาษที่เตรียมขึ้นไว้สำหรับพิมพ์ผลงานวางปิดทับบนแม่พิมพ์แล้วปิดทับด้วยกระดาษปรี๊ฟอีกครั้ง จากนั้นถึงปิดทับด้านบนสุดด้วยผ้าสักหลาดแล้วจึงปรับแท่นพิมพ์ให้ได้แรงกด (สูง) ที่เหมาะสมถึงทำการหมุนแท่นพิมพ์เพื่อให้แท่นพิมพ์เป็นตัวกดกระดาษให้ลงไปติดกับหมึกพิมพ์ขึ้นมา เมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนการพิมพ์ผลงานแล้วจะต้องนำชิ้นผลงานออกจากแม่พิมพ์และแท่นพิมพ์ถึงนำชิ้นผลงานไปวางบนกระดาษแผ่นไม้อัดเพื่อทำการชิงกระดาษพิมพ์ขณะที่ยังมีความชื้นโดยทำการติดยึดขอบกระดาษทั้ง 4 ด้าน ด้วยกระดาษเทปกาวน้ำเพื่อ (ชิง) ให้ผลงานที่มีความชื้นแห้งสนิทและถนอมเนื้อกระดาษให้คงรูปหรือให้เรียบตึงทั้งแผ่นชิ้นผลงานถึงเป็นการเสร็จสิ้นขั้นตอนการพิมพ์ผลงาน

ภาพที่ 38 ภาพแสดงขั้นตอนการพิมพ์ผลงาน

วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์

เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึก (Intaglio Printing Process) สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มได้ ดังนี้

อุปกรณ์ในการสร้างแม่พิมพ์

- แม่พิมพ์แผ่นทองแดง (Copper Plate)

อุปกรณ์ในการสร้างภาพร่างต้นแบบ (Sketch)

- คอมพิวเตอร์ (Computer)
- กล้องถ่ายภาพ (Camera)
- สีน้ำ (Watercolor)
- ปากกาดำ (Black pen)

เครื่องมือในการสร้างแม่พิมพ์

- เหล็กปลายแหลม (Needle)
- ดินสอไข เดอร์มาโทกราฟ (Mitsubishi Dematograph Pencil 7600)
- ผงเลือดมังกร (Dragon Blood)
- เตาแม่เหล็กไฟฟ้า (Hotplate) ; เตาอย่างไฟฟ้าสำหรับย่างแม่พิมพ์
- ตู้รอยผงเลือดมังกร (Aquatint Box)

อุปกรณ์และเคมีภัณฑ์ในการสร้างแม่พิมพ์

- กรดเฟอร์ริกคลอไรด์ (Ferric Chloride Acid)
- อ่างสำหรับแช่น้ำกรด (Tray)

วัสดุอุปกรณ์ในการกัน (ฉนวน) กันน้ำกรดบนผิวแม่พิมพ์

- วานิชดำ (Type-p)
- เทปกาว (Masking Tape PVC)
- พู่กันหรือแปรงขนอ่อนสำหรับทาวานิชดำ (Soft Brushes)

วัสดุอุปกรณ์ในการล้างแม่พิมพ์

- กระจกทรายน้ำ เบอร์ 1,500
- น้ำยาล้างจาน (Dishwashing Liquid)
- น้ำส้มสายชู (vinegar)
- ซีอิ้วดำ (Soy Sauce)
- เกลือ (salt)
- ไตรเปาลม (Dryer)
- น้ำมันสน (Turpentine)

- ทินเนอร์ (Tinner)
- เศษผ้า (Rag)

วัสดุอุปกรณ์สำหรับพิมพ์ผลงาน

- แท่นพิมพ์แบบลูกกลิ้งหมุน (Etching Press)
- ผ้าสักหลาด (Woolen Fabric)
- กระดาษพิมพ์ผลงาน (FABRIANO)
- กระดาษปรีฟ (Proof Paper)
- หมึกพิมพ์ (Etching Ink)
- เครื่องสำหรับตักผสมหมึกพิมพ์ (Painting Knife)
- กระดาษลอกลาย (Trace Paper)
- กระดาษกาวน้ำ (Water Activated Tape)
- ไม้กระดานสำหรับขึงผลงาน (Plywood)
- ยางปาด (Squeegee)
- ตะไบ (Rasp)
- แผ่นพลาสติกใส (Plastic Sheet)
- กระบอกฉีดน้ำ (Water Sprayer)

ภาพที่ 39 ภาพแม่พิมพ์แผ่นทองแดง

ภาพที่ 40 ภาพอุปกรณ์ในการสร้างภาพร่างต้นแบบ

ภาพที่ 41 ภาพอุปกรณ์เครื่องมือและเคมีภัณฑ์สำหรับสร้างค่าน้ำหนักในผลงาน

ภาพที่ 42 ภาพอุปกรณ์เคมีภัณฑ์ (กรด) และอ่างสำหรับ “(แช่)” กัดกรดแม่พิมพ์

ภาพที่ 43 ภาพวัสดุอุปกรณ์ในการกั้น (ฉนวน) กั้นน้ำกรดกีดบนผิวหน้าแม่พิมพ์

ภาพที่ 44 ภาพวัสดุอุปกรณ์และเคมีภัณฑ์สำหรับล้างแม่พิมพ์

ภาพที่ 45 ภาพวัสดุอุปกรณ์สำหรับพิมพ์ผลงาน

บทที่ 4

แนวทางและการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

อนึ่งเรื่องราววิถีชีวิตของข้าพเจ้าและแม่ที่ก่อเกิดเป็นสายใยแห่งสายสัมพันธ์ก็เพราะเรามีวาสนาต่อกันหรือในอีกนัยหนึ่งเป็นพรหมลิขิตที่โน้มนำเรามาสู่การถักทอบทกวีสร้างสัมพันธ์ภาพสายใยแห่งความผูกพันกันและกันด้วยความรักความห่วงใยผ่านการดูแลเอาใจใส่และการร่วมทุกข์ร่วมสุขตราบถึงปัจจุบัน ซึ่งนัยนี้เองที่ก่อให้เกิดเป็นดุลยภาพแห่งชีวิตที่ประณีตงดงามและอบอุ่น อันเป็นความละเอียดอ่อนอารมณ์และจิตใจและกลายเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประกอบทั้งให้ประเด็นสาระทางด้านเนื้อหาที่ก่อรูปเกิดเป็นรูปแบบหรือเป็นกายภาพของเรื่องราวเนื้อหาที่ให้ความหมายทางนามธรรม ซึ่งเป็นสาระสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงานที่ไม่ใช่เพียงเป็นกลวิธีของการสร้างมิติลวงตาบนพื้นระนาบด้วยภาษาของศิลปะหรือทัศนธาตุที่สร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพของชีวิตที่หลากหลายหรือให้สัมพันธ์ในบริบทของจินตนาการที่ระคนผสมไว้ด้วยความงาม และการสื่อความหมายเชิงรูปแบบวิถีชีวิตผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ที่อยู่ภายใต้ขอบเขตอันเป็นเจตนาของแนวความคิด และด้วยพลังแห่งความสัมฤทธิ์ของผลงานศิลปะภาพพิมพ์ที่เกิดเป็นเอกภาพของผลงานทั้งทางกายภาพและเนื้อหา ความหมายเชิงนามธรรม โดยนัยนี้จึงไม่ใช่เป็นความสัมฤทธิ์จากการฝึกฝนสร้างทักษะศิลป์แต่เพียงอย่างเดียว ทว่า จะต้องประกอบไปด้วยความรัก ความรู้ความเข้าใจในบริบทแห่งเรื่องราวเนื้อหารวมไปถึงการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกหรือการเก็บเกี่ยวข้อมูลประสบการณ์ อารมณ์ความรู้สึกและการเดินทางของความคิดในช่วงเวลาที่เล่าเรื่องราวความผูกพันความรักระหว่างแม่ผู้ชราและฉัน (บุตรบุญธรรม) ซึ่งโดยนัยแห่งเรื่องราวเนื้อหาที่โน้มนำสู่รูปแบบผลงานที่ต้องอาศัยใช้ความชำนาญในด้านเทคนิควิธีการทางทัศนศิลป์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์กระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะล่องลึก อันเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมฤทธิ์แห่งผลงานและเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาวิจัยสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบที่ข้าพเจ้าอุปมาเปรียบเป็นเสมือนการเดินทางของประสบการณ์ชีวิตที่งดงามและมีคุณค่า แต่ทว่าในความสัมฤทธิ์ย่อมต้องมีข้อผิดพลาดร่วมอยู่ด้วยเสมอและนัยนี้ที่นำไปสู่การเรียนรู้และการแก้ไขปัญหา คือ การพัฒนาผลงานให้มีรูปแบบที่สอดคล้องกับเนื้อหาแห่งสัมพันธ์ภาพระหว่างข้าพเจ้าและแม่ภายใต้บริบทแห่ง “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน” เพื่อสร้างสัมฤทธิ์ผลของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ซึ่งบริบทและระบบของกระบวนการดังกล่าวสามารถวิเคราะห์แตกประเด็นแนวทางและการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบภายใต้วิธีวิทยาการวิจัย

สร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ที่สอดคล้องกับช่วงเวลาและการพัฒนาออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560

กล่าวได้ว่าประเด็นสาระสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน คือ การถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาแห่งความสัมพันธ์ระหว่างแม่และข้าพเจ้า อันเป็นสัมพันธ์ภาพสายใยแห่งความผูกพันหรือการใช้ชีวิตร่วมกันในบ้านเพียงสองคนทำให้ได้รับรู้พฤติกรรมอันแปลกไปจากคนปกติหรือที่นิยามเรียกว่า “พิลึกพิลั่น” ของแม่ที่มีอายุมาก และกลายเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานไปในที่สุดจากเรื่องราวและจินตภาพของแม่ได้ถูกวิเคราะห์ตีความด้วยวิจารณ์ญาณและความรู้สึกเพื่อสร้างรูปแบบเชิงสมมติที่อาศัยใช้ภาษาแห่งศิลปะหรือทัศนธาตุในการสร้างมิติลวงตาบนพื้นระนาบของผลงานซึ่งก่อรูปเกิดขึ้นจากรูปทรงอันแปลกประหลาดเป็นเสมือนการถอดรื้อความจริง (เดิม) หรือเป็นการผสมผสานกายภาพของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์หลากหลายชนิดเข้าไว้ด้วยกันและแสดงความหมายเชิงรูปลักษณ์หรือการอาศัยอยู่ภายในโครงสร้างของบ้านที่เราอยู่ด้วยกัน ผลงานในระยะแรกนี้จะเห็นได้ว่ากลวิธีการจัดองค์ประกอบยังไม่สมบูรณ์เป็นที่พอใจ โดยเฉพาะในประเด็นของดุลยภาพชีวิตประกอบที่ยังไม่สามารถแสดงรูปลักษณ์ทางเรื่องราวเนื้อหาหรือความหมายทางนามธรรมได้อย่างชัดเจนเป็นระบบในมิติบริบทต่าง ๆ ซึ่งยังขาดจุดสนใจที่สัมพันธ์กับเส้นนำสายตา หรือเป็นเพียงการให้ความสำคัญกับจุดเด่นที่เป็นจุดนำสายตาเชิงขนาดที่มากเกินไปจึงกลายเป็นสาเหตุทำให้เรื่องราวของผลงานเป็นเพียงกายภาพที่ไม่มีชีวิตหรือเป็นเสมือนภาพถ่ายข้อมูลที่เล่าเรื่องราวเหตุการณ์ในห้วงเวลาและสถานที่หนึ่งเท่านั้น รวมไปถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในภาพผลงานที่ดูเหมือนหยุดนิ่งขาดชีวิตหรือการเคลื่อนไหวในความรู้สึกถึงแม้รายละเอียดและค่าน้ำหนักของผลงานบ้างขั้นจะมีความสมบูรณ์มากก็ตาม ในอีกนัยประเด็นหนึ่งที่ต้องกล่าวถึงเจตนา ก็เพื่อเป็นการชี้ให้เห็นปัจจัยแห่งความสัมพันธ์อันเป็นบริบทส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญของทัศนธาตุ คือ พื้นที่ว่าง ซึ่งในระยะแรก ๆ ที่ได้มีโอกาสสร้างสรรค์ผลงานศิลปะข้าพเจ้ายังละเลยต่อการให้ความหมายความสำคัญของพื้นที่ว่างในผลงาน ด้วยเพราะธรรมชาติการแสดงออกส่วนตัวที่มักให้ความสนใจกับการเน้นสร้างรายละเอียดในทุกพื้นที่และรูปทรงของผลงานจึงกลายเป็นสาเหตุทำให้ผลงานไม่แสดงความหมายความรู้สึกรับรู้ถึง พื้นที่ว่างเชิงนามธรรม อันจะเป็นอุบายวิธีให้นม่น้าวสู่การพักสายตา ซึ่งเป็นกุศโลบาย “สื่อ” แห่งทัศนศิลป์สำหรับให้ผู้ชมผลงานได้ตีความเรื่องราวเนื้อหาและความหมายของผลงานจากสัญลักษณ์ต่าง ๆ หรือเป็นเสมือนผู้ชมสามารถสร้างการจินตนาการตามไปพร้อมกับการรับสารสาระนามธรรมแห่งผลงานนั่นเอง

ภาพที่ 46 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560

ชื่อผลงาน 1379 ภายในบ้านนั้น 1

ขนาด 95 x 65 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2560

ภาพที่ 47 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560

ชื่อผลงาน 1379 ภายในบ้านนั้น 2

ขนาด 90 x 60 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2560

ภาพที่ 48 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560

ชื่อผลงาน 1379 ภายในบ้านนั้น 3

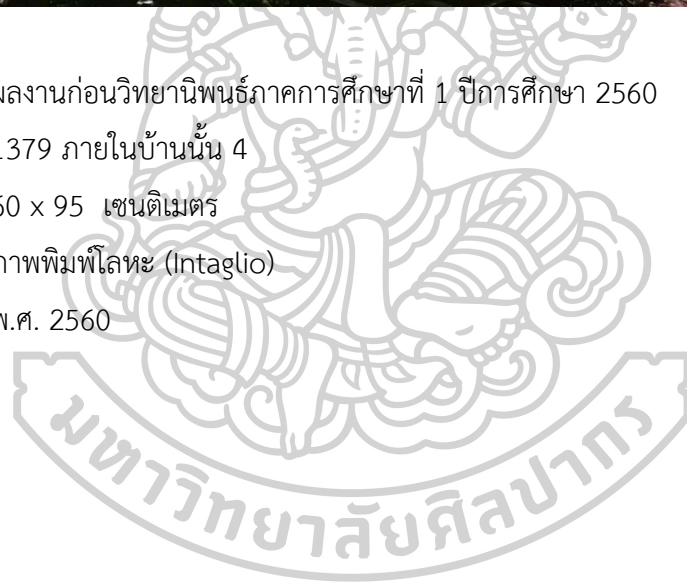
ขนาด 90 x 60 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2560

ภาพที่ 49 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560
ชื่อผลงาน 1379 ภายในบ้านนั้น 4
ขนาด 60 x 95 เซนติเมตร
เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)
ปีที่สร้าง พ.ศ. 2560

ภาพที่ 50 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560

ชื่อผลงาน 1379 ภายในบ้านนั้น 5

ขนาด 95 x 65 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2560

ระยะที่ 2 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560

ในผลงานชุดก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2 ข้าพเจ้าได้พยายามปรับเปลี่ยนการจัดวางองค์ประกอบเรื่องราวเนื้อในภาพรวมของผลงาน ซึ่งนับนี้ได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ว่างด้านหลังรูปทรงมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยใช้พื้นที่ว่างในบริบทของท้องฟ้าสำหรับเป็นกลวิธีของการผลักระยะ รวมทั้งสร้างน้ำหนักของพื้นที่ว่างให้มีความเบาบางทางสายตาที่เป็นผลสัมฤทธิ์ของทัศนธาตุต่าง ๆ เช่น จุด เส้น พื้นผิว และสี เป็นต้น แต่ทว่าการสร้างเอกภาพรูปลักษณ์ของของผลงานก็ยังไม่ให้ความสัมพันธ์ตามเจตนาต่าง ๆ ด้วยเพราะชิ้นผลงานที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น จึงกลายเป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถควบคุมน้ำหนักของผลงานได้ กอปรกับจะเห็นได้ว่ารายละเอียดบางส่วนในบางพื้นที่ของผลงานมีน้ำหนักที่ยังไม่สมบูรณ์รวมไปถึงปัญหาของการควบคุมการแสดงความหมายของแสงและเงาบนรูปทรงด้วยจึงส่งผลต่อมิติหรือระยะบนพื้นระนาบโดยนับนี้คือ การแสดงออกทางรูปทรงที่ไม่สอดคล้องกับปริมาตร และยังส่งผลต่อปัญหาในการสร้างระยะห่างของรูปทรงต่าง ๆ หรือรูปลักษณ์รูปทรงในบริบทต่าง ๆ ที่ผสมผสานเข้ากันและกลมกลืนกันมากเกินไปจึงไม่สามารถวิเคราะห์จำแนกลักษณะพิเศษเฉพาะของแต่ละรูปทรงที่ในระยะใกล้หรือไกลจุดนำสายตา ประกอบการบริหารการจัดเวลาการทำงานที่ยังไม่เป็นระบบจึงทำให้กระบวนการบางขั้นตอนในการสร้างแม่พิมพ์ไม่ครบถ้วนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงเกิดปัญหาเชิงกรรมวิธีเทคนิคตามมา เช่น การเขียนฮาร์ดกราวด์ (Hard Ground) ซึ่งไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ผนวกกับการเขียนน้ำหนักด้วยดินสอไขเพื่อนำไปกัดกรดให้เป็นค่าน้ำหนักแสงก็ยังไม่ให้ผลลัพธ์แห่งความสัมพันธ์ตามเจตนาเท่าที่ควร

ภาพที่ 51 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560

ชื่อผลงาน 1379 me and mom's home 1

ขนาด 70 x 50 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2561

ภาพที่ 52 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560

ชื่อผลงาน 1379 me and mom's home 2

ขนาด 70 x 50 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2561

ภาพที่ 53 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560

ชื่อผลงาน 1379 me and mom's home 3

ขนาด 75 x 110 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2561

ภาพที่ 54 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560

ชื่อผลงาน 1379 me and mom's home 4

ขนาด 75 x 110 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2561

ระยะที่ 3 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561

กล่าวคือผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3 ได้พบเหตุปัจจัยของปัญหาโดยเฉพาะในประเด็นเรื่องเทคนิควิธีการ หรือการสร้างค่าน้ำหนักผลงานที่ปกติแล้วจะใช้กลวิธีอันเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากกรรมวิธีเทคนิค Hard Ground เพราะในช่วงแรกของการสร้างสรรค์ผลงานที่อาศัยใช้เพียงกรรมวิธีเทคนิค Aquatint เป็นหลัก ดังนั้น เมื่อต้องผสมผสานสองกรรมวิธีเทคนิคดังกล่าวเข้าด้วยกัน จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมเวลาที่ใช้ในการทำงานได้อย่างเป็นระบบ ประกอบกับพื้นที่ของผลงานมีขนาดใหญ่มากขึ้น ซึ่งนี่ดังกล่าวกลายเป็นสาเหตุของปัญหาการสร้างสรรค์ผลงานในช่วงระยะนี้ คือการสร้างค่าน้ำหนักของผลงานที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการให้ผลลัพธ์แห่งความสัมพันธ์หรือผลงานยังขาดความเป็นเอกภาพทางสุนทรียภาพนั่นเอง ด้วยเพราะค่าน้ำหนักและแสงเงาในผลงานที่ไม่ขบเน้นการสร้างมิติของรูปทรงได้ตามเจตนา รวมไปถึงระยะของรูปทรงในบริบทเชิงเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายทั้งขนาดและรายละเอียดรูปลักษณะซึ่งมีความกลมกลืนกันมากเกินไปหรือไม่แสดงความหมายทางรูปลักษณะได้อย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าผลงานในช่วงระยะนี้จะสามารถสร้างความหมายในบริบทของพื้นที่ว่างได้เด่นชัดมากขึ้นกว่าในระยะก่อนหน้าก็ตาม แต่ปัญหาเรื่องค่าน้ำหนักของบรรยากาศโทนสี ที่ยังไม่สามารถควบคุมและสร้างเอกภาพเชิงดุลยภาพชีวิตให้กับผลงานโดยรวมได้ถึงแม้รายละเอียดของทัศนธาตุจะถูกลดทอนลง แต่ทว่าก็ยังคงทำให้ผลงานไม่แสงผลลัพธ์แห่งความสัมพันธ์ทางด้านมิติลงตามพื้นระนาบได้ตามเจตนาประกอบกับน้ำหนักแสงที่สว่างหรือสีของแสงที่ขาวซึ่งปรากฏทั่วไปในผลงานแบบกระจายกระจายหรือขาดการควบคุมจึงเป็นในอีกนัยส่วนหนึ่งของปัญหาที่สำคัญแห่งการสร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพของผลงาน

ภาพที่ 55 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561
 ชื่อผลงาน Swimming in the moon
 ขนาด 80 x 120 เซนติเมตร
 เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)
 ปีที่สร้าง พ.ศ. 2561

ภาพที่ 56 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561
 ชื่อผลงาน 1379 between you and me 1
 ขนาด 80 x 120 เซนติเมตร
 เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)
 ปีที่สร้าง พ.ศ. 2561

ภาพที่ 57 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561

ชื่อผลงาน 1379 between you and me 2

ขนาด 120 x 80 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2561

ระยะที่ 4 ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ระหว่างปีการศึกษา 2561 – 2564

ในการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ หัวข้อ “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน” ที่วิเคราะห์ตีความด้วยวิจารณ์ญาณและความรู้สึกภายใต้บริบทแห่งศิลปะร่วมสมัยรวมถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการสร้างสัมฤทธิ์ผลของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ ซึ่งเนื้อหาของปัญหาต่าง ๆ และการได้แก้ไขปัญหานั้นที่ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาผลงานของข้าพเจ้าอย่างเป็นระบบมากขึ้นด้วยทั้งในด้านเนื้อหาด้านรูปแบบและด้านเทคนิควิธีการด้วยและความหมายความสำคัญดังกล่าวสามารถแตกประเด็นสาระบริบทด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

ด้านเนื้อหา แนวความคิดและความหมายของสัญลักษณ์

ประเด็นและสาระที่สำคัญในด้านเนื้อหาของผลงานภายใต้หัวข้อ “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน” เป็นการนำเสนอภาพแทนเชิงสมมติของเจตนาแนวความคิดที่ถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาความรักและความผูกพันซึ่งเป็นสัมพันธ์ภาพแห่งดุลยภาพชีวิตของแม่และข้าพเจ้าด้วยองค์ประกอบเชิงรูปแบบชีวิตบริบทต่าง ๆ ผลงานที่สื่อความหมายทั้งทางรูปธรรมและนามธรรมผ่านสิ่งมีชีวิตวัตถุสิ่งของและบริบทภายในพื้นที่บ้าน เช่น โครงสร้างของบ้าน รูปทรงต้นไม้และรูปทรงสัตว์ รวมไปถึงข้อมูลแรงบันดาลใจจากภาพวาดเส้นผลงานของแม่ซึ่งสารนามธรรมในสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสัญลักษณ์ที่มีคุณค่าและความหมายทางจิตใจ ในประเด็นเรื่องของสายใยแห่งความผูกพันระหว่างแม่และลูก “สัมพันธ์ภาพเชิงสมมติ” ที่เราทั้งสองมีอายุห่างกันอย่างมาก (63 ปี) จึงกลายเป็นเหตุปัจจัยทำให้ข้าพเจ้าสังเกตเห็นถึงความผิดเพี้ยนที่แปลกพิสดารจากการรับรู้ของแม่ที่เปลี่ยนไป ถึงกระนั้นก็ยังคงเป็นเรื่องราวเนื้อหาที่แฝงไว้ด้วยความงดงามของรูปแบบชีวิตแห่งดุลยภาพความสุขที่ประณีตระหว่างข้าพเจ้าและแม่

ด้านรูปแบบ

ผลงานชุดวิทยานิพนธ์เป็นสัมฤทธิ์ผลของการสร้างสรรค์ที่อาศัยใช้ภาษาของศิลปะเป็นเครื่องมือหรือสื่อกลางในการถ่ายทอดรูปธรรมแห่งจินตภาพ “ภาษาของทัศนศิลป์” ให้เผยปรากฏรูปแบบพื้นที่สมมติหรือพื้นที่จินตนาการที่ผสมผสานให้ก่อรูปเกิดเป็นรูป “ศิลปะภาพพิมพ์” แบบและความหมายของสิ่งมีชีวิตรวมไปถึงวัตถุ ซึ่งเป็นรูปลักษณะในแบบเหนือจริง โดยนัยนี้กำหนดใช้รูปทรงต้นแบบที่มาจากสิ่งของภายในบ้านเป็นสำคัญ เช่น ต้นไม้ โครงสร้างของตัวบ้านพื้นที่ภายในบ้านและมุมมองต่าง ๆ ที่บูรณาการเข้ากับจินตภาพของแม่ กลายเป็นรูปทรงของสัตว์ พืช วัตถุสิ่งของที่มีพื้นผิวและสัดส่วนที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเหมือนเป็นการถอดรื้อสัณฐานเชิงรูปลักษณะเดิม หรือให้กลายเป็นการสร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพของพื้นที่จินตนาการด้วยกลวิธีการสร้างมิติลงตามพื้นที่

ระนาบ ผนวกกับการใช้บรรยากาศของสีและเวลาที่สื่อสารนามธรรมของความรู้สึกแห่งสัมพันธ์ภาพชีวิตที่อบอุ่น อันเป็นในอีกนัยหนึ่งแห่งรูปแบบของดุลยภาพชีวิตที่สุขสงบแลงดงาม

ด้านเทคนิควิธีการ

กล่าวได้ว่าในกระบวนการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ การพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึกหรือเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio) ซึ่งโดยนัยของเครื่องมือดังกล่าวผู้สร้างสรรค์จะต้องมีความชำนาญเป็นพิเศษหรือสามารถ กำหนดและควบคุมลักษณะธรรมชาติของเทคนิควิธีการที่รวมอยู่ภายใต้กระบวนการดังกล่าวทั้งในเรื่องการสร้างค่าน้ำหนักด้วยกรรมวิธี Hard ground Aquatint และ Etching ซึ่งจะให้ผลลัพธ์แห่งความสัมพันธ์อันเป็นคุณค่าทางเทคนิควิธีการของงานศิลปะภาพพิมพ์ หรือสร้างความสมบูรณ์ทางกายภาพ “รูปแบบ” ของผลงานอันเป็นวัตถุทางศิลปะที่เป็นสัมฤทธิ์ผลของการสร้างสรรค์ที่สร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพแห่งดุลยภาพของชีวิตให้สอดคล้องกับเรื่องราวเนื้อหาแห่งความหมายทางนามธรรมนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าการสร้างสรรค์ผลงานตลอดช่วงเวลาทั้ง 4 ระยะของการวิจัยสร้างสรรค์ที่ดำเนินมาสู่ความสัมพันธ์แห่งผลงานชุดวิทยานิพนธ์ และความสัมพันธ์ซึ่งชุดผลงานโดยนัยนี้เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ทางสุนทรีย ทัศนศิลป์รวมถึงข้อผิดพลาดในช่วงเวลาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและนำมาสู่การแก้ไขปัญหาที่โน้มไปสู่การพัฒนาหรือการต่อยอดในการเรียนรู้และการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบในชุดวิทยานิพนธ์ซึ่งให้แนวทางในการสร้างสรรค์ที่สื่อแสดงถึงอัตลักษณ์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ในแบบของข้าพเจ้าอย่างชัดเจนสำหรับผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ที่ผลงานสะท้อนถึงการพัฒนารูปแบบทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบและเทคนิควิธีการอันสื่อสารสาระแห่งเรื่องราวความสัมพันธ์ของแม่และข้าพเจ้าได้ตรงตามเจตนาของแนวความคิดในการสร้างสรรค์

ผลงานชุดวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 58 ผลงานวิทยานิพนธ์ หมายเลข 1

ชื่อผลงาน 1379 ภายในกระเป๋

ขนาด 80 x 120 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2562

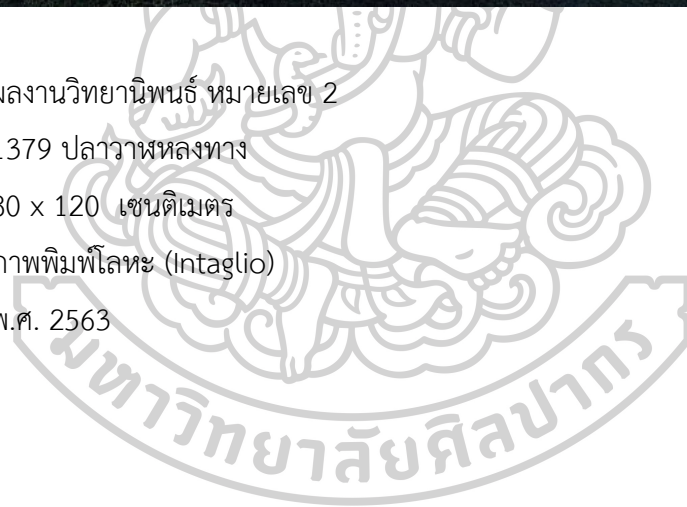
ภาพที่ 59 ผลงานวิถยานิพนธ์ หมายเลข 2

ชื่อผลงาน 1379 ปลาวาฬหลงทาง

ขนาด 80 x 120 เซนติเมตร

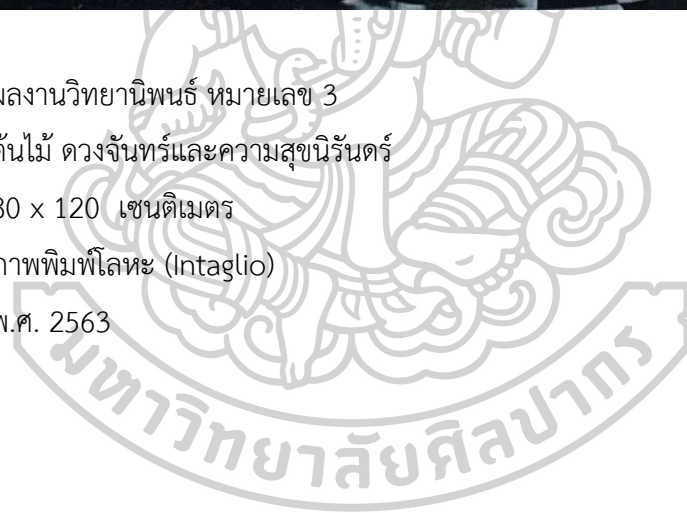
เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2563

ภาพที่ 60 ผลงานวิทยานิพนธ์ หมายเลข 3
ชื่อผลงาน ต้นไม้ ดวงจันทร์และความสุขนิรันดร์
ขนาด 80 x 120 เซนติเมตร
เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)
ปีที่สร้าง พ.ศ. 2563

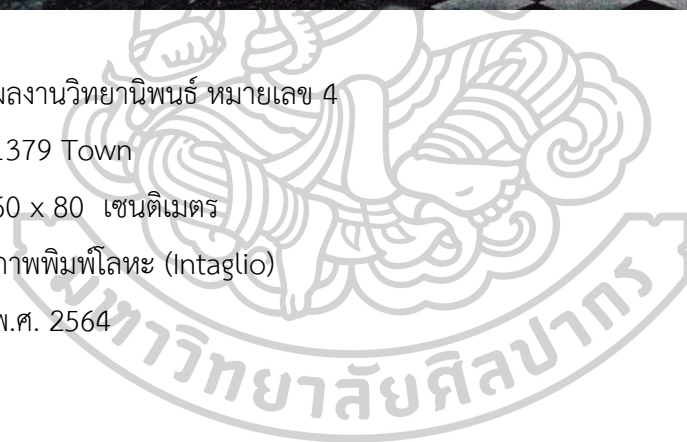
ภาพที่ 61 ผลงานวิทยานิพนธ์ หมายเลข 4

ชื่อผลงาน 1379 Town

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2564

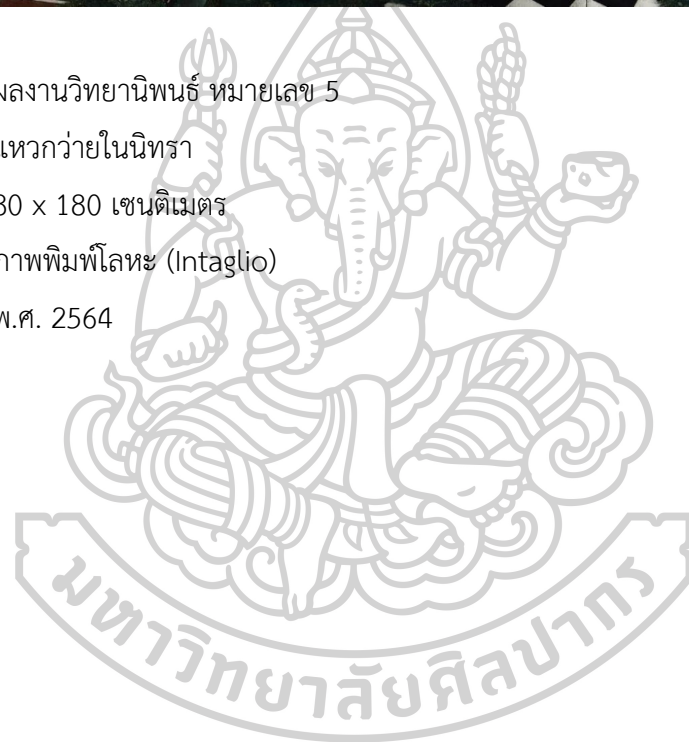
ภาพที่ 62 ผลงานวิทยานิพนธ์ หมายเลข 5

ชื่อผลงาน แหวกว่ายในนิทรา

ขนาด 80 x 180 เซนติเมตร

เทคนิค ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ปีที่สร้าง พ.ศ. 2564

บทที่ 5

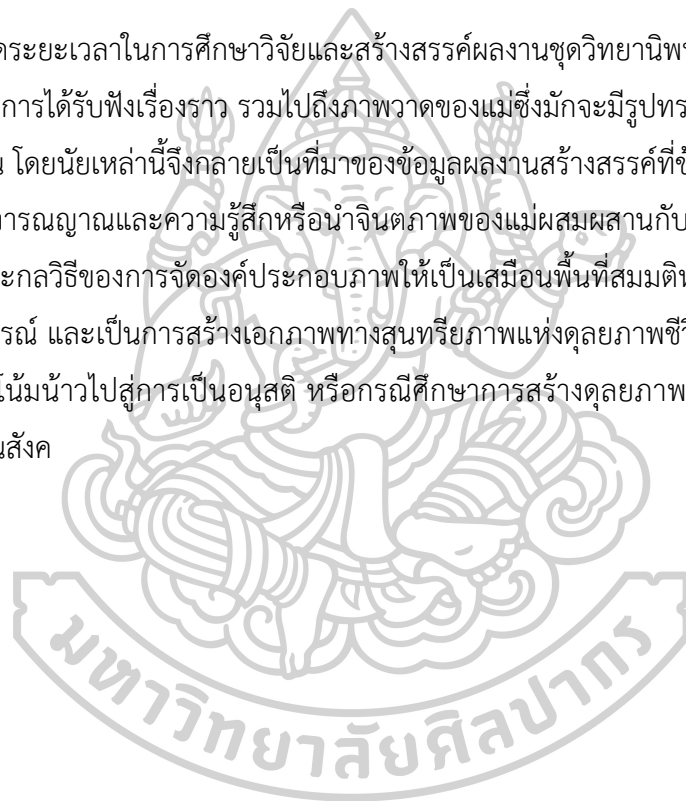
บทสรุป

วิทยานิพนธ์หัวข้อ “จินตภาพของแม่บนพื้นที่จินตนาการของฉัน” (The imagery of my mother together with my imagination) เป็นสัมฤทธิ์ผลของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ รวมถึงเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ จากการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร หรือเป็นผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาวิจัยและสร้างสรรค์ ที่อยู่ภายใต้บริบทแห่งศิลปะร่วมสมัยระบบปัจเจก ที่ผนวกไว้ด้วยเรื่องราวเนื้อหาที่ (ความหมาย ความคิด) รูปแบบและเทคนิควิธีการ ซึ่งโดยนัยเหล่านี้จะสื่อสารอันเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ รวมถึงเป็นอีกนัยหนึ่งของแนวทางการสร้างองค์ความรู้จากการสร้างสรรค์เชิงจินตภาพและจินตนาการ ที่ให้ประเด็นสาระเนื้อหาแห่งความหมายทางนามธรรมของสัมพันธ์ภาพความเมตตาและความรักระหว่างแม่และข้าพเจ้า ซึ่งเป็นรูปธรรมเชิงสุนทรียภาพหรือดุลยภาพแห่งวัตถุทางศิลปะในรูปแบบของผลงานศิลปะภาพพิมพ์เทคนิคภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio)

ในการศึกษาสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ได้แรงบันดาลใจจากเรื่องราวความผูกพันด้วยเพราะความเมตตา ความรักและความอบอุ่นจากแม่อันมีต่อข้าพเจ้าซึ่งเป็นเด็กกำพร้า และแม่ที่ชราภาพมีอายุห่างกันถึง 60 ปี ตลอดช่วงเวลาของการเติบโตข้าพเจ้าถูกเลี้ยงดูโดยแม่ผู้ที่ชรามากขึ้นเรื่อย ๆ โดยนัยเหล่านี้เป็นสาเหตุของการได้สัมผัสรับรู้ถึงเรื่องราวและคำบอกเล่าต่าง ๆ จากแม่ที่มีสถานะสับสนเฉียบพลัน (อาการ) ในผู้สูงอายุ และซึมซับ “ภาพหลอน” หรือ ที่นิยามว่า “จินตภาพ” มาโดยไม่รู้ตัว ซึ่งจากการสำรวจพิจารณาและศึกษา เรื่องราวบริบทต่าง ๆ ผ่านคำบอกเล่าของแม่ก็พบว่า เมื่อปะติดปะต่อเรื่องราวที่แม่เล่าล้วนเป็นความคิดที่อยู่ในจิตใต้สำนึกและเป็นเหตุการณ์ที่แม่ได้เคยพบเจอหรือมีประสบการณ์มาแล้วทั้งสิ้น การสัมผัสรวมถึงการรับรู้เรื่องราวความทรงจำของแม่อันเป็นสาเหตุทำให้ข้าพเจ้าตระหนักเห็นถึงความสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ของแม่ และกลายเป็นความสะเทือนใจสะเทือนอารมณ์หรือที่โน้มนำสู่การเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน และสร้างพื้นที่แห่งรูปธรรมของสัมพันธ์ภาพความสัมพันธ์ระหว่างข้าพเจ้าและแม่ ซึ่งเป็นสาระประเด็นความหมายความสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ที่นำข้อมูลเรื่องราวจำบอกเล่าของแม่ หรือภาพหลอนมาปรับบริบทและอุปมาเปรียบเทียบเป็นการจินตภาพถึงเรื่องราวของรูปแบบชีวิตใหม่ที่หลากหลายและสร้างสรรค์สร้างกายภาพเชิงสมมติให้เป็นเสมือนอยู่บนพื้นที่แห่งจินตนาการของข้าพเจ้าด้วยรูปแบบ หรือในรูปลักษณะที่เหนือจริง (Surrealism) ซึ่งนัยนี้การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะย่อมเป็นในอีกนัยหนึ่งกระบวนการที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์เชิงอุปมาวิธีใน

การบันทึกความทรงจำและเรื่องราวของแม่ กอปรกับยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสำรวจความรู้สึกรวมถึงความคิดของจิตภายในจิตใจของแม่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวประสบการณ์ชีวิต หรือถูกเก็บกดทบทวี้อยู่ภายใต้จิตสำนึกด้วยกุศโลบายศิลปะบำบัด จากการวาดภาพลงบนกระดาษของแม่ที่นำเสนอและถ่ายทอดผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์อันเป็นข้อมูลสำคัญสู่การสร้างรูปธรรมแห่งผลกลางงานศิลปะภาพพิมพ์ กระบวนการพิมพ์ภาพพิมพ์โลหะร่องลึก (Intaglio Printing Process) รวมทั้งเป็นสุนทรียภาพแห่งศิลปะและยังเป็นเครื่องมือในการพูดคุยสื่อสารหรือใช้เวลาาร่วมกันได้อย่างมีคุณค่าที่ประณีตงดงามของรูปแบบชีวิตแห่งสัมพันธ์ภาพความรักระหว่างแม่และลูก อีกด้วย

ตลอดระยะเวลาในการศึกษาวิจัยและสร้างสรรค์ผลงานชุดวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าได้ศึกษาและเก็บข้อมูลจากการได้รับฟังเรื่องราว รวมไปถึงภาพวาดของแม่ซึ่งมักจะมีรูปทรงของสัตว์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ภายในบ้าน โดยนัยเหล่านี้จึงกลายเป็นที่มาของข้อมูลผลงานสร้างสรรค์ที่ข้าพเจ้าได้นำมาวิเคราะห์ตีความด้วยวิจารณญาณและความรู้สึกหรือนำจินตภาพของแม่ผสมผสานกับจินตนาการของข้าพเจ้าด้วยเจตนาและกลวิธีของการจัดองค์ประกอบภาพให้เป็นเสมือนพื้นที่สมมติหรือให้ผลลัพธ์แห่งความสัมฤทธิ์ที่สมบูรณ์ และเป็นการสร้างเอกภาพทางสุนทรียภาพแห่งคุณภาพชีวิตเชิงจินตภาพในบริบทจินตนาการที่โน้มน้าวไปสู่การเป็นอนุสติ หรือกรณีศึกษาการสร้างคุณภาพชีวิตที่สุขสงบที่จิตใจแก่เพื่อนมนุษย์ในสังคม

รายการอ้างอิง

- Adrian Furnham. (2556). 50 ความจริงของจิตใจ. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- Anthony Storr. (2562). *พรอยด์: ความรู้ฉบับพกพา*. กรุงเทพฯ: บூคสเคป.
- Editorial Team. (2561). *เฟินกนกนารี #1 Selaginella wallichii (Hook. & Grev.) Spring*. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564, <https://data.addrun.org/plant/archives/227selaginellawallichii-hook-grev-spring>
- Kasettoday. (2014). *พืชมหัศจรรย์ มีดีกว่าที่คิด*. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2562, จาก <https://kasettoday.com/%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B8%B8%E0%B9%8C%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B9%89/%E0%B8%9E%E0%B8%A5%E0%B8%B9%E0%B8%94%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87/>
- Medthai. (2014). *ตีนตุ๊กแก สรรพคุณและประโยชน์ของต้นตีนตุ๊กแก*. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2562, จาก <https://medthai.com/%E0%B8%95%E0%B8%B5%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B8%B8%E0%B9%8A%E0%B8%81%E0%B9%81%E0%B8%81/>
- ongsaad. (2021). *ทำความรู้จักกับต้นเฟิร์นข้าหลวงสุดสวย*. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564, จาก <https://songsaad.com2021/05/30/%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%81/>
- Technologychaoban. (2015). *ลิ้นมังกรแคระ..ไม้ประดับ..พอกอากาศ*. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564 จาก https://www.technologychaoban.com/agriculturaltechnology/article_9658
- Thairath. (2560). “*คริสต์มาสวาฬ*” *ปลูกพอกอากาศ*. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564 “*คริสต์มาสวาฬ*” [ปลูกพอกอากาศ \(thairath.co.th\)](http://www.thairath.co.th)
- ชนินันท์ พงษ์ประมุข. (2560). *ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ*. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://cms2.swu.ac.th/LinkClick.aspx?fileticket=qzditv1jw4M%3D&tabid=7123&mid=14697&forcedownload=true>
- ชะลูด นิ่มเสมอ. (2557). *องค์ประกอบของศิลปะ*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- บุญรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2560). *จิตวิทยาศิลปะ : สุนทรียศาสตร์เชิงประยุกต์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิม ชิษณุพงศ์. (2555). *ประวัติ นักจิตวิทยา ซิกมันด์ พรอยด์ (Sigmund Freud)*. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม

2562, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/286996>

มนัส โกมลทา. (2551). *ทฤษฎีเกี่ยวกับจินตภาพ*. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2562, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/264972>

เลิศศิริร์ บวรกิตติ. (2553). *ศิลปะกรรมบำบัดสังเขป*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯเวชสาร

วิกิพีเดีย. (2564). *เห็ดรา*. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2562, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B9%87%E0%B8%94%E0%B8%A3%E0%B8%B2>

สำนักงานความหลากหลายทางชีวภาพด้านป่าไม้ กรมป่าไม้. (2011). *มอสส์*. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2562, จาก [http://biodiversity.forest.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=61:test&catid=25:theproject&Itemid=68#:~:text=%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B8%AA%E0%B9%8C%20\(Moss\)%20%E0%B8%96%E0%B8%B7%E0%B8%AD,%E0%B8%AA%E0%B8%AA%E0%B9%8C%E0%B8%88%E0%B8%B0%E0%B8%82%E0%B8%B6%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%87](http://biodiversity.forest.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=61:test&catid=25:theproject&Itemid=68#:~:text=%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B8%AA%E0%B9%8C%20(Moss)%20%E0%B8%96%E0%B8%B7%E0%B8%AD,%E0%B8%AA%E0%B8%AA%E0%B9%8C%E0%B8%88%E0%B8%B0%E0%B8%82%E0%B8%B6%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%87).

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวลดากร พวงบุบผา
วัน เดือน ปี เกิด	31 พฤษภาคม 2532
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยช่างศิลป์ลาดกระบัง -ระดับปริญญาตรี ศิลปะบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ (ภาพพิมพ์) คณะศิลปะ วิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม -ระดับปริญญาโท ศิลปะมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	1379/31 ซอยเทพพารักษ์ 94 ถนนเทพพารักษ์ ตำบลเทพพารักษ์ อำเภอ เมือง จังหวัดสมุทรปราการ 10270
ผลงานตีพิมพ์	2562 -ร่วมแสดงผลงานภาพพิมพ์นานาชาติ “International Print Biennale Yerevan 2019” ประเทศอาร์เมเนีย -ร่วมแสดง “The 20th International Print Biennale Varna 2019” ประเทศบัลแกเรีย 2561 -ร่วมแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 64 2560 -The International Print Triennial Cieszyn, Cieszyn, Poland ประเทศ โปแลนด์ -1st International Print Biennale Yerevan, Armenia ประเทศ อาร์เมเนีย -ร่วมแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 63 -The 10th Kochi International Triennial Exhibition of Prints, Japan ประเทศญี่ปุ่น

-ร่วมแสดงนิทรรศการ “TRANSLATION OF 3 VISIONS OF PRINTMAKING” ณ หอศิลป์บรมราชกุมารี อาคารศูนย์ปฏิบัติการทัศนศิลป์ สิริธร คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

2559

-ร่วมแสดง “The 2nd ASEAN Graphic Art Competition and Exhibition Vietnam” ประเทศเวียดนาม

-The Best Art Thesis Exhibition, Bangkok, Thailand

-ร่วมแสดง “The 19th Biennale of the Graphics in Varna” ประเทศบัลแกเรีย

รางวัลที่ได้รับ

2564

-รางวัลข้างเฟือก การประกวดศิลปกรรมข้างเฟือก ครั้งที่ 10 หัวข้อ “ในฝัน”

2563

-รางวัลดีเด่น การประกวดศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 35 หัวข้อ “เมืองเล็กเมืองใหญ่หายใจเต็มปอด”

2562

-ได้รับทุนการศึกษาจากกองทุนส่งเสริมการศึกษาศิลปะการสร้างสรรค์ศิลปะ มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

2559

-ได้รับทุน การศึกษาจากกองทุนส่งเสริมการศึกษาศิลปะการสร้างสรรค์ศิลปะ มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์